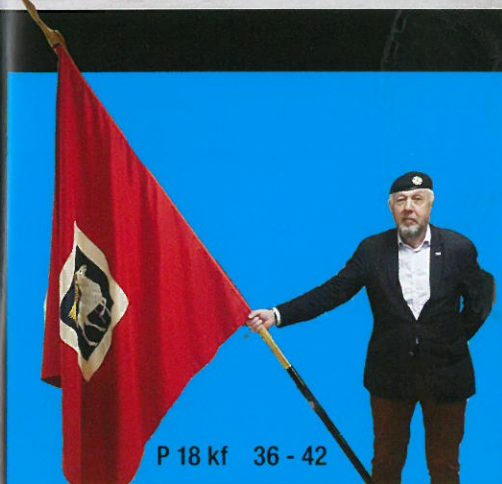

Den 8 januari 2020 sa chefen P 18 Mattias Ardin "jag tar befälet" och gav order till 181:a pansarbataljonen: "Byt märke och namnbrickor!".
– Nu har vi nått i mål med inledningen på återuppbyggnaden av P 18. Men utvecklingen avstannar inte utan vi ska fortsätta utvecklingen. Gotlands regemente är en garant för Sveriges och Gotlands oberoende, sa Mattias Ardin när 181.pansarbataljonen blev en del av P 18.

Gotlands regemente 3 - 17, 72

P 18 kf 36 - 42

A 7 kf 43 - 52

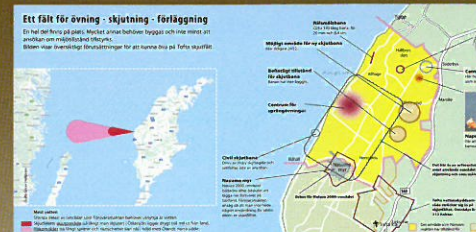

Lv 2 kf 53 - 60

KA 3 kf 61 - 71

TOFTA SKJUTFÄLT från 2020

Gotlands Försvarsmuseum 21 - 35

Gotlänningarnas attityder och beteenden i kris och krig

Resultat från en enkätundersökning 2019

Länsstyrelsen Gotland 18 - 20

Innehåll 2020

Mattias Ardin, chef P 18	3
Gotlands regemente	4-17
Länstyrelsen Gotland, totalförsvaret	18-20
Gotlands Försvarsmuseum	21-35
P 18 kamratförening	36-42
A 7 kamratförening	43-52
Lv 2 kamratförening	53-60
KA 3 kamratförening	61-71
Rekrytering Hemvärnet	72

Bildtexter omslagssidan

Stora bilden. Den 8 januari 2020 sa chefen P 18 Mattias Ardin "jag tar befälet" och gav order till 181:a pansarbataljonen: "Byt märke och namnbrickor!".

– Nu har vi nått i mål med inledningen på återuppbyggnaden av P 18. Men utvecklingen avstannar inte utan vi ska fortsätta utvecklingen. Gotlands regemente är en garant för Sveriges och Gotlands oberoende, sa Mattias Ardin när 181.pansarbataljonen blev en del av P 18. Foto David Skoog.

Mindre bilder överst fr vä:

P 18 kamratförening hann genomföra sitt årsmöte, fanförelse Lars Boström med f d stockholmskretsens fana. Foto Anders Österberg

A 7 kamratförening. Archer som kommer att användas på skjutfältet i Villingsberg, Värmland. Foto Försvarsmakten.

Lv 2 kamratförening. Fanjunkare Gösta "Mulle" Holmqvist under en övning i skydd mot napalm 1973. Foto Inge Tegvald.

KA 3 kamratförening Uppmärksammade att det 20 år sedan KA 3 lades ner. Ill Görän Hellström.

Gotlands Försvarsmuseums ny utställning om dagens Tofta skjutfält. Foto Nils-Åke Stenström.

Länstyrelsen i Gotlands län. Presenterade enkäten om götlaningarnas försvarsvilja. Foto Mikael Carlson.

Redaktion:

Göran Hellström, Lars-Åke Permerud, Anders Nilsson, Rutger Edwards, Rutger Bandholtz, Nils-Åke Stenström och Tomas Ångshammar

Idé och form: Göran Hellström, Rota Prior

Trydells Tryckeri, Laholm, december 2020

Tidskriftens uppgift

- Sprida försvarsupplysning
- Vidmakthålla försvarsviljan
- Nätverka

Genomförande

Publicera artiklar från kamratföreningarnas verksamhet och dagsaktuella militära händelser på Gotland, i form av en gemensam tidskrift.

Bakgrund

På SMKR:s rikskollegium 2000-02-27 diskuterades kamratföreningarnas framtida roll. Resultatet var att sprida försvarsupplysning, vidmakthålla försvarsviljan och skapa nätverk i den egna kamratföreningens område.

I panelen: Frank Rosenius (stf ÖB), Bernt Östh, Åke Sagrén, Henrik von Vegesack, Gunnar Bengtsson och moderator Carl-Gustaf Hammarskjöld

Kamratföreningstidskriften har hittills löst sin uppgift under 18 år -det kan vi vara stolta över

Vänner i Kamratföreningarna

Det gångna året har varit utmanande på många sätt. Både personligen, men också för Försvarsmakten som helhet och därmed också för Försvarsmakten på Gotland. Covid-19 har påverkat det mesta under det gångna året. Det märks särskilt så här i juletid när vi inte kommer att kunna fira jul med nära och kära som vanligt men även genom att många traditionella julaktiviteter blev inställda, så som julbönen i domkyrkan.

För regementet har 2020 varit ett annorlunda år. Det inleddes med att stridsgruppen överfördes från P 4 till P 18 och att därmed upprättandet av P 18 nådde de målsättningar som satts upp, även om mycket arbete återstår i stort och i smått. I början på mars slog pandemin till vilket påverkade vår verksamhet i varierande omfattning. Försvarsmaktsövningen ställdes in och vi genomförde lokala övningar i stället. Anpassning av verksamhet för att minska smittspridning blev vardagsmat för truppbefälet och en mycket hög förmåga i att kunna genomföra verksamhet smittsäkert har utvecklats. Detta är särskilt viktigt då vi på kort sikt måste kunna upprätthålla vår beredskap samtidigt som vi måste kunna bibehålla eller öka vår långsiktiga förmåga.

Vi kan inte bara ställa in då P 18 har en samhällsviktig verksamhet idag men också i framtiden. Ett exempel på detta är att vi lyckades genomföra en krigsförbandskurs med 181. Pbat där vår tidvis tjänstgörande personal kallades in samt att vi nu även genomför hemvärnsverksamheten i så stor omfattning som möjligt utifrån smittspridning och smittskydd.

Extra glädjande har varit att vi nu kommit igång med en längre värnpliktsutbildning mot främst 181. Pbat behov. Denna utbildning är helt avgörande för att kunna rekrytera framtida yrkes- och reservofficerare, soldater men också hemvärnsoldater. Det kan verka lite med att vi endast utbildar 40 stycken soldater, men det är ett första steg i en kommande utveckling. Det är förläggningsskapacitet som vi har på Tofta idag som begränsar värnpliktskullens storlek. Osäkerheterna i vår omvärld har inte blivit mindre under året utan har snarare ökat då ytterligare en osäkerhet adderats till de tidigare, covid-19.

Omvärldsläget gjorde att Försvarsmakten och P 18 i slutet av augusti genomförde en skarp beredskapsinsats

på Gotland. Det var en uppgift som förbandet löste på ett mycket bra sätt och gav ett kvitto på den utveckling som P 18 genomgått sedan återupprättandet.

Vad 2021 har i åtanke för oss är ännu för tidigt att sja om men vi kommer att stå inför olika utmaningar även det kommande året och P 18 kommer att lösa all dessa på ett utmärkt sätt precis som förbandet alltid gjort historiskt. Alla ni som engagerar er i kamratföreningarna är viktiga för oss. Ni håller kamratskapet, traditionerna och det militärhistoriska arvet vid liv. Arméchefen citerade Peter Englund när 18. Stridsgruppen överfördes från P 4 till P 18. Ett citat som jag tycker i mycket beskriver vikten av kamratföreningarna och försvarsmuseet.

"Ett liv i traditionslöshet underblåser illusionen att du själv är världens mitt, att världen förändras med dig och för dig motståndslöst. Traditioner påminner oss om att så inte är fallet. Traditionen säger att världen förblir medan du förändras, medan du drar vidare och efter att du dragit vidare. Samtidigt rymmer den ett paradoxalt löfte att du själv förblir ej som enskildhet, utan som en del i ett flöde långt större än dig själv"

Med dessa ord önskar jag er alla en god fortsättning, ett Gott Nytt år och att ni och era nära håller er friska.

**ÖVERSTE MATTIAS ARDIN
CHEF GOTLANDS REGEMENTE**

"Jag tar befälet!" Kl 10.08 den 8 januari tog P 18:s regementschef Mattias Ardin över den 181:a pansarbataljonen (före detta 18:e stridsgruppen) från Bengt Alexandersson, chef för P 4. Därmed var den första fasen av P 18:s återupprättande slutförd. Vi på P 18 hälsade våra nya kolleger varmt välkomna!

Stridsgruppen under ny fana

Som ett sista steg i etablerandet av P 18 tog regementet vid förra årsskiftet över befälet över 18:e stridsgruppen, som bytte namn till 181:a pansarbataljonen.

Det märkliga förhållandet med ett regemente nästan utan soldater* fick sitt slut när P 4 lämnade över befälet över 18:e stridsgruppen till P 18. Övertagandet (HOTO, vilket står för Hand Over – Take Over) skedde vid en ceremoni i stridsfordonsgaraget på Tofta, med de båda regementscheferna samt arméchef Karl Engelbrektsen på plats.

Klockan var 10.08 den 8 januari när chefen P 18 Mattias Ardin uttalade orden "jag tar befälet" och delade ut sin första order till 181:a pansarbataljonen: "Byt märke och namnbrickor!"

– Nu har vi nått i mål med inledningen på återuppbyggnaden av P 18. Men utvecklingen avstannar inte utan vi ska fortsätta utvecklingen. Gotlands regemente är en garant för Sveriges och Gotlands oberoende, sa Mattias Ardin vid ceremonin.

Skaraborgs regemente fick uppgiften att rekrytera, utbilda och vidmakthålla 18:e stridsgruppen när Gotland pekades ut som ett strategiskt viktigt område i den försvarspolitiska

inriktningen för 2016-2020 och det togs beslut om att stärka försvaret där på ön.

Regeringen beslutade sedan att återupprätta Gotlands regemente från 1 januari 2018.

– Nu står vi här. Drygt fyra år efter att vi fick uppgiften och uppdraget är slutfört. För personalen har det ibland varit stora utmaningar men alla har helt prestigelöst ställt upp. Det är med stolthet vi lämnar över ett mycket bra förband, sa Skaraborgs regementes chef Bengt Alexandersson vid ceremonin.

Bandet mellan Skaraborgs regemente och Gotlands regemente klipps inte helt. P 4 kommer fortsatt, tillsammans med övriga arméförband, stödja P 18 och 181:a pansarbataljonens fortsatta utveckling.

– Vi har en långsiktig plan för den fortsatta uppbyggnaden på Gotland. I en orolig omvärld har alla länder ansvar för att bidra till stabilitet. Det är vårt ansvar att se till så att vi har trovärdig tröskeleffekt, sa arméchef Karl Engelbrektsen vid överlämningsceremonin.

TEXT TOMAS ÄNGSHAMMAR

FOTO ANNELIE SJÖGREN

* Vaktplutonen hörde till P 18 sedan tidigare.

"Byt märke och namnbrickor!" Så löd den nye chefen Mattias Ardins första order till 181:a pansarbataljonen.

Ulf Hamberg chef 181:a pansarbataljonen

Hallå där...

...Ulf Hamberg, som i februari tillträdde som bataljonschef för 181:a pansarbataljonen. Vad var dina första intryck när du kom till förbandet?

– Jag mötte en nybyggaranda, med ett gäng professionella officerare och soldater som med liv och lust ägnar sig åt det fortsatta bygget av ett krigsförband.

Vad var dina främsta fokusområden inför det första året?

– Prio ett det här året var att få igång värnpliktsutbildningen och att den blir riktigt bra. Där har vi lyckats väldigt bra, tack vare oerhört duktiga utbildningsofficerare. Prio två var att fortsätta utveckla krigsförbandet och att bli en del av regementet. Det handlar bland annat om att se över ledningsdokument och processer, materiel- och personalförsörjning samt få ihop organisationerna. När det gäller förbandets verksamhet blev det ju ingen krigsförbandsövning som planerat utan vi fick ställa om till något vi kallade krigsförbandskurs och fältövning i september, då

vi även kallade in reservare och tidvis tjänstgörande personal. Vi genomförde den tillsammans med 32:a hemvärnsbataljonen med mycket gott resultat.

Vilken är din bakgrund?

– Närmast kommer jag från hemvärnets stridsskola där jag var utbildningschef. Före det jobbade jag på högkvarteret i många år och var bland annat med och planerade återetableringen på Gotland, så det känns bra att komma hit och knyta ihop säcken.

Och om du blickar framåt?

– Nästa steg är att utveckla värnpliktsutbildningen, både numerärt men också till innehåll. Vi siktar på att snart börja utbilda på stridsvagn 122 men även funktioner som granatkastare, spaning och så vidare, i syfte att öka förmågan på bataljonen som helhet. Litet förband med rätt förmåga på rätt plats i rätt tid gör skillnad. Det är ju syftet med etableringen på Gotland.

TEXT TOMAS ÄNGSHAMMAR
FOTO FÖRSVARSMAKTEN

Armé - flyg - marin

Beredskapsinsatsen i augusti

En Visbykorvett och två Gripen-plan patrullerar vattnen utanför Gotland. Foto Försvarsmakten

Utan förvarning framryckte delar av 181:a pansarbataljonen genom Visby upp till flygplatsen och vidare mot norra Gotland.

Det var inledningen på en skarp beredskapsinsats som väckte stor uppmärksamhet.

På morgonen den 23 augusti inleddes det som snart skulle få den nya benämningen beredskapsinsats.

Försvarsmaktens insatschef Jan Hörnqvist förklarade bakgrunden så här:

– Det pågår omfattande militär verksamhet i Östersjö-regionen, både från rysk och från västlig sida, på ett sätt som i vissa delar inte upplevts sedan kalla krigets dagar.

181:a pansarbataljonen marscherar mot norra Gotland.

Fokus för beredskapsinsatsen var att förstärka sjöövervakningen i Östersjön till havs och från luften. Det som framför allt syntes var dock att den militära närvaron på Gotland ökade, både i form av P 18 och andra tillförda förband.

För P 18 blev insatsen ett skarpt test av beredskapen, som visade att förbandet med mycket kort varsel kunde få personal och materiel redo att försvara ön mot angrepp.

– Vi ska vara tydliga med att risken för krig även fortsatt är väldigt liten, men det finns en ökande osäkerhet i vårt närområde. Vårt uppdrag är att vara redo även för det oväntade, säger regementschef Mattias Ardin.

För soldaterna i 181:a pansarbataljonen kom telefonsamtalet på fredagskvällen helt utan förvarning och på lördag morgon var förbandet samlat för att förbereda insatsen.

– Alla visste ju att det här inte var någon övning, och även om vi inte uppfattade det som ett allvarligt läge med risk för konflikt kände nog alla ett allvar, säger skyttesoldaten Andrew Linnander.

Beredskapsinsatsen omfattade förband från alla försvarsgrenar, exakt vilka är dock hemligt. Att P 18 ingick var dock ingen hemlighet och tämligen uppenbart

Luftvärnsparaplyet är utfält

Med anställd personal till förbandets luftvärnskanonvagnar, lvkv, höjdes beredskapen avsevärt. De flesta av plutonens nyanställda soldater utbildades i Skövde under det gångna året och började hos sin nya arbetsgivare efter sommaren.

Förutom övningsverksamhet har den nya K-plutonen (kontinuerligt tjänstgörande) deltagit och spelat en avgörande roll under sensommarens skarpa beredskapsinsats.

Lvkv fick uppgiften att skydda Visby flygplats. När färjan med den operativa reservstyrkan ankom till Visby utgjorde en skyddande lvkv på utsiktsplatsen ovanför hamnen en påminnelse om att insatsen var skarp verksamhet.

Lvkv grupperade ovanför Visby hamn.

från det ögonblick förbandet rullade ut på Toftavägen med bland annat ett antal stridsfordon 90 och en stridsvagn 122. Luftvärnskanonvagnarna fick uppdraget att skydda Visby flygplats och resten av förbandet rörde sig sedan norr och österut för att under kommande dagar genomföra patrullering i Lärbro, Slite och Ljugarn.

Att åter se militära förband i samhällena på norra Gotland förde tankarna till svunna tider då det var en del av normalbilden. Mattias Ardin flaggar för att det kan bli det igen.

– Jag hoppas att gotlänningarna uppfattar vår närvaro som en trygghet och inte något hotfullt. Vår uppgift är att försvara hela ön och det ska inte vara uppseendeväckande att se Försvarmaktens förband på olika platser.

Reaktionerna från allmänheten under insatsen indikerar att det är precis så majoriteten känner. Många kom fram för att prata med soldaterna och för att ställa frågor.

Efter tre dygn i fält avlöstes P 18 på tisdagkvällen av den operativa reserven som fortsatte patrulleringen veckan ut. Beredskapsinsatsen fortsatte under ytterligare några veckor, främst till havs och i luften

TEXT OCH FOTO TOMAS ÄNGSHAMMAR

Informationsskylt i Gutebacken, Visby. Foto Göran Hellström.

Lvkv fick bl. a. uppgiften att skydda Visby flygplats. Foto Försvarmakten.

Stort internationellt medieintresse av Gotland

Michael Phillips är en av USA:s mest meriterade krigskorrespondenter och jobbar här för Wall Street Journal.

Både nationella och internationella medier har under året haft ökat fokus på Gotlands roll i försvaret av Sverige. Det var sensommarens beredskapsinsats i kombination med den aviserade storsatsningen i kommande försvarsbeslut som drog blickarna till ön.

När soldaterna i Havdhem kompani under intensiv eldgivning framrycker växelvis genom den snåriga trädningen på södra delen av Tofta skjutfält följer en civilklädd man ett par steg bakom med kameran i högsta hugg.

Mannen heter Michael Phillips och han är en av USA:s mest meriterade krigskorrespondenter. För Wall Street Journal har han bevakat krigshärddar främst i Afrika och Asien i 20 år och han satt inbäddad i en av stridsvagnarna som rullade in i Bagdad i april 2003. Här är han i Sverige under en vecka för att skildra hur Sveriges försvarsförmåga

utvecklas, bland annat genom samövningar med amerikanska förband.

Wall Street Journal är bara en av flera utländska medier som besökt Gotlands regemente under hösten. Sensommarens beredskapsinsats väckte stor uppmärksamhet och i kombination med den väntade ökningen av försvarsbudgeten visade den hur Sverige prioriterar upp förmågan att försvara sina gränser. Återetableringen på Gotland blir då det mest konkreta exemplet.

Den europeiska nyhetskanalen Euronews besökte Gotland i september och intervjuade även försvarsminister Peter Hultqvist. Finska public service (YLE) och norska Försvarets Forum har också besökt P 18 i höst.

TEXT OCH FOTO TOMAS ÄNGSHAMMAR

Värnpliktsutbildningen är tillbaka

Två rader nervösa och lite vilsna ungdomar i shorts och t-shirts står uppställda i sensommarvärmen framför logementet Hallbro. Förvandlingsnumret kan starta. Värnpliktsfabriken Gotland har återstartat produktionen!

Morgan Klintberg från Visby och Erik Rastemo från Stockholm var allra först på plats för inskrivning när en ny värnpliktssepok inleddes på Gotland den 27 juli. Det märktes att det var motiverade ungdomar som dök upp vid inskrivningen.

– Jag kommer förmodligen at vilja jobba vidare inom försvaret efter lumpen. Jag har varit inriktad mot uniformsyrken hela livet så försvaret eller polisen lockar. Jag kan tänka mig att stanna och jobba här på P 18, sade Erik Rastemo.

19 unga killar och en tjej ryckte in denna dag, ytterligare sex blivande kompanibefäl ryckte först in i Skövde i juni för att ansluta i september då även 14 skyttesoldater ryckte in. Summa summarum 40 rekryter, som tillsammans bildar värnpliktsplutonen BQ i Roma kompani.

Kompanichefen Erik Lindblom poängterar att grundutbildning pågått kontinuerligt på Gotland även när värnplikten var vilande och regementet nedlagt.

– Det har ju genomförts utbildning av soldater här tidigare men då har det varit tremånaders GMU med inriktning i första hand mot att försörja våra lokala hemvärnsförband, så det här är något nytt.

Han ser lokal värnpliktsutbildning som en förutsättning för att kunna fortsätta utveckla regementets förmåga.

– Nu börjar vi bygga grunden för att kunna personalförsörja våra förband med anställda soldater och officerare. Där vi tidigare har fått rekrytera från andra ställen med utbildning får vi nu möjligheten att knyta kontakt med den värnpliktige redan från början, och få dem att känna en tillhörighet till Gotland och P 18.

Enligt planen för tillväxt ska antalet värnpliktiga inom fem år vara uppe i 160, innehållande ett stridsvagnskompani, en

pansarskyttepluton, en luftvärnskanonvagnspluton och en granatkastarpluton.

Det är i första hand logement och annan infrastruktur som är gränssättande för antalet rekryter. När nybygget på Tofta projekterades var värnplikten ännu vilande och 18:e stridsgruppen en del av P 4 i Skövde. Planeringen för Tofta Etapp 2 pågår för fullt, men det tar tid innan nya byggnader är på plats.

– Det kommer att dröja flera år innan vi har den permanenta infrastrukturen på plats för att ta hand om ett par hundra värnpliktiga men i Hallbro kan ta emot 40 så länge, säger regementschefen Mattias Ardin.

Med två fyrstjärnor som publik framrycker soldaterna växelvis genom skogen ut mot Branden som om de aldrig gjort annat. Det är dock bara två månader sedan de ställde upp framför logementet Hallbro för första gången.

TEXT TOMAS ÄNGSHAMMAR
FOTO KARL MELANDER, FÖRSVARSMAKTEN

Lite varmare i kläderna. Efter två månader i grönt imponerade de värnpliktiga på överbefälhavaren och hans brittiske fyrstjärnige besökare Sir Stuart Peach, ordförande för NATO:s militärkommitté.

Virus gav ett år av omfallsplanering

Det lilla men farliga coronaviruset förvandlade det stora övningsåret 2020 till ett år med inställd eller omplanerad verksamhet. Fokus skiftade till att uppehålla beredskapen och att lämna stöd till samhället.

2020 skulle bli ett stort och viktigt år för Försvarsmakten, med en given kulmen under Försvarsmaktsövning Aurora 20 i maj och juni. 181:a pansarbataljonen skulle ha deltagit i stridsmoment i södra Sverige samtidigt som P 18 gav värdlandsstöd till ett polskt förband. I slutet av övningsperioden hade 32:a hemvärnsbataljonen sina viktigaste övningsmoment samtidigt som andra myndigheter skulle ha genomfört en totalförsvarsövning tillsammans med Försvarsmakten.

Efter år av planering slutade allt detta med – intet. Det var i slutet av februari som pandemin svepte in över Europa och inom bara några veckor förpassade alla planer till papperskorgen. För P 18 blev den första märkbara konsekvensen att nästan alla tjänsteresor ställdes in och ersattes med telefon- eller videokonferenser.

I slutet av april förvandlades det abstrakta och lite avlägsna hotet till högst konkret verklighet. Under den lokala övning som under stora försiktighetsåtgärder genomfördes som ersättning för övningar på fastlandet, utbröt sjukdomen

i en av Roma kompanis skyttegrupper. När det första fallet konstaterades avbröts all verksamhet och personalen skickades hem i karantän. Efter en nervös tid kunde man konstatera att även om ett antal anställda blev smittade så hade åtgärderna med avstånd mellan grupperna fungerat – alla smittade hörde till samma grupp som varit tätt intill varandra i fält.

När situationen i Sverige var som allvarligast under våren hade P 18 ännu inga värnpliktiga, vilket gjorde det lättare att ställa in planerad övningsverksamhet. Förband med värnpliktiga ställdes däremot inför dilemman att inställda slutövningar skulle innebära att en hel årskull inte gick att krigsplacera. Därför genomfördes ett antal kraftigt nedbantade slutövningar runt om i Sverige.

I kriser har Försvarsmakten ett viktigt uppdrag att lämna stöd till samhället och så har skett på många håll runtom i landet. På Gotland har det mest konkreta varit att Region Gotland fått tillgång till skyddsmasker, och utbildning för personalen som ska använda maskerna. P 18 har också bistått Folkhälsomyndigheten med inhämtning av covidtester och länsstyrelsen erbjöds stöd med stabspersonal för ökad uthållighet.

TEXT TOMAS ÄNGSHAMMAR

FOTO FÖRSVARSMAKTEN

I kriser har Försvarsmakten ett viktigt uppdrag att lämna stöd till samhället och så har skett på många håll runtom i landet. På Gotland har det mest konkreta varit att Region Gotland fått tillgång till skyddsmasker, och utbildning för personalen som ska använda maskerna.

Chefen för den nya försvarshälsan, Fredrik Malmerfeldt

Pandemin gav flygande start för försvarshälsan

Att få igång en egen försvarshälsa på P 18 var högprioriterat inför återstarten av värnpliktsutbildning på ön. När chefen för den nya försvarshälsan, Fredrik Malmerfeldt, började i våras kunde han dock inte ana vilken rivstart det skulle bli.

Hur var din första tid?

– När jag började den 1 juni kom jag omedelbart i kontakt med covidhanteringen och jag har sedan fått ägna massor av tid åt detta. Trots det har vi lyckats genomföra uppdraget under inrycket på grundutbildningen i slutet av juli. Tack vare gott samarbete både inom och utom garnisonen kunde vi genomföra serologi, det vill säga antikroppstester, på alla rekryter vilket inte hade varit möjligt om inte alla ställt upp som de gjort. Det har varit helt fantastiskt!

Om vi för ett ögonblick bortser från pandemin, vad var dina viktigaste uppgifter i början?

– Att förstå och läsa in mig på uppdraget och att rekrytera personal. Planen var att ha så mycket rutiner och processer som möjligt på plats när min personal börjar i januari och där har jag fått sänka ambitionsnivån. Turligt nog finns ett projekt på Försvarets medicinska centrum om att likställa landets försvarshälsor och det materialet har varit till stor hjälp.

Hur har det gått att rekrytera?

– Det har gått jättebra och det enda som återstår nu

är en läkarrekrytering, som pågår. Utöver det blir vi en medicinsk sekreterare, två sjuksköterskor och en fysioterapeut. Det har varit stort intresse för tjänsterna vilket säger en del om Försvarmaktens attraktionskraft. Vi har haft omkring 100 sökande till tjänsterna.

Vilken bakgrund har du, militärt och civilt?

– Jag var marinofficer från 1990-92. Jag hade ett intresse för sjukvård men vid den tiden var möjligheterna till vidareutbildning internt begränsade så det blev i stället en naprapatutbildning. Jag praktiserade i 20 år, inklusive många utbildningsuppdrag. De senaste åren har jag varit enhetschef inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen i Region Gotland.

Vilka utmaningar har varit svårast när det gäller pandemin?

– Att ta kloka och noga övervägda beslut i ett osäkert kunskapsläge, och då jag ännu inte fått alla professioner på plats. Jag har haft mycket glädje av mitt kontaktnät inom Region Gotland och det samarbetet har fungerat utmärkt. Uppdraget är oerhört spännande trots att det förändrats. Jag stortrivs verkligen!

Etapp ett på Tofta nästan klar

– men bygget fortsätter

Solpanelerna är det mest synliga tecknet på att det nya regementsområdet byggs för 2020-talets miljökrav.

Det nya Gotlands regemente börjar ta form på Tofta, och lagom till jul började staben att flytta in i den tillfälliga stabsbyggnaden. Fler byggetapper är dock att vänta.

Det miljardprojekt som förvandlat skogs- och ängsmarken i skjutfältets nordöstra hörn till ett toppmodernt regementsområde närmar sig nu sin fullbordan. Det så kallade multifunktionshuset, stridsfordonsgaraget, markverkstaden och idrottshallen tas i bruk under 2021 och en tillfällig stabsbyggnad blev inflyttningsklar lagom till jul. Sedan tidigare är den väldiga garageplanen med tillhörande stolplador, finspol- och drivmedelsanläggning färdiga.

Med undantag för stabsbyggnaden är dock allt det som nu-färdigställs del av den infrastruktur som beställdes dimensionerad för dåvarande 18:e stridsgruppen. Något beslut om nytt regemente fanns inte då, och värnplikten var ännu vilande.

För att kunna möta de kommande behoven har P 18 arbetat med planering för byggnader för att kunna möta kommande behov. Det är kasern för 200 värnpliktiga, matsal, försvarshälsa, grovspol samt övnings/vårdhall som varit i fokus.

Parallellt med detta planeras för flera andra objekt som vi kommer att arbeta vidare med där målverkstad och logistikhus är de som kommit längst i planeringen.

Ett projekt som är mycket viktigt för att minska verksamhetens påverkan på omgivningen är de nya skjutbanorna inne på skjutfältet. De nya skjutbanorna ska stå färdiga våren 2022 och då stängs skjutbanorna på Visborgsområdet, till glädje för många hundägare som nyttjar det intilliggande motionsområdet.

TEXT OCH FOTO TOMAS ÄNGSHAMMAR

Den tillfälliga stabsbyggnaden på Tofta innebär att regementsstaben nu samlas på en plats. Under regementets första tid har staben varit spridd på fyra olika platser i Visbyområdet, med närmare 15 kilometer mellan spetsarna.

Regementets dag

Onsdagen den 5 februari högtidlighöll Gotland regemente sin 197 högtidsdag till minne av bildandet av Gotlands Nationalbeväring 1811 som räknas som regementets rötter. En solig dag med en, som vanligt isande snålblåst. Vid högtidlighållandet deltog alla enheter som ingår i P 18 numera även 181:a pansarbataljonen som P 18, en månad tidigare 8 januari, tog befälet över. Kamratföreningarna från de gotländska förbanden, närmast kameran, var representerade med fanor.

TEXT OCH FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Pepparkaksfordon 90

Under andra advent bakades det bland annat pepparkaksfordon 90 på värnpliktsförläggningen Hallbro, och det passar ju bra att visa upp så här på pepparkakans dag. På grund av pandemin har det blivit begränsningar för de värnpliktigas hemresor den senaste tiden och då blir det tid över för kreativitet. Inom kort kommer dock alla (som är friska) få åka hem och ladda batterierna under en längre julleddighet. Och kanske äta en pepparkaka eller två. (Regementets FB-sida)

Baskerprovet klart

Nyss inryckta och redan 20 september är baskerprovet avklarad. Ett stort grattis till våra värnpliktiga soldater! Efter ett par riktigt slitiga dygn nådde plutonen äntligen det hägrande målet på Lillklint. Där väntade stolta befäl med de åtråvärda baskarna. Med gröntjänsten avklarad är det nu dags för befattningsutbildningar. Samtidigt välkomnar vi en ny grupp rekryter som rycker in nsta dag.

Foto: Jessica Råbel/Försvarsmakten (Regementets FB-sida)

Framtiden på ön för P 18 och Försvarmakten – Stridsgrupp Gotland

I skrivande stund väntar vi på att ett Förvarsbeslut skall klubbas i riksdagen men utifrån Förvarsberedningens rapport "Värnkraft", och det arbete som sker vid Arméstaben kan vi ana hur framtiden för försvaret på Gotland kommer att se ut.

Arbetet vid Arméstaben sammanhålls inom det som kallas "Arméorganisation 25". Markstridsskolan i Skövde och andra förband har fått uppdraget att ta fram typförband för alla de nya krigsförband som skall sättas upp. Typförband kan ses som en modell för hur sedan krigsförbanden skall skapas. Eftersom ekonomin styr, all materiel finns inte ännu och det tar lång tid att bygga krigsförband sträcker sig Arméns plan bortom 2030, vi kommer inte att se alla de nya förbanden inom de närmaste åren.

I ett första steg skall Armén sätt upp två brigader och en stridsgrupp. Senare kommer ytterligare två brigader och stommen till en division med divisionsförband att skapas. Stridsgruppen är tänkt för Gotland.

"Stridsgrupp Gotland" är alltså det begrepp som kommer att innefatta alla de krigsförband som planeras att sättas upp på Gotland. Det ska inte sammanblandas med 18:e stridsgruppen som var benämningen på 181:a pansarbataljonen innan den överfördes till P 18.

Stridsgrupp Gotland planeras innehålla:

- Stridsgruppsstab (motsvarande en reducerad brigadstab)
- Lednings- och sambandskompani (motsvarande ett reducerat brigadledningskompani)
- 181:a pansarbataljonen (tidigare benämnd 18:e stridsgruppen, en pansarbataljon men reducerad

så att den innehåller bara ett stridsvagnskompani och ett pansarskyttekompani (normalt två av varje) men i övrigt som en vanlig pansarbataljon med bland annat spaningspluton, granatkastare, luftvärnskanonvagnar med mera.)

- Artillerikompani
- Ingenjörskompani
- Underhållskompani
- Luftvärnskompani
- Eventuellt också en lokalförsvarskyttebataljon (underlaget är något oklart just nu)

Viktigt med Tofta skjutfält

P 18 kommer att svara för utbildning och bemanning av stridsgruppsstaben, 181:a pansarbataljonen och lednings- och sambandskompaniet, övriga förband kommer att utbildas på fastlandet men förrådsställes på Gotland. Vi utgår också ifrån att dessa kommer att genomföra repetitionsutbildning på Gotland vilket gör det extra viktigt att vi får ett miljötillstånd för Tofta skjutfält som bland annat tillåter skjutning med artilleri.

Detaljorganisationen och vilken utrustning de olika förbanden kommer att innehålla är inte känd i nuläget.

Mycket vatten kommer nog att hinna flyta under broarna innan vi vet alla detaljer i detta men vi kan redan nu ana stora utmaningar för P 18 med att skapa utbildningsmöjligheter, rekrytera officerare och specialistofficerare och att ordna förråd och övrig logistik för de nya förbanden.

TEXT HANS HÅKANSSON
FOTO FÖRSVARSMAKTEN

Första "egna" officerarna välkomnades

– Personalförsörjningssystemet sätter sina konkreta spår även här på Gotland. Ni är med och bygger framtiden. Med de orden välkomnade arméchef Karl Engelbretson fem nyexaminerade officerslever tillbaka till P 18.

I strålände sol och tryckande hetta ställde 181:a pansarbataljonen och bevakningsplutonen upp utanför Hallbro för att välkomna och gratulera den nyutnämnda kapten Johan Svenserud och fänrikarna Jacob von Quanten, Adina Engqvist, Max Olin och Markus Arrhén som nu träder i tjänst i sina nya befattningar. De fem är den första kullen officerare som utbildats med P 18 som tänkt hemregemente.

– Ni är efterlängtdade och har viktiga uppgifter framför er. Jag förväntar mig att ni i ert arbete framgent sätter krigföringsförmåga och dugliga förband framför allt annat, sade regementschef Mattias Ardin i sitt välkomsttal. Den nedbantade och coronasäkrade ceremonin påminde ännu en gång om att den gångna våren inte blivit som planerat. Arméchefen, som närvarade på ceremonin i samband med ett förbandsbesök, berömde också hela förbandet för hur vårens utbrott av covid-19 hanterades och stoppades.

– Tack vare god militär disciplin och kamratskap löste vi ut den situationen. Det är särskilt viktigt på Gotland, att den militära verksamheten inte utsätter samhället för extra prövningar. Vi ska ju finnas för att hjälpa samhället, och det ska vi vara redo för hela tiden. Det gjorde ni bra!

TEXT TOMAS ÄNGSHAMMAR
FOTO FÖRSVARSMAKTEN

Regementschefen P 18, Mattias Ardin, välkomnar de nyutnämnda fänrikarna Jacob von Quanten, Adina Engqvist, Max Olin och Markus Arrhén. På plats, men saknas på bilden, den nyutnämnde kapten Johan Svenserud.

Förberedande officerskurs tillbaka

I somras genomfördes den förberedande officerskursen (FOK) för första gången på P 18 sedan 2004. Redan veckan efter examen började regementets nästa generation specialistofficerare sina utbildningar.

Tillsammans med nystarten av grundutbildning av värnpliktiga innebär utbildning av nya officerare viktiga milstolpar i återetableringen av P 18 som ett fungerande regemente med alla delar av personalförsörjningskedjan.

– Jag vill tacka kurscheferna kapten Johan Åhström och fanjunkare Kjell Flisberg, som tillsammans med övriga instruktörer och kommandanter har planerat och

genomfört vår första FOK på ett mycket bra sätt. Jag vill även önska våra kadetter lycka till, och välkomna tillbaka efter avslutad utbildning, sade regementsförvaltare Anders Wirekog vid FOK:ens avslutningsceremoni.

Specialistofficersutbildningarna sker i Kvarn, Skövde och Halmstad. Utbildningarna omfattar tre terminer och efter examen i december 2021 befordras kadetterna till sergeanter.

P 18 har även fyra nya kadetter på det treåriga officersprogrammet för taktiska officerare på Karlberg.

TEXT TOMAS ÄNGSHAMMAR

Mycket händer i Gotlandsgruppen

Personalförändringar

Kapten Fredrik Gertsson är utlånad under ett år till 181. Pbat som plutonchef på den nya värnpliktsplutonen. Fanjunkare Kjell Flisberg är utsedd som tlf chef för utbildningssektionen 200801-210630.

Under året har UGG och Tofta Ö/S anställt Oskar Linder civil servisman. Oskar är nyinflyttad norrlänning och tidigare anställd vid Widegrens gård som servicetekniker. Gotlandsgruppen hälsar Oskar varmt välkommen till oss. P 18 har i sin rekrytering varit framgångsrika och är vid årsskiftet fullbemannade med de nya elever som då anländer från skola. Gotlandsgruppen saknar idag 3 utbildningsofficerare. Detta innebär att ingen extern rekrytering genomförs utan hanteringen återgår som det var förr i tiden där den enskilde årsvis tjänstgörings-placerades inom P 18.

Krigsförbandsövning KFÖ

Årets förbandsövning var planerad att genomföras under maj-juni inom ramen för en totalförsvarsövning. Men med anledning av covid-19 ställdes all övningsverksamhet in för Hemvärnet t.o.m. augusti. Gotlandsgruppen föreslog att KFÖ skulle flyttas till hösten men det avslogs av det skälet att det skulle hanteras lika för samtliga Hemvärnsbataljoner i riket.

SÖF med 324.HvInsatskomp

Målet med övningen var att kompaniet skulle öka sin förmåga inom ramen för uppgiften störa. Övningen planerades och genomfördes med stöd av HvSS och tillsammans med svenska och utländska specialförband. Samtliga plutoner har övat strid under dager/mörker med skarp ammunition. Målen för övningen är uppfyllda.

Besök av Rikshemvärnschefen

Generalmajor Stefan Sandborg genomförde förbandsbesök i september vid P 18 och Gotlandsgruppen. Generalens budskap var att fokus ska vara en fungerande verksamhet för hemvärnet i Fred, Kris och Krig. Gotlandsgruppen fick redovisa sina utbildnings- och materielplaner samt bemannings och rekryteringsläget vid UGG och 32.Hvbat.

När det gäller utbyte med Danmark och Estland är rikshemvärnschefens vilja att utbytet med Danmark utgår för P 18 del. Fokus ska vara Estland som en naturlig del med tanke på det geografiska läget. Gotlandsgruppen och samarbetet med 32.Hvbat är långt framme. Rikshemvärnschefen kommer vid resa till övriga militärområden använda Gotland som ett bra exempel på hur samarbetet ska fungera.

Exempel på genomförd verksamhet under året:

Ny utbildat skyddsvakter och omförordnat skyddsvakter
Genomfört FG 1000p utbildning, Grupp- och Plutonchefs kurs för 32.Hvbat, ny utbildning på understödsvapen GRG, intro-utbildning med 30st nya soldater och chefsträning med 32.Hvbat på uppgiften spärra.
Deltagit på chefen P 18 fältövning

Givit instruktörsstöd till exempelvis FOK-kurs del 1.

Genomfört kombattantutbildning med civil anställda från regementsstaben under två veckor.

En utboff utbildat sig till sprängledare.

En utboff genomfört kurs på HvSS inom ramen för uppgiften "Störa"

Pistolutbildning till instruktör för personal på UGG.

UGG givit stöd till samhället genom att utbilda sjukhuspersonal på skyddsmask 90.

Besiktning av två civila skjutbanor är genomförd tillsammans med FMV och skytteföreningarna, banorna är Klinte och Bro. Klinte ställer sig positiva till ett samarbete. Planeringen fortsätter med FMV, LPLE och Fortverket.

Tofta skjutfält

Utvecklingen av Tofta skjutfält fortskrider och under året har följande saker arbetats med:

- Fortverket har monterat staket vid infarten vid Gnisvärd för att minska risk att obehöriga "råkar" gå in när fältet är stängt. Reflexstolpar har monterats längs Norra strandridare vägen söder om Stavklint för att tydliggöra klintkanten.
- Ytletning vid två tillfällen är genomförd med personal ur P18. En hel del OXA har identifierats, dessa har destruerats löpande. Totalt 40 ton skrot är upplockad.
- Skogsgallring, sektion 3. Slyröjning har genomförts på Lillgläntan, Allhagen, Nygläntan och Klinthygget. Brandgator har tagits upp längs österväg, suderbysväg och utanför staketet till regementsområdet.
- Handgranatsbanan är upprustad och godkänd. Ny vall och ytbeläggning.
- Skjutfältsövervakningen är ett äldre system som ska bytas ut och FMV har varit på besök och studerat vår övervakning. Därmed känner de till de geografiska förutsättningarna inför nyanskaffning.
- Brandskyddsmöte genomfört i syfte att tillsammans med LST och Räddningstjänsten gällande Tofta skjutfält och nya regementsområdet ta fram förslag på åtgärder för att upprätthålla en väl avvägd brandberedskap.
- Rälsmålet har fått ny linspännare typ vikthiss samt ny vagn. Därmed är de akuta problemen och restriktionerna på rälsmålet avväjda. Fortverkets underhållsåtgärder av rälsen kvarstår.
- Ö/S har flyttat sitt kontor till RU-lägre byggnad 356 som är en tillfällig lösning tills nya målverkstaden är färdigbyggd.

Avslutningsvis vill jag tacka min personal på UGG och 32.Hvbat för ett bra arbete under året och jag önskar er alla som är intresserade/engagerade i försvaret på Gotland ett Gott Nytt År!

Ett år som chef över 32. Hvbat

Ett uppdrag som jag inte ångrar en sekund fast det tar mer tid än jag trodde när jag fick förfrågan om att bli chef.

32. Hemvärnsbataljonen är en bataljon att räkna med här på ön när det gäller att skydda och bevaka viktiga objekt på Gotland, både civila och militära.

Vi är också en viktig samhällsresurs när det gäller stöd till det civila samhället.

Alla chefer på olika nivåer tar sitt ansvar inom bataljonen, även soldaterna är proffsiga och kan i stort likställas med övriga arméns soldater. Chefer och soldater har en otrolig vilja att vidareutvecklas för att bli bättre men tyvärr räcker inte de få kontraktsdagar vi har till. Det blir mest vidmakthållande samt att genomföra omförordningar och olika behörighetsutbildningar som behövs för att vi skall kunna lösa våra uppgifter, tex skyddsvaktsutbildning, förarutbildningar, farligt gods.

År 2020 skulle bli ett bra år där vi hade en bra plan och dessutom var det ett inspektionsår där Rikshemvärnschefen skulle inspektera oss under hela året. Vi startade i ett bra tempo med en SÖB och vissa KU-pass samt grupp och plutonchefsutbildning. Tyvärr kom Corona emellan och all verksamhet inom hemvärdet stoppades den 18 mars. Elever från grupp och plutonchefsutbildningen skickades hem efter tre dagar. Den välplanerade KFÖ'n ställdes in, liksom B0 för chefer på Fårö. Tråkigt men nödvändigt.

Den 31 augusti fick vi ett välkomnande besked att starta upp verksamheten igen där vi startade med B0 på Suderbys med syfte att planera 2021, viktigt var att få stor bredd, inflytande och delaktighet från alla befäl ner till plutonschefsnivån. Planering för 2021 ser bra ut och vi kommer att göra om den planerade KFÖ'n 2020 samt en hel del annan utbildning inom respektive kompani och enhet.

324. Insatskompaniet fick genomföra sin SÖF under hösten. SÖF'en var inte riktigt som en vanlig övning där vi övar skydda och bevaka utan det blev en överraskning för de flesta, en övning typ fria kriget där plutonerna agerade

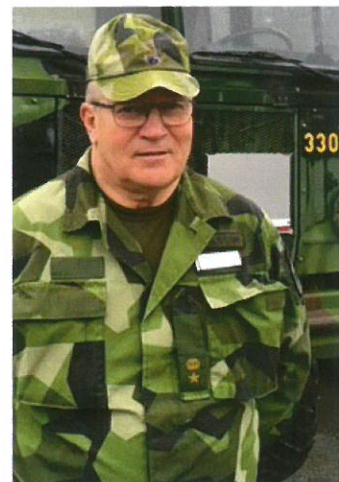
som solitärer utan direkt samband med högre chef, ja det kan nog bli ett verkligt scenario under ett senare skede där det som ÖB säger "vi skall slåss till siste soldat även om det är jag som är sist så skall jag försvara mitt land". Kan vi nu fortsätta den planerade utbildningen resten av året så blir slutresultatet rätt bra ändå.

Jag vill lyfta fram de fältövningar som har varit under hösten, främst den tillsammans med 181. Pansarbataljonen som var mycket givande och startade ett framtida nära samarbete gällande utbildningar, övningar och planering av krigsuppgifter. Tillsammans är vi starka och det är vi som kommer att ta den första stridskontakten, då är det viktigt att vi är samövade och samtränade. Dessutom hade vi en fältövning med Regementet som också var intressant och välbehövlig vilken i sin tur mynnade ut i att vi på 32;a hade en egen fältövning för våra krigsuppgifter.

Det känns som om vi är på gång, även nyrekryteringen ser bra ut med ett 30-tal nya soldater till bataljonen.

Vi kan dock behöva ett antal till så jag är tacksam för all hjälp jag kan få med rekryteringsarbetet. Jag vill tacka chefen 181. Pansarbataljonen och regementets personal för ett bra samarbete under året samt utbildningsgrupp Gotlands personal som alltid ställer upp och stödjer oss på bästa sätt. 32. Hemvärnsbataljonen kan ni alla räkna med.

Jag är stolt att vara chef över 32. Hemvärnsbataljonen och en del av försvaret av Gotland och ser fram emot 2021.

GÖRAN KARLSSON
C 32. HEMVÄRNSBATALJONEN

Hemvärdets firande fick förhinder

Den framflyttade uniform på jobbet-dagen var allt som blev kvar av 80-årsfirandet.

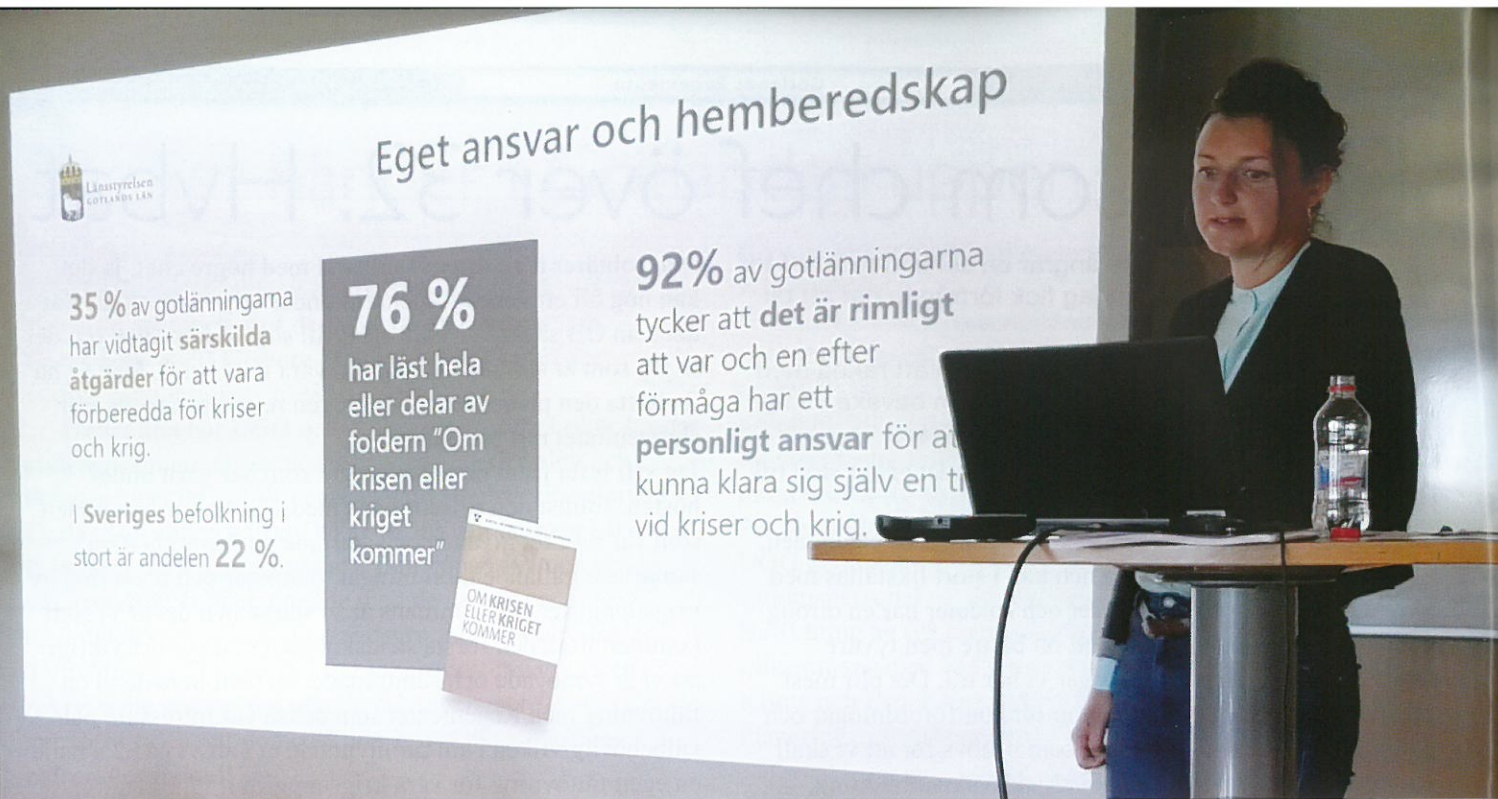
För 80 år sedan, under brinnande världskrig, bildades Hemvärdet. Det högtidliga firandet, liksom det mesta av Hemvärdets planerade verksamhet, blev dock inställt.

I början av december möter jag John Lantz på Keges grosshandel i Visby, där han jobbar som IT-ansvarig. Just denna dag är han en av alla de hemvärdssoldater som bär sin uniform på jobbet, som ett sätt att synliggöra Hemvärdet ute i samhället.

Hemvärdet bildades efter ett riksdagsbeslut 29 maj 1940 och den 29 maj är således, i normala fall, en högtidsdag för Hemvärdet. I fjol var

det premiär för uniform på jobbet den dagen. I år var det alltså 80-årsdag och jubileet skulle förstås firas. På grund av coronan sköts allt upp till den 4 december, då läget skulle vara mer normalt. Så blev det, som bekant, inte och av firandet blev bara uniform på jobbet-dagen kvar.

John Lantz trivdes bra under sin värnpliktstid på P 18 1994-95 och gjorde en utlandsrunda i Bosnien året därpå. För fem år sedan valde han att gå med i Hemvärdet. – Det är det bästa beslutet jag tagit. Det är väldigt roligt och man får göra något som betyder någonting istället för att sitta och tycka på nätet. Det är en speciell gemenskap och man får kamrater som man vet finns där om det behövs.

Amy Rankin, beredskapsstrateg, har lett arbetet med enkätundersökningen.

Nöjda gotlänningar tar stort ansvar för sin hemberedskap

Hur är det med viljan att satsa mer pengar på försvar, hur redo är gotlänningarna att själva göra en insats i händelse av krig och hur många har stärkt sin hemberedskap jämfört med Sveriges befolkning i stort? Vilka typer av kriser oroar mest? Svaren finns i länsstyrelsens stora undersökning om gotlänningarnas syn på totalförsvaret.

Enkätundersökningen gjordes strax innan världen, Sverige och Gotland drabbades av Covid-19-pandemin, och ger därför en unik bild av gotlänningarnas syn på beredskap inför kriser när samhället fortfarande befann sig i ett "normalläge".

– När man jämför vad som oroar svenskar i stort med

Länsrådet Peter Molin intervjuas av P4 Gotland om enkätresultatet.

gotlänningarnas oro ser vi en stor skillnad, som till stor del verkar vara präglade av förutsättningar kopplade till Gotlands geografiska läge, konstaterar Amy Rankin, beredskapsstrateg.

Det här är gotlänningarna mest oroliga över. De samhällsstörningar som oroar gotlänningarna mest, ungefär hälften av respondenterna, är omfattande och långvariga it- och elavbrott, brist på dricksvatten samt störningar i transportsystemen. Bland Sveriges befolkning i stort bekymrar detta knappt var tredje. När det gäller risken för terroristattacker är resultatet däremot det omvända. Över hälften av landets befolkning oroas över det, mot knappt var tredje gotlänning.

För att kunna jämföra resultatet i länsstyrelsens enkät med Sverige i stort var många av frågorna identiska med den nationella undersökning som gjordes av Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, hösten 2018.

Av resultatet framgår bland annat att 60 procent av gotlänningarna tycker att Sverige är ett mycket bra land att bo i, att jämföra med befolkningen i stort där 41 procent svarade så.

Nästan lika stor andel av gotlänningarna, 59 procent, tror i hög grad att Sveriges medlemskap i EU och deltagande i EU:s utrikes- och säkerhetspolitiska samarbete påverkar fred och säkerhet i Sverige positivt.

Chefen Gotlands regemente förvånad
– Stödet för civilt och militärt försvar är mycket starkt,

Gotlänningarnas attityder och beteenden i kris och krig

Resultat från en enkätundersökning 2019

Rapporten finns att läsa i sin helhet på länsstyrelsens webbplats.

men ändå något svagare än riket i stort. Det förvånar oss lite med tanke på att Gotland under decennier präglats av ett väl utvecklat militärt och civilt försvar som otaliga gotlänningar genom åren haft kopplingar till, säger Mattias Ardin, chef för Gotlands regemente.

Det är även skillnad i viljan att investera mer pengar i Sveriges beredskap för kris och krig, när man jämför gotlänningar med befolkningen i stort. 72 procent av befolkningen vill se en ökad satsning, men bland gotlänningarna stöttas detta endast av 54 procent.

Gått från ord till handling

För ett par år sedan gav Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, ut den uppmärksammade foldern "Om krisen eller kriget kommer". Liksom resten av riket instämmer de flesta på ön i budskapet att alla har ett personligt ansvar för att inledningsvis klara en kris på egen hand. Däremot har en större andel av invånarna på Gotland gått från ord till handling. 35 procent uppger att de vidtagit särskilda åtgärder, mot endast 22 procent bland befolkningen i stort. De som bor utanför Visby är bättre förberedda än de som bor i stan.

Rapporten "Gotlänningarnas attityder och beteenden i kris och krig" finns att läsa på Länsstyrelsen i Gotlands läns webbplats.

TEXT OCH FOTO: MIKAEL CARLSON
KOMMUNIKATÖR
LÄNSSTYRELSEN I GOTLANDS LÄN

Förlängning för unikt projekt om totalförsvaret

Pilotprojektet där Gotland tar fram en modell för ett modernt totalförsvaret förlängs med ett år. Det har regeringen beslutat.

Projektet, mer känt som utvecklingssatsningen, skulle löpa över tre år och ta slut vid årsskiftet 2020/2021. Men på grund av covid-19 har arbetet fördröjts, eftersom all planerad verksamhet inte kunnat genomföras. Länsstyrelsen i Gotlands län samt Gotlands regemente kontaktade därför regeringen i början av sommaren och bad om en förlängning av projektet.

Regeringen fattade under hösten beslut om att utvecklingssatsningen ska förlängas med ett år, till sista december 2021.

– Beskedet är mycket glädjande eftersom länsstyrelsen sedan tidigt i våras behövt omprioritera både personal och arbetstid för att kraftsamla kring hanteringen av pandemin, samtidigt som övningar fått ställa in. Vi har kommit en bit på väg, men vi ska åstadkomma mer inom ramen för projektet, säger Peter Molin, länsråd vid Länsstyrelsen i Gotlands län.

Samtidigt fortsätter arbetet med att bekämpa den pågående pandemin.

Även Försvarsmakten välkomnar beskedet:

– I det osäkra omvärldsläge vi befinner oss är Sveriges politiska ledning tydlig med att vi behöver ett starkare försvar. I den återuppbyggnaden är alla delar av totalförsvaret viktiga, säger Mattias Ardin, chef för Gotlands regemente.

Regeringen konstaterar i sitt beslut att en förlängning av uppdraget till sista december 2021 gör att den ursprungliga utvecklingsplanen kan fullföljas och slutföras.

– Man har på Gotland arbetat väldigt mycket med dessa frågor över hela det breda fältet på ett mycket förtjänstfullt sätt. Detta är ett inspirationsprojekt för övriga landet, säger Peter Hultqvist (S), försvarsminister. I sitt beslut skriver regeringen att Försvarsmaktens kostnader för verksamheten under nästa år får uppgå till högst två miljoner kronor. Länsstyrelsens kostnader får uppgå till högst åtta miljoner kronor, medel får även användas för andra aktörers kostnader inom ramen för genomförande av projektet.

MIKAEL CARLSON

KOMMUNIKATÖR, LÄNSSTYRELSEN I GOTLANDS LÄN

Bakgrund:

Regeringen beslutade 18 december 2017 att ge Försvarsmakten och Länsstyrelsen i Gotlands län i uppdrag att i nära dialog med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och i samverkan med andra berörda aktörer genomföra ett projekt om samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län, under åren 2018–2020. I beslutet konstaterade regeringen bland annat att projektet delvis kan komma att tjäna som förebild vid uppbyggnaden av strukturer för totalförsvarets aktörer i andra delar av landet mer långsiktigt, trots särskilda förhållanden i Gotlands län.

Kappelshamns hamn är i behov av upprustning innan den kan bli aktuell som reservhamn.

Reservhamn avgörande för försörjning och krisberedskap

Länsstyrelsen vill att Kappelshamn utreds som reservhamn på Gotland. Det står klart efter att myndigheten undersökt hur sårbarheten i transporter av gods, resenärer och fordon ska kunna minska.

Visby hamn är i dagsläget den enda på Gotland som kan användas för färjetrafiken mellan ön och fastlandet. En allvarligare olycka i hamnområdet skulle få stora konsekvenser eftersom Gotland är beroende av just-in time-systemet, vilket betyder att varor levereras till ön strax innan de ska konsumeras, i stället för att hämtas ur ett lokalt lager.

– Utan en reservhamn är Gotland mycket sårbart. Om inte färjeförbindelserna fungerar blir livsmedelsförsörjningen kritisk redan efter några få dygn, medan sjukvården får brist på läkemedel och rena textilier, säger Amy Rankin, kris- och beredskapsstrateg vid Länsstyrelsen i Gotlands län.

En reservhamn är nödvändig för Gotlands krisberedskap liksom vår totalförsvarsförmåga. Försvarsmaktens möjligheter att försvara Gotland vilar på stöd från civilsamhället, som exempelvis tillgången på drivmedel, livsmedel och sjukvård.

Rapport "Reservhamn Gotland"

I händelse av krig är det också problematiskt med endast en hamn, eftersom den kan behöva användas

för försvarsmaktens truppförflyttningar och därmed bli ett militärt mål för en angripare. Länsstyrelsen har därför lämnat in rapporten "Reservhamn Gotland" till trafikverket, som har det nationella ansvaret att utveckla och samordna krisberedskapen och planera för höjd beredskap inom transportsektorn.

I rapporten utreds alternativen Slite hamn och Kappelshamns hamn, som båda är i behov av förbättringsarbeten för att kunna bli aktuella som reservhamn. Länsstyrelsen förordar att trafikverket utreder Kappelshamn som lämpligaste alternativet, eftersom överfartstiderna från denna hamn är kortare än från Slite, vilket medger fler turer per dygn.

– Det kan inte nog understrykas hur viktigt det är för försörjningen av Gotland med två hamnar där det är möjligt att lägga till med färjor. En reservhamn är nödvändig för vår förmåga att klara såväl samhällsstörningar som höjd beredskap, konstaterar Peter Molin, länsråd.

Länsstyrelsens rapport bygger på resultat från tidigare studier samt intervjuer och gruppdiskussioner med representanter från Region Gotland, Gotlandsbolaget, försvarsmakten, fortifikationsverket, Gotlands åkericentral, Sveriges åkericentral och Gotlandsbuss AB.

TEXT OCH FOTO MIKAEL CARLSON

KOMMUNIKATÖR

LÄNSSTYRELSEN I GOTLANDS LÄN

Ett år präglat av Coronapandemins effekter

Planeringen av verksamheten vid Gotlands Försvarsmuseum (GFM) inför 2020 hade i huvudsak samma inriktning som tidigare år. Året hade knappt börjat förrän Coronan slog till i mars och ställde allt på huvudet. Vi hade att hantera en genuin osäkerhet om hur pandemin skulle utvecklas.

Min erfarenhet i livet har lärt mig att i krislägen gäller det att agera snabbt och justera fattade beslut efterhand.

Styrelsen agerade snabbt och det övergripande målet blev att vi skulle fatta nödvändiga beslut för att undvika att hamna i obalans med ekonomin. Likviditeten måste till varje pris säkerställas. Beslutet innebar i sammanfattning att alla aktiviteter under våren och försommaren ställs in och vi håller öppet under juli och halva augusti med färre öppethållningsdagar. Vi anpassade utbudet i restaurangen till caféutbud. Det innebar att två personer skulle kunna sköta receptionen och serveringen.

Under april-juni utnyttjade vi statens erbjudande att korttidspermittera personalen. SFHM som tilldelar oss anslag beslutade att vi kunde disponera projektmedel till driften.

När vi hade nödvändigt beslutsunderlag utarbetades en "krisbudget" som har följts upp och justerats kontinuerligt.

Resultatet av sommarsäsongen blev trots allt bättre än vi vågat hoppas på. Det var full aktivitet i museet under juli mycket tack vare att reserestriktionerna inom Sverige lättades på och vi fick bekanta oss med det nysvenska ordet "Hemester" vilket innebar att vi semesterar hemma i Sverige. Inte minst Gotland blev ju som vanligt ett populärt resmål.

Vid utvärderingen av säsongen kan vi med glädje konstatera att våra besökare har varit mycket nöjda med det GFM erbjuder. En bidragande orsak är inte minst vår personal och våra värdars sätt att bemöta våra besökare på ett välkomnande sätt.

I september satte volontärverksamheten igång med mycket stort engagemang vilket är helt avgörande för att vi skall kunna vidmakthålla GFM på den höga nivå vi har idag. Under senhösten har tyvärr coronan tagit ny fart

vilket fått konsekvensen att alla inbokade grupper har avbokats.

Styrelsen har nu planerat verksamheten för 2021 i huvudsak som ett normalår. Vi har en beredskap för att anpassa planering i likhet med det vad vi tränat på under 2020. GFM har nu en mindre kader med anställda i en grundbemanning. När behoven förändras kan vi förstärka med timanställda och/eller upphandla tjänster vilket gör att vi på ett flexibelt sätt kan anpassa kostnaderna till intäkterna.

Bedömningen är nu att vi kommer att klara av året med ett nollresultat vilket måste anses vara positivt i den besvärliga situation vi har haft att hantera. Likviditeten har varit under full kontroll.

Inför nästa år får vi nu hoppas på det bästa och ha en beredskap att agera efter det värsta.

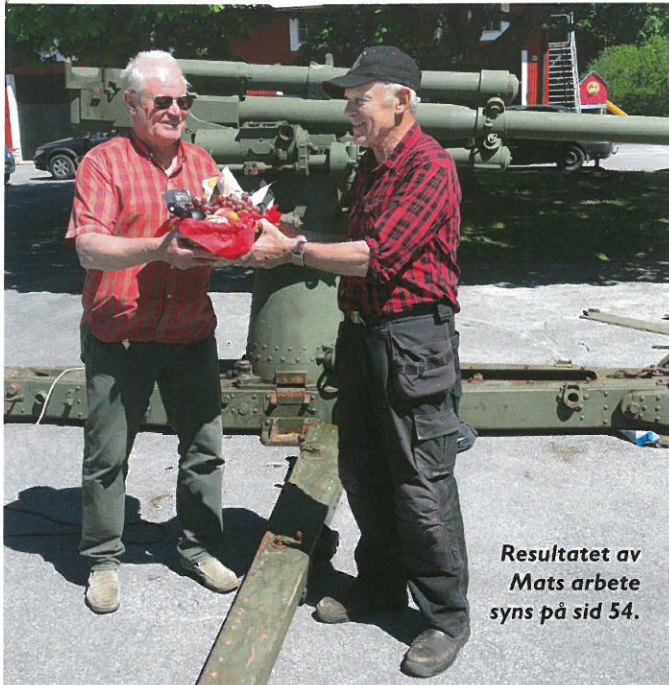
Avslutningsvis vill jag tacka alla som på olika sätt har bidragit till att GFM har kunnat bedriva en coronasäker verksamhet som fått till resultat mycket nöjda besökare. Jag önskar er alla ETT GOTT NYTT ÅR och med förhoppningen att vi får kontroll på coronan under 2021.

MATS EKEROOTH
ORDFÖRANDE

Ordförande	Mats Ekeroth	Vice ordf	Anders Österberg
Sekreterare	Nils-Åke Stenström	Kassör	Robert Knutas
Ledamöter	David Davidsson, Roland Hansson, Lars-Åke Permerud, Rutger Bandholtz och Nils Folke Ericsson		
Revisorer	Tore Karlström, Magnus Fransson och Olle Gardell		
Valberedning	Lars Boström (smk), Leif Svensson, Sven Boman och Hans Klintbom		
www.gotlandsforsvarsmuseum.se • FB			

MILITÄRHISTORISKA ARV
UPPLEVELSEMUSEER

Resultatet av Mats arbete syns på sid 54.

Gotlands Försvarsmuseum ordförande, Mats Ekeroth, fyllde 75 år den 31 maj, men hade undanbett sig uppvaktning i pressen. Därmed var det inte läge att besöka honom. GFM ville dock visa sin uppskattning för hans insatser, och det blev tillfälle den 3 juni, den första volontärdagen efter uppehållet. Mats var upptagen med att snygga till den 7,5 cm luftvärnskanon m/30, inför museets öppnade 7 juli, men vice ordföranden, Anders Österberg, lyckades klämma sig in och överlämna en korg med vin, kex, ost och frukt från styrelsen, de anställda, samt volontärerna.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Gotlands Försvarsmuseum belönat

Vid Vuxenskolan Gotlands årsmöte 4 mars fick Gotlands Försvarsmuseum motta förbundets folkbildningspris för 2019. Motivering: Gotlands Försvarsmuseum har genom sitt gedigna arbete vecka för vecka under flera år arbetat med vår försvarshistoria. De har på ett föredömligt sätt tagit vara på människors kompetens, material och miljöer och utvecklat Gotlands Försvarsmuseum till en mötesplats fylld av historia. Här kan stora som små komma och lära sig av vår historia. Det är av största vikt att bevara detta kulturarv då förståelsen för vår nutid behöver vara förankrad i historien. Gotlands Försvarsmuseum folkbildar alla i detta kulturarv. Avdelningschef Petra Rönneberg och ordförande Monica Hjerp lämnade över priset till Mats Ekeroth.

TEXT OCH FOTO ANDERS ÖSTERBERG

Militäracykeln –fyrdubblade hastigheten på framryckning

Försvarsmakten har tecknat ett avtal med Skeppshultcykeln AB för inköp av cyklar som är specificerade för soldater. Det är en enkel, robust och oväxlad cykel med punkteringsskyddade däck. Inledningsvis handlar beställningen om 100 cyklar som skall levereras till K 3 i Karlsborg.

Sedan urminnes tider har trupper förflyttat sig till fots. Redan 1901 satte I 27 upp ett cykelförband och genomförde övningar för ått kunna uppträda med cykel. Den 2 juli 1915 gjorde velocipedryttaravdelningen vid I 27 en insats för att som första förband på platsen i Östergarn, bevaka Albatross besättning.

Under 1920-talet utökade I 27/I 18 försöken med velocipedryttaravdelningar med gott resultat och framryckningshastigheten kunde flerdubblas. Dessutom kunde medförd materiel lastas, istället för att bäras, vilket sparade krafter. En cyklande soldat transporteras 15-20 km/h mot 3-5km/h för en marscherande.

1930 blev I 18 Sveriges första cykelregemente (med motoriserade trossar). Cyklarna utmönstrades 1964 då I 18 blivit pansarregemente, men de fanns kvar i värnkompanierna fram på 1980-talet, där de utgjorde förbandets rörliga reserv.

Under försöksperioden på 1920-talet upphandlades olika cykeltyper. En verkligt intressant modell var en italiensk BIANCA av årsmodell 1927. Den kan studeras inne i museets andra våning. De vanligaste typerna av militära cyklar på Gotland var m/1901, m/1930 och m/1942.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM
FOTO GFM BILDARKIV, NICLAS SAMUELSSON, SKEPPSHULTCYKELN AB

Försvarsmakten har i år köpt ett antal Skeppshultcyklar.

Tina Messing i upphängningstagen.

Ny fotoutställningen i restaurangen

Fotokonstnären Tina Messing har till GFM donerat 11 tavlor ur sin utställning "Öppna grindar".

Det är konstnärligt tagna foton från militära områden till vilka tidigare allmänheten inte ägde tillträde. Jag citerar Messings inbjudan: "Välkommen till en fotografisk drömvärld, med bilder tagna på platser som tidigare, helt eller delvis, varit avspärrade av militärstrategiska skäl. Platser till vilka vi nu kan komma för att leka, vila och botanisera.

Om det bara är en dröm – snälla, väck mig inte!"

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM

FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Röjt och byggt

Stridslednings- och observationsvärdet, bakom Fälthuset, har befriats från sly och buskar av Carsten Persson och Ulf Nilsson. Ulf Nilsson har också byggt och satt upp ett nytt staket mot verkstaden. Bortforsling av jordhögarna ordnade Gahnströms.

TEXT, FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Sambandsutställningen har fått en ny och mer ändamålsenlig plats

Utställningen uppfördes till invigningen 2009 av Lars-Eric Thor, i museets mellanvåning. Emellertid hamnade den i skymundan, och ett flertal besökare uppmärksammade den inte.

Under vintern och våren 2020 har den flyttats till plan III i huvudbyggnaden. Thor har av hälsoskäl inte kunnat delta i flyttningen, men GFM har fått specialishjälp.

Teleseums ordförande och drivande kraft, Anders Gustavsson, Uppsala, erbjöd sig att kostnadsfritt bistå med idéer och till utställningens uppförande på den nya platsen. Under mars och september månad anlände Anders, medförande sitt duktiga biträde Monica, och under ett antal dagar byggde de den nya utställningen som nu blev betydligt mera överskådlig! Gotlands Försvarsmuseum tackar varmt för insatserna!

TEXT OCH FOTO
NILS-ÅKE STENSTRÖM

Teleseums ordförande och drivande kraft, Anders Gustavsson har tillsammans med Monica byggt den nya utställningen.

Rolf Larsson lämnade ordförandeposten i Gotlands Försvarsmuseum vid årsmötet den 6 april 2017. Mer än 20 år hade han då ägnat sig åt museiverksamhet. De stora kraftansträngningarna var flytten från Visborgsslätt till Tingstäde, samt uppbyggnaden av det nya museet.

N-Å: Hur inleddes ditt yrkesverksamma liv?
— Direkt efter folkskolan fick jag jobb som expedit i lanthandeln vid Sylfaste. Sedan blev det inom elbranschen vid Rydbergs elbyrå som låg vid Wallérs plats.

N-Å: Berätta hur du hamnade i yrket som artillerist.
— Det var 1956 som jag ryckte in på A 7. Den sjuåriga "Lummelunda highschool" måste varit gedigen, eftersom jag vid mönstringen uttogs för 15 månaders tjänst på Befällsskola K med följande troppchefsskola. Batterichef var major Hägg. På plutonen hade vi sergeant Gösta Björnlund, och som kompanikvartermästare den

Vid invigningen av Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde 11 juli 2009. Ordförande Rolf Larsson t h håller invignings- och välkomsttalet. Till vänster vice ordförande, Jan-Eric Engström.

legendariske styckjunkaren, Erik Widerström. Efter värnplikten fick jag göra ett uppehåll, jag hade nämligen träffat min kära Els-Mari, och skulle gifta mig. Så följde Försvarets Läroverk 1959-62 med avslutande studentexamen, kadettskola vid A 6 i Jönköping, 1962 Karlberg och 1962-63 utnämning till fänrik 1963. Ja, så följde sedvanliga skolor. Jag gick den ettåriga stabskursen 1987-88 som resulterade i överstelöjtnants grad.

N-Å: 1986 var väl ett märkesår för dig, dels lämnade då A 7 Korsbetningen och flyttade till Visborgsslätt, och dels blev P 18 gamla matsal ledig och möjliggjorde, genom chefen MKG, generalmajor Wahlgrens insats, att rädda den för museiverksamhet. Var befann du dig det året?
— Jag var stabschef på A 7, till överste Curt-Christer Gustavsson. 1986 var också ett jubileumsår, det var ju 175

är sedan Gotlands Nationalbeväring bildades. Chefen MKG tyckte det skulle uppmärksammas med en utställning på Fornsalen, betitlad "Från Torsburgen till Nya Visborg. Gotlands militära historia under 1000 år."

Från Armémuseum kom Johan Engström - som f.ö. skrivit en avhandling om Torsburgen - från Fornsalen Gun Westholm. Delar av utställningen kunde sedan flyttas till gamla matsalen. Personella resurser saknades dock för att bygga upp ett museum. Men det där var före min tid.

N-Å: Men hur hamnade du själv i museivärlden?

— Det var 1988. Jag var chef personalenheten på MKG. En dag blev jag inkallad till den nytillträdde chefen, Sven-Åke Jansson. "Du får ta tag i museifrågan om det skall bli något", ungefär så uttryckte han det. Då inrättade vi Museinämnden, med representanter, tillika förbandsföreståndare, från MKG stab, de tre förbanden, samt Fornsalen. Längre var representanterna Roland Jonsson, Thore Svensson, Eric Engström och Swen-Arne Wighammar. Vi sammanträdde en gång i månaden. Chefen MKG ledde nämnden, jag var sekreterare. För att kunna ta emot donationer utan att de hamnade i statens svarta hål, så bildades MKG Museiförening där jag blev vice ordförande till Bengt Hammarhjelm. 1991 kunde vi inviga det nya museet samtidigt som vi stod som värdar för en stor museikonferens. Och då hade chefen MKG kraftsamlat tekniska resurser så alla våra museala fordon rullade! Sedan rullade det ju på, och vi gjorde vad resurserna tillät.

N-Å: Ja, vi minns ju båda när vi blev husvilla i samband med P 18 nedläggning 2005. Jag kommer ihåg att du tidigt hade en vision att samla allt militärmuseiellt till Tingstäde.

— Jo, kommer du ihåg hur vi rekade och kom med olika förslag. Och flytten... att jag överlevde... Inledningsvis var vi ju hänvisade till att flytta själva, men jag fick hos chefen på P 18, Ronny Larsson, utverka att Ilexpressen skulle svara för transporter. Men all packning i pallar, vi fick ju ockupera byggnaderna i Förrådsgården i Tingstäde som då var under avveckling, det gick inte att då få tillstånd från Fortifikationsverket. Hur många gånger jag och Eskil Gahnström for mellan P 18 och Tingstäde, oj, oj, oj... det var intensiva dagar... Men det löste sig, 2008 kunde vi köpa in det gamla spannmålmagasinet. Då visste vi även att vi skulle få stöd från SFHM (Statens försvarshistoriska museer). Året därpå fick vi ju köpa resten av Förrådsgården, fast vi tackade nej till sjukvårdsförrådet. Vi har ju också haft ett gott förhållande till SMHA och Christian Braunstein.

N-Å: När du ser tillbaka, så måste du väl vara rätt nöjd med var du åstadkommit?

— Ja, men vi är ju många som hjälpt till. Det är inte bara museet som utvecklat, restaurangen har ju också tagit stora kliv framåt med sin duktiga personal, de anställda har gjort förnämliga insatser, jag tänker särskilt på försvarsmaktsövningen Aurora. En förutsättning för att bygga ett museum är de ideella arbetskrafterna, många duktiga medarbetare har deltagit i volontärverksamheten. För att hålla museet igång behövs intäkter.

N-Å: Du har haft många visioner som jag har tagit del av genom åren, och som du lyckats genomföra, är det någon som särskilt sticker ut?

— Ja, när jag kunde hälsa KA 3 marina del hit 2014. Med Flyg och Marin har vi verkligen ett Gotlands Försvarsmuseum.

N-Å: Efter 21 år som ordförande kan vi förstå att du tycker du har gjort ditt i den befattningen. Var det svårt att komma till det beslutet?

— Inte alls. Med en funktionsnedsattad hustru hade jag gärna avvecklat mig tidigare, men det var inte lätt att hitta någon efterträdare. Men jag behövs hemma, och jag vill inte förringa att jag blivit tröttare med åren. Jag tackar Mats Ekeroth för att han med liv och lust tagit över befattningen, och det är tacksamt att mina närmaste i styrelsen håller sig kvar.

N-Å: Till sist, är det någon önskan eller vision kvar som du vill se gå i uppfyllelse?

— Jo, två. Det första är att skriften "Så byggdes Gotlands Försvarsmuseum" blir verklighet. Det andra är att A 7 matsalklocka kommer på plats på huvudbyggnadens framsida.

N-Å: Tack Rolf, du är mer än väl värd en lugnare tillvaro.

— Tack själv Nils-Åke, för långt samarbete och fint kamratskap. Vi håller kontakt.

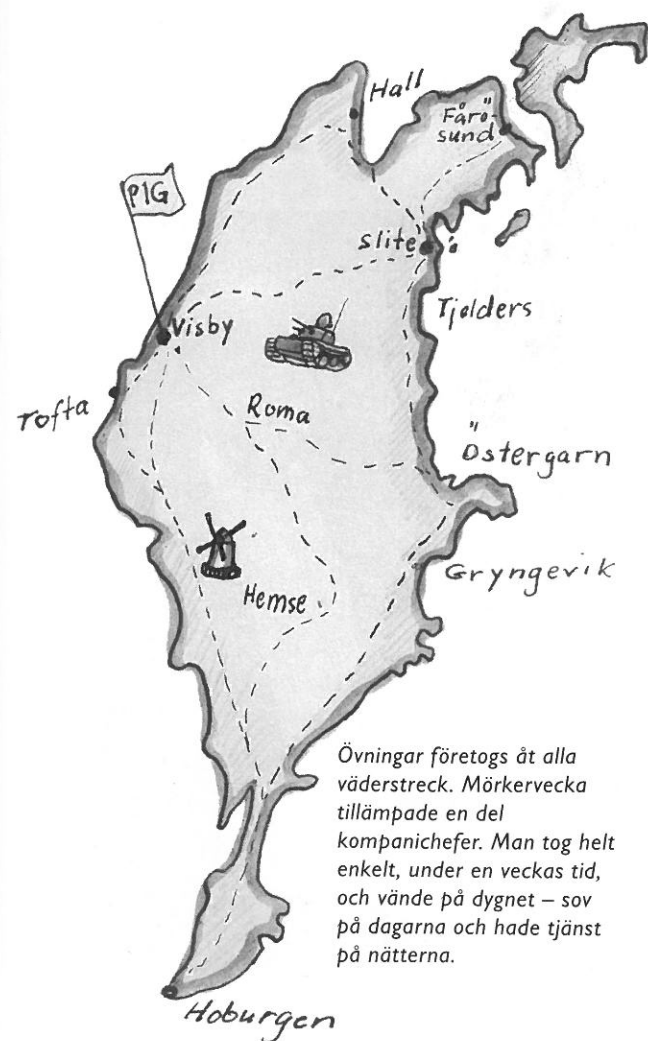
INTERVJU OCH TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM BILDER UR MUSEETS BILDARKIV

Rolf Larsson i museet där han firande sin 75-årsdag, här uppvaktad av vännen Göran Nygren.

Utbildning på P 1 G 1949-50

1942 års försvarsberedning hade konstaterat att Gotland var i stort behov av pansarförband. Våren 1943 kom embryot av män och materiel från P 3 i Strängnäs till det som från den 1 april 1944 kom att utgöra Kungliga Göta pansarlivgardes kompani på Gotland – P 1 G.

Med sig hade man två kompanier, ett med 4,5-tons kulsprutestridsvagnar m/37 och ett med 8-tons pansarbilar m/41. Fordonen ansågs föråldrade på fastlandet, men de passade utmärkt på det vägrika Gotland mot luftlandsättningar och som strandförsvar. Freden i Europa välkomnades med varm hand våren 1945, men snart blåste bistra vindar och för 70 år sedan var Kalla kriget mellan öst och väst ett faktum. P 1 G hade fullt upp med att utbilda 1948 års klass. 63 värnpliktiga, till stor del fastlänningar, var fördelade på två plutoner; en för stridsvagns- och pansarbiltjänst samt en pluton för följetjänst, dvs pionjärer, bilförare, motorcykelförare och mekaniker. Inryckning hade skett den 30 maj 1949. Den enskilde soldaten bar uniform m/39 och utrustades med kpist m/45 samt pistol m/40. Bland stridsfordonsmaterielen hade inte mycket hänt, kvar fanns stridsvagn m/37 och pansarbil m/41 samt några KP-bilar för trupptransport. Tillkommit hade 18 stycken 10,5-tons stridsvagn m/41 med 37 mm Boforskanon.

Båda stridsvagnstyperna (m/37 och m/41) var av tjeckiskt ursprung och var därför mycket snarlika i design och konstruktion. Stridsvagnstjänsten inleddes därför på de mindre 37:orna, innan man ganska snabbt gick över till 41:orna. Utbildningsplutonen disponerade som regel fem stridsvagnar (m/41) och två pansarbilar.

På hösten 1949 stod det klart att pansarbilarna inom några år skulle utgå ur organisationen, och pansarbilskolan flyttades över till stridsvagnarna.

Paus i fältskjutning på Tofta. Fr.v. "Luma", "Sinbad", 2046 Jansson, Larsson och furir Berg som hade världens största handskar, modell sovsäck.

Tva vagnar går till anfall, övningsledare löjtnant "Silas" Lindqvist.

Pansarbilar användes fortfarande under 1949-1950.

Övningar företogs åt alla väderstreck. Mörkerveckan tillämpade en del kompanichefer vid denna tid. Man tog helt enkelt, under en veckas tid, och vände på dygnet – sov på dagarna och hade tjänst på nätterna. Årsklassen muckade i början av mars 1950.

Den 31 maj ryckte den nya värnpliktskontingenten in. P.g.a. ovanligt stora avgångar för "fysiska och psykiska defekter" skedde en omorganisation från tre till två plutoner och 47 värnpliktiga fördelades på 1. pluton (stridsvagn m/41 och stridsvagnsmekaniker) och 2. pluton (stridsvagn m/37). Underhåll av stridsfordonsmaterielen var på agendan och 1950 uppfördes på Visborgsslätt P 1 G:s garage samt smörj- och spolhall som kom att användas fram till 1965.

Under 30 dagar i september-oktober 1950 hölls de första krigsförbandsvisa övningarna (KFÖ), som ersatte de gamla repetitionsövningarna med åldersklasser. Inkallade var 3. skyttebataljonen IB 18 tillsammans med 3. stridsvagnsplutonen (5 stycken strv m/37), en pluton ur tunga granatkastarkompaniet, 41. fältpolisplutonen, 2. och 3. batterierna ur 1. divisionen A 7 med 10,5 cm haubits och ett 20 mm luftvärnskompani. Slutövningen innebar fältarbeten, omständliga förflyttningar och växlande strids sätt. Det gavs inte mycket tid till sömn, men ändå fortsatte övningarna med marsch ända ned till Storsudret på södra Gotland. Den avslutande stridsskjutningen ägde rum på hällmarkerna i närheten av Burgsvik. Det var en realistisk och för trupp motiverande skjutning. Fem år efter beredskapstiden hade det lyckats att få ett antal civilister att fungera i bataljon lika bra som då. Det var vad som krävdes i en tid, då Sverige omgavs av länder som hade stående trupper.

TEXT THORLEIF OLSSON

BILDER/ILLUSTRATIONER NILS HAMMARSTRÖM

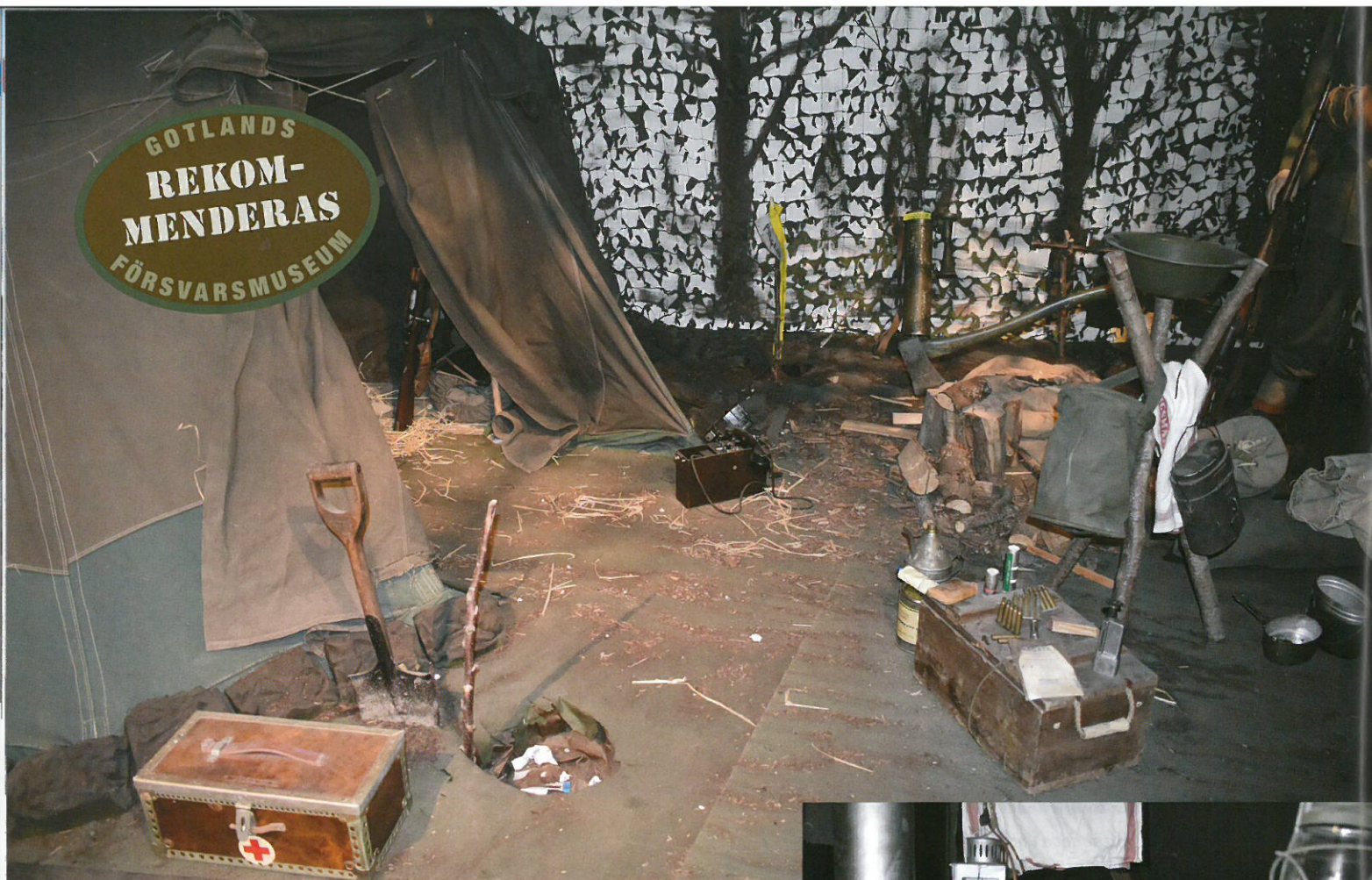
Minnen från lumpen med Nils Hammarström (hållande i tornluckan) och Kjell Bornesjö på främre kulspruteskyttens plats.

**Boken om
P 1 G
1944-1963
av Thorleif Olsson**

P 1 G
KUNGL. GÖTA PANSARLIVGARDES KOMPANI
PÅ GOTLAND 1944-1963
Thorleif Olsson

Heltäckande på 330 sidor och över 440 bilder, de flesta i autentiskt svart/vitt
Finns i museibutiken 0498-27 43 57
och hos Wessman och Pettersons bokhandel i Visby, 0498-21 11 12.

Förläggningstält för 20 soldater

Tälthydda m/39 benämndes ursprungligen detta tält, men fr.o.m. år 1960 så kallas tältet, i Soldat Mtrl (SoldatInstruktion Materiel), för Förläggningstält 20.

Tältet är cirkelrunt med kaminen i centrum, och rymmer upp till 20 man, även om det då blir trångt. I museets plan II i huvudbyggnaden hittar vi en miljö med en tältförläggning. Av utrymmesskäl kan bara delar av tälytan exponeras, men ger ändå en god bild av vad det handlar om. Tältet kan, som här, vara utrustad med tältspis m/39, men kan också förses med tältspis m/44 som har plan överdel som kan användas som kokhäll.

Som liggunderlag användes ursprungligen halm eller granris. Under slutet av 1970-talet utrustades soldaten med personligt liggunderlag av skumplast, vilket effektivt kom att utestänga markkyllan.

Vid eldning i kaminen skulle alltid eldpost vara avdelad. Han hade sin givna plats på tältspislådan med voden inom räckhåll. Det fordrades vana som eldpost för att hålla en behaglig och jämn värme. Att somna som eldpost, och därigenom äventyra kamraternas säkerhet, bedömdes som ett mycket allvarligt brott. Säkerhetsbestämmelserna stadgade att det i tältet även skulle finnas en hink vatten, en inre och en yttre ruska med vilken man kunde nå taket för att släcka brand i tältduken, samt en bajonett, eller kniv, som skulle användas om tältet snabbt behövde utrymmas i händelse av brand. Samma bestämmelser gäller fortfarande vid eldning i Försvarsmaktens förläggningstält.

Utrustningen i detta tält var i bruk under skilda epoker från

Den viktiga eldposten med sovande kamrater.

1940-talet och framåt. I anslutning till tältet skulle det finnas en pissgrop och en grop för lättare avfall. För att undvika golvdrag i tältet var det viktigt att markkappan täcktes med torvstycken. Det är åtskilliga nätter som svenska soldater genom tiderna tillbringat i denna vanligaste typ av förläggningstält.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM
FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Interneringslägret Lager Lingen 75 år

I andra världskrigets slutskede flydde såväl tyska soldater som civila undan ryssarna och trängdes upp i Kurlandsfickan i norra Lettland, som försvarades av Armégrupp Nord.

Kurlandsfickan var benämningen på den inringning av tyska trupper i Kurland som bildades den 10 oktober 1944 när sovjetiska styrkor lyckades ta sig fram till Ostpreussen och Östersjön. Därmed var hela den tyska armégrupp Nord avskuren från Tyskland. Ryssarna hade bråttom att hinna först till Berlin, armégrupp Nord fick vänta.

Den 30 april 1945 begick Adolf Hitler självmord. Den 8 maj kapitulerade Tyskland på alla fronter. Enligt den ovillkorliga kapitulationen skulle den tyska armégruppen i Kurland överlämnas till Sovjetarmén den 9 maj kl 0001. Dessförinnan gav storamiral Dönitz order om att tre divisioner skulle evakueras till Schleswig-Holstein. Nära 28 000 man kom därmed fram till den brittiska zonen. Några enheter tvingades dock in på svenskt vatten. Två färjor angjorde tillfälligt Ronehamn.

Mellan 9 och 13 maj 1945 kom omkring 2000 tyska soldater till Gotland i tjugotalet farkoster av skilda slag. 625 man av dessa internerades i Lager VII H, Lager Lingen, som blev tyskarnas namn på tältlägret som upprättades mellan Havdhem och Grötlingbo. Av dessa var 37 balter (varav 7 ester, 21 letter och 9 litauer) och 22 av andra nationaliteter, alla i tysk uniform.

I montern visas flyktvägen från Kurland för de båtar som tvingades, av attackerande ryskt flyg, att gå till

Gotland. De internerade tyska soldaterna byggde upp lägret som de kallade Lager Lingen. I det utförliga bildmaterialet visas tydligt det stora arbetet som under lägrets fem månader sysselsatte de internerade på olika sätt. Både utanför och inom lägret. De byggde bl.a. en bastu och en "amfiteater" för varietéverksamhet. Mest arbete lades på att bygga ut idrottsplatsen med bl.a. löparbanor. Dessa och en del stigar lyste i rött, då beläggningen var krossat skrottegel från ett närbeläget tegelbruk. Modellen över lägret har byggts av Nils-Åke Stenström och bygger på en av tyskarna upprättad karta.

Längs ena långväggen visas ankomsten av de tyska båtarna, arbetet i lägret samt epilogen från 1994 när Sverige officiellt bad om ursäkt till de baltiska länderna för baltutlämningen 1945/46 till Sovjetunionen.

Tavlan på kortväggen är målad av konstnären Hans Ekedahl och skildrar två olika händelser under flykten över Östersjön. Den ena visar fartyget Gulbis som undsattes och bogserades på 832 som slutligen strandade vid Faludden. Den andra händelsen visar fartyget Ziebens som senare anlöpte Ljugarn. Förlagan är en teckning av Herbert Martius som var med ombord.

På den högra långsidan finns ett antal föremål som de internerade tillverkade på plats.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM, GÖRAN HELLSTRÖM
FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

TOFTA SKJUTFÄLT från 2020

Ett fält för övning - skjutning - förläggning

En hel del fält på plats. Mycket annat behöver byggas och mer måste ett anläggas, om möjliggjord tillräckligt. Bilden visar återupplagda förslagsplaner för att kunna öva på Tofta skjutfält.

Utställningen visar Tofta skjutfält under 4000 år. Fältet anlades i början av 1900-talet och används flitigt idag och genomgår en omfattande utbyggnad.

Modellbyggaren av Blåhällsläget Nils-Åke Stenström framför det läger som växte upp som centrum för Tofta skjutfält.

Modellen, som invigdes formellt på Tingstädedagen 2018 av Rolf Larsson och upphovsmannen Sven-Henry, finns nu inom glas och ram.

Nytt i Understödshuset

I Understödshusets övre våning har till årets högsäsong slutförts tvenne utställningar, Tofta skjutfält med Blåhäll och A 7 på Korsbetningen.

Det nya är en utställning om Tofta Skjutfält och Blåhälls läger. Fältet administrerades och sköttes av A 7, fram till förbandets nedläggning år 2000, då ansvaret för fältet övertogs av P 18. Planscher med bilder visar och berättar om terrängen till det blivande skjutfältet, från år 2000 f.Kr. till och med 1900-talets början. En annan plansch behandlar fältets skapande och utveckling under 1900-talet och de 80 åren det var i verksamhet. Vidare texter talar om hur fältet nyttjades under sin storhetstid och avslutas med utbyggnaden under 2000-talet.

En särskild del behandlar Blåhälls fiskeläge och det läger som växte upp som centrum för Tofta skjutfält. Läget – som det såg ut innan rivningen – åskådliggöres med en mindre modell. En mina som varit uppställd utanför Officersmässen på Blåhäll, ingår i utställningen. Flera av lägets byggnader kom från fastigheter som Kronan löst in, bl.a. från Nasumebygden. Under 1915-1917 internerades i läget den besättning som kom med den tyska minutläggaren Albatross, efter att denne, efter våldsam rysk beskjutning, strandat på Östergarnslandet den 2 juli 1915.

För den intresserade rekommenderas Yngve Roséns bok "Blåhälls läger 1902-1982" vilken saluföres i butiken.

Den andra färdigställda utställningen i Understödshuset utgörs av modellen av A 7, "Korsbetningen". Den har kunnat studeras på provisorisk plats under ett par år, men nu har den hamnat på slutlig plats "bakom glas och ram". Redan i 2016 års utgåva av KF-skriften presenterades upphovsmannen, Sven-Henry Carlsson, som gjorde sin värnplikt på A 7 1971-1972 som radioterrängbilförare på raptgbil 9033. Sven-Henry, som blev pensionär 2015 har under mer än 30 år ägnat sin fritid åt modellbygge och även hållit kurser i ämnet. Den färdiga modellen är utförd i skala 1:100, är fem meter lång och ca två meter bred. Nära 2000 arbetstimmar räknar Sven-Henry med att han lagt ner på projektet. Modellen invigdes formellt på Tingstädedagen 2018 av Rolf Larsson som skälade med Sven-Henry i A 7 minnesglas.

De som främst under år 2020 utfört den smakfulla inbyggnaden av modellen är Leif Svensson, Björn Wizén, Tomas Sundström och Sylve Nilsson.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM
FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

GOTLANDS
REKOM-
MENDERAS
FÖRSVARS MUSEUM

Lvksp m/36, dubbel i lvstativ

Kulspruta m/36 (ksp m/36) är en vattenkyld kulspruta av Brownings konstruktion. Den överensstämmer till funktionen med de luftkylda ksp m/39 och ksp m/42. Automatiken fungerar enligt principen "kort piprekyl". Vid P18 var modellen, sedan 1963, mest känd som luftvärnskulspruta på det pansrade fordonet SKP m/42, eller "KP-bilen", som var det gängse namnet. Redan 1956 försågs KP-bilarna med denna beväpning och kallades då SKPF (där F står för Fordonsluftvärn) för att skilja dem från ännu inte uppgraderade fordon. Under mitten av 1970-talet byttes pipor och patronledare ut så att man kunde använda samma ammunition som till Ak 4 och ksp 58, 7,62 mm. I början av 1980-talet genomgick KP-bilarna en sista uppgradering där de byggdes om och försågs bl.a. med pansartak och förbättrat splitterskydd. Lvksp m/36 byttes då mot två stycken ksp/58.

Ksp m/36 fanns både i enkelt, eller, som den i GFM utställda, i dubbelt utförande som luftvärnskulspruta. Vapnet kunde monteras på markstativ, luftvärnsstativ eller på taket av ett fordon.

Kalibern var ursprungligen 8 mm, eller 6,5 mm. Ammunitionen var fabriksbandad på tygband med 250 skott, vilket rymdes i en tillhörande bandlåda. Vapnet kunde vara knepigt att hantera för skytten, exvis fordrades pipinställning med hjälp av passbit efter byte av pipa, likaså skulle han klara av att byta grafitgarnspackningarna på pipan om där läckte kylvatten.

På Gotland har ksp m/36 ingått i såväl luftvärnet som artilleri- och kustartilleriförbanden. Efter hand som dessa fick modernare vapen övergick pjästypen till värnförbanden. Ksp m/36 skrotades i det svenska försvaret under 1990-talet.

V 137

KULSPRUTA
m/36 lv dbl
Beskrivning

Kungl Arméförvaltningen, 1966

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM
FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

HÄNT VID MARINDELEN

Volontärerna ur KA 3 kamratförening har under året lagt ner en hel del arbete för att utveckla marindelen. En av de större utmaningarna var att iordningställa en verklig veteran – 15,2 cm pjäs m/1883 och få den klar tills museet öppnade. Pjäsen har deponerats till Gotlands försvarsmuseum av Bofors Testcenter.

Därutöver har vi utvecklat och förbättrat befintliga utställningar med nya objekt och informationstavlor. Vi har startat upp ett par nya projekt som vi hoppas bli klara med till nästa säsong. En del av vår verksamhet kan du se på bilderna nedan.

TEXT OCH FOTO RUTGER BANDHOLTZ

DÅ bedrövlig. NU i skick som ny!

Ett av vinterns större projekt – 15,2 pjäs m/1883. Pjäsen ingick i Fårösunds fästnings Batteri III under åren 1916 – 1919. Då fästningen avvecklades 1919 överfördes den till KA 1 i Vaxholm. Bofors övertog senare pjäsen som utnyttjades för skjutprov och ammunitionsutveckling. Efter 100 år är pjäsen åter på Gotland och ytterligare en del av det gotländska kustartilleriet kom därmed på plats.

Volontärerna ur KA 3 kamratförening har under vinter lagt ner ett omfattande arbete på att få pjäsen i skick. Lagom till museet öppnade för året var den på plats – i

skick som ny. Några av volontärerna som arbetat med restaureringen under vintern. Fr.v Rutger Bandholtz, Bertil Eklund, Jan-Erik Olsson, Bernt Weinebrandt, Bo Friberg och Bert-Ola Wallin.

Marindelens modellbyggare John Stövring har kompletterat Albatrossutställningen med ännu en modell. Denna gång med en modell av den ryska kryssaren Bogatyr som deltog i förföljandet och beskjutningen av det tyska minfartyget Albatross 1915. Svårt skadat sattes Albatross på grund vid Östergarnslandet 1915.

En hel del arbete har ägnats under året åt att förbättra våra utställningar. Bl.a har vi påbörjat arbetet med att komma bort från lysrörsbelysningen som finns i våra inomhusutställningar. Här är resultatet av Lennart Larssons arbete med minutställningen.

Per-Jan Carlsson och Bo Friberg färdigställer vår utställning om 12 cm granatkastare m/41-75. Denna granatkastartyp fanns inom kustartilleriet och ingick i 12/70-batterierna. Detta exemplar är det enda bevarade i landet

Flera av våra utställningsobjekt står ute året om och utsätts för väder och vind och måste regelbundet underhållas. I år var det dags för Bungenäspjäsen och dubbel-36:an att få sin beskärda del av underhållet. Stefan Uddebrant och Mats Larsson gav sig i kast med det tunga artilleriet medan Bert-Ola Wallin och Bernt Weinebrandt tog hand om luftvärnet.

Lennart Larsson monterar radarantennen med biträde av Torgny Lindgren. Vid många kustartilleriförband ingick en eller flera närspaningsradarstationer. Under vintern har några av volontärerna under ledning av vår tekniker Lennart Larsson gjutit fundament, rest masten och monterat radarantennen. Den finns nu att se i anslutning till Skans 4. Radarbilden kan man se inne i Skans 4 mintunnel.

Reparerar dropplåtarna till taket på Skans 4. Ett arbete som inte har direkt marinanknytning men som ändå behövde göras. Efter många år av uteblivet underhåll är de nu åter på plats och fyller sin uppgift. Per-Jan Carlsson och Bo Friberg svarade för arbetet.

Nya projekt på gång för 2021

Ett par nya projekt har startats upp vid marindelen. Under våren hämtades en koksläpvagn 801 hem från museum för Rörligt Kustartilleri i Karlskrona. Denna typ av kok ingick i de tunga rörliga kustartilleribatterierna, på Gotland 7. kustartilleribatteriet. Det är en tung sak – 9 ton. Vi kommer att iordningställa den under kommande vinter så att den kan utgöra huvudobjektet i vår utställning om förplånadstjänsten inom de rörliga ka-förbanden.

I de fasta 7,5 cm batterierna m/57 ingick skenpjäser som var avsedda att förvilla lede fi attackflyg mot förbandet. Under hösten hämtades en skenpjäs som stått uppställd i Fårösundsområdet i 27 år. Den har tagit mycket stryk under alla dessa år, men vår målsättning är att så långt som möjligt återställa den så att den kan ställas ut och komplettera utställningsdelen av 7,5 m/57. Mer om dessa projekt kommer i nästa nr av denna tidskrift.

Magnettraka m/56

I luftbevakningscentralerna hade man presentation av luftläget på ett stort kartbord, där en karta över aktuellt område var målat. På bordet placerades olika former av pilar och klossar med tillägsbrickor som symboliserade eget och fientligt flyg.

För att flytta dessa markeringar så användes först "rakor" liknande de som användes kring roulettbord på krogar.

I början av femtiotalet så konstruerades en mer funktionell raka. Man använde en permanent magnet, 16 mm lång och med en diameter på 10 mm. Den hade en anmärkningsvärd lyftförmåga på 1 kg. Magnettrakan bestod av ett runt handtag med en gummistopp i bakkanten samt en knapp som drog in magneten i en aluminiumhylsa så pilen eller brickan släppte. På handtaget satt ett aluminiumrör i vars andra ände magneten satt. Rakorna tillverkades i fyra längder mellan 1 till 2 meter. Lyftkraften i magneten skulle var fjärde vecka kontrolleras mot en provvikt av 350 gram. När rakorna inte användes skulle de hängas upp i ett särskilt ställ för att inte avmagnetiseras.

Verkligheten var dock mer komplicerad än så. Det krävdes "fingertoppskänsla" för att hantera magnettrakan. Vid otaliga tillfällen släppte magneten själva klossen. Det medförde att klossen, med tillhörande markeringsbrickor,

Luftförsvarsundercentralen i
Tingstade i slutet av 70-talet.

Magnettraka med "Företagskloss" visande
Företagsnr G2, höjd 6000 m, antal
radareko 1 samt fart 800 km/h.

välte runt på bordet med tillägsbrickorna väl utspridda med ett mindre brak. Innan kartmarkören fick det hela återställt med klossen brickorna så hade flygplanet som den markerade hunnit förflyttats sig åtskilliga 10-tals kilometer över jorden med betydande felmarkering av luftläget på kartbordet.

Magnettrakan var i tjänst in på 90-talet då kartborden avvecklades i samband med digitaliseringen av luftbevakningen.

TEXT OCH FOTO: DAVID DAVIDSSON

Ovan.
SF 37 Viggen på ny pidestal.

T.v. Bertil Eklund tar mått för att
svetsa en ny krage runt nosstället.

Ett lyft för Viggen

Vi har under några år noterat att pitotröret på SF 37 Viggen (del av fartmätarsystemet och ser ut som ett spjut längs fram på noskonen) har sjunkit i takt med att nosstället komprimeras.

Det har kommit ner i ögonhöjd på besökare vilket kan få obehagliga konsekvenser för den ouppmärksamme. Hur skall man då lyfta ett antal 1000 kg flygmaskin för att eliminera risken för ögonskada? Vi har inte korrekta lyftdon för ett Viggen flygplan utan det fick bli som vanligt att improvisera med det vi har. Vi hittade en domkraft tillhörande en verkstadsvagn. Den lyfte naturligtvis inte så högt utan vi fick hjälpa till med tråkklossar. Genom att varva att veva upp och ner domkraften, montera tråkklossar under hjul och domkraft, och efter idogt arbete, var nosstället till slut tillräckligt upp i luften för att pitotröret kunde passeras gående utan att riskera ögonskada.

Därefter fick vi hjälp av den duktige svetsaren Bertil Eklund från KA-gänget. Med sin finurlighet och med sin svets lyckades han konstruera en krage runt nosställscylinern som gör att den inte kan sjunka ner igen. Nu står Viggen med noshjulet vilande på en gedigen pallbock. Samtidigt får besökaren en bättre betraktelse och uppfattning om flygplanets kamerainstallation och storlek. En synnerlig god samverka mellan flyg och marin.

TEXT OCH FOTO: DAVID DAVIDSSON

Skapat ny STRIL

"Striltunneln" efter ombyggnad.

Efter sista volontärsdagen 2019 diskuterade vi om att förbättra utställningen i "Stril-tunneln". Efter julhelgen åkte jag ut till flygdelen och funderade.

Det som burits in och skruvats ihop måste kunna skruvas isär och bäras ut igen! Jag trodde mej finna en ny variant av utställningen och kallade ihop flyggänget för vidare konsultationer. Efter att vi var ganska överens om förslaget började vi omedelbart demontera allt som fanns i "skeppet". Det tog en heldag för att få kopplat loss sladdar, elektronik, plockat ner infoskyltar, demontera Ls-korgen, kartbordet (som väger kilon!) jakttablån (otymplig) och slutligen få ut Ps-15 operatörsplatsen ut i korridoren.

Vi beslutade om ommålning av tak och väggar. Därefter spacklades och slipades det. Oj vad mycket slipdamm det kan bli av betongväggar! Därefter tog vi an att måla väggar och tak. Det är ju inte så att det räcker med en strykning utan det blir flera omgångar som skall genomföras. Det tog

nästan fem arbetsdagar innan vi blev nöjda.

Det är fantastiskt vad lätt det är att demontera saker jämfört att få allt på plats igen. Bara att dra nya kabelkanaler i betongväggar är ett halvdagsprojekt! Längst in i skeppet monterade vi upp jakttablån. Därefter konstruerades ett underrede till kartbordet som var flyttbart på hjul. Det är ganska trångt utrymme och vi ville ha ett bord som var lutande mot besökaren. Det var många funderingar innan vi fann en lösning som fungerade. Jag kände mej nästan som en konstruktionsingenjör efter många varianter och prövningar innan jag var nöjd.

Vi fortsatte att konstruera en sarg runt kartbordet där markeringsmaterial och omkastare skall placeras. Det tog en avsevärd tid innan vi fann en lämplig lösning. Det gäller att hålla ner kostnaderna så att "man tager vad man haver" gäller även det museala.

Ls-korgen var lättare att återplacera trots att den var otymplig. Den släpade vi med hjälp av några gamla mattor på golvet till sin nya plats.

Radarrummet för PS-15 operatörsrum fick ett eget utrymme i skeppet så det blev att regla upp några väggar och en skjutdörr för att komma på plats.

Ljussättning med bl.a. UV ljus över kartbordet samt ledslinor på flera ställen blev enligt vårt eget tycke ganska lyckat. Då vi saknar ett belysningsproffs så får det duga med egna tankar och försök med olika placeringar och vinklar för att få en acceptabel belysning. Det blev lite som amatörernas julafton när vi var klara.

Sammantaget har flyggänget lagt ner många arbetsdagar och timmar under året för att skapa en ny utställning med befintliga föremål. Om vi har lyckats med det står upp till besökaren att avgöra.

TEXT OCH FOTO: DAVID DAVIDSSON

EFTERLYSNING

Framkroppen av JA 37 på tillfälligt besök under skärmtak.

Skall vi kunna ha ekipaget som en simulator måste vi rekrytera några som är både kunniga och intresserade av ett sådant projekt.

Det behöver också finnas intresserade volontärer för att sköta simulatorn under öppettiderna.

Vi söker intresserade som vill vara delaktiga i ett sådant projekt. Är du eller har du någon i din bekantskapskrets som tänka sig hjälpa till så kontakta undertecknad på museet.

Det vore synd om vi bara låter det bli ett klätterflygplan för barn och vuxna. Risken är att cockpit ytterligare blir sjangserad och tråkig att visa upp

BILD OCH TEXT: DAVID DAVIDSSON
0706-19 16 59, davidsson146@gmail.com

P 18 Kamrater

Kamratföreningen har hållits igång på ett bra sätt genom åren, även efter regementets nedläggning 2005. Främst genom en styrelse som har arbetat med ett stort engagemang! Nu har förutsättningarna för kamratföreningen förändrats de senaste åren. Regimentet har återuppstått. Det innebär en utmaning för kamratföreningen som behöver rekrytera fler medlemmar. Vi behöver fokusera på att rekrytera aktiv personal (civila anställda, officerare soldater och hemvärnsmän), men också att rekrytera tidigare soldater, anställda m.fl. Vi har börjat lite försiktigt, bland annat har vi 2019 startat en Facebookgrupp som nu har över 380 medlemmar och som borde kunna generera fler medlemmar. Här behöver vi ha hjälp med att både rekrytera medlemmar och bjuda in fler till Facebooksidan.

Det gångna året har ju präglats till stor del av Covid 19-pandemin. Det har inneburit att kamratföreningen har legat mycket lågt och i stort sett alla planerade aktiviteter efter årsmötet har ställts in. Det enda som har genomförts är att vi samlades i Alla helgonhelgen för att hedra våra avlidna kamrater på Gottlands Truppers begravningsplats. Vi hoppas att kunna återkomma under 2021 med verksamhet ungefär i tidigare omfattning, kanske också med någon ny aktivitet.

Formerna för samverkan och ömsesidigt stöd med värdförbandet P 18 håller på att utvecklas på ett bra sätt och kommer att utvecklas ytterligare i olika avseenden framöver. Vår uppgift blir fortsatt att bevara våra nuvarande traditioner och förhoppningsvis skapa nya tillsammans med regementet. Vi vill hjälpa till med att koppla ihop historien med nutid. Ett sätt att uttrycka det är - "För att vi skall veta vart vi skall, måste vi veta varifrån vi har kommit".

Årsavgiften är oförändrad, oförskämt billiga 100 kr. Vi tar med tacksamhet emot årsavgiften på plusgiro 16 30 01-1, så snart som möjligt, dock senast 2021-03-01. Det går även bra med swish 076 831 7093. Meddela också eventuell adressändring och aktuell e-postadress. E-postadresser är vi mycket intresserade att få på så många medlemmar som möjligt. Detta eftersom brevporto är en stor utgift för föreningen. Anmäl e-postadresser till vår sekreterare person.gotland@telia.com.

Om ni inte är medlemmar på Facebooksidan, så ansök.

Avslutningsvis vill jag framföra ett stort tack till styrelsen och alla andra som på olika sätt bidragit till att utveckla kamratföreningen. Jag önskar alla-läsare en god fortsättning och ett Gott Nytt År!

LARS-ÅKE PERMERUD
ORDFÖRANDE

Styrelse

Ordförande	Lars-Åke Permerud
Vice ordförande	Jan-Erik Engström
Sekreterare	Crister Persson
Kassör	Lars Brolund
Klubbmästare	Jörgen Gustavsson
Ledamöter	Lars Boström, Lars-Göran Nyberg och Anders Österberg
Revisorer	Claes Ramlert, Lars-Ove Hoas
Valberedning	Anders Ek(sm), Björn Christer Olofsson och Lars Skalin

VERKSAMHETSPLAN

2021 (prel)*

Med hänsyn till det mycket osäkra pandemiläget är alla verksamheter osäkra. Se upp på hemsidan, e-post, vårbrev m.m.

2021-05- dag meddelas senare
GRKF årsmöte kl 1800 med sedvanlig middag. Gotlands Försvarsmuseum.
Se upp på hemsidan och FB.

2021-06-06
Deltagande vid nationaldagsfirande.
Gotlands Försvarsmuseum.

2021-08-?
KamratFöreningsÖvning planeras
Inbjudan med detaljer i vårbrev samt på hemsidan och FB.

2021-10- dag meddelas senare
Ärtmiddag planeras. Styrelsen återkommer med tid och plats.

2021-10-29
Kransnedläggning kl 1400 på Gottlands Truppers begravningsplats.

2021-12-09
Julbön kl 1500 i Domkyrkan. Se upp på hemsidan, FB och annonsering i lokaltidningarna.

2021-12-27
Utgivning av KFT den gemensamma kamratföreningstidningen.

***SENASTE INFO PÅ**

WWW.GRKF.SE OCH FB GRKF

Tingstädesorken, regementsförvaltare Anders Wireskog, förgyllde årsmötet

Gotlands regementes kamratförening höll sitt årsmöte torsdag den 5 mars. Platsen precis som tidigare år i Tingstäde på Gotlands Försvarsmuseum. Drygt ett trettiotal medlemmar hade hörsammat kallelsen.

Själva mötet inleddes med parentation av de sedan förra årsmötet bortgångna kamraterna, Karl Birger Svenningsson, Sune Hallingström, Bertil Marmegård, Örjan Palje, Axel Wendt, Eddy Lundin, Hans Carlsson, Bengt Söderlund och Thore Berg.

Val av styrelseledamöter och övriga funktionärer gick i raskt tempo, omval på alla poster. Kassören orienterade om att vi 2019 gör ett litet underskott på ca 9000 :- . Under punkten övriga frågor orienterade Anders Österberg om den kommande verksamheten på Gotlands Försvarsmuseum.

Sedan var det dags för kvällens föredragshållare regementsförvaltare Anders Wireskog P 18 som orienterade om det nya trebefälssystemet. Anders bodde som barn i Tingstäde, där hans pappa tjänstgjorde under sextioalet. Vi fick bland annat lära oss att de tre befälsnivåerna benämns officer, specialistofficer och gruppbefäl. Nya grader är översergeant och regementsförvaltare.

Kvällen avslutades i museets restaurang med sillmacka, ärtsoppa och pannkakor samt tillhörande drycker. Som vanligt inleddes middagen med regementets marsch "In treue fest". Stämningen var som alltid på topp.

Regementsförvaltare Anders Wireskog, P 18.

TEXT OCH FOTO ANDERS ÖSTERBERG

Fanförelse Lasse Boström

Till minne av avlidna kamrater

Krans, pastor Ulf Kundler Ridderstedt, fanan och Hans Håkansson

Försvarsmakten på Gotland har en egen kyrkogård (garnisonskyrkogården), belägen på Visby norra, mellan Visby och Gustavsvik.

1920 anlades garnisonskyrkogården i sydöstra hörnet av Norra kyrkogården och 1922 restes en minnessten. På denna har Gotlands vapen och inskriptionen "Gottlands trupper" graverats. Begravningsplatsen anlades från början för ca 100 gravplatser och består nu av två delar: en för artillerister med 14 gravstenar och en för infanterister med 9 gravstenar. Gotlands Regemente är traditionsbärare för garnisonskyrkogården och varje år inför Allahelgona helgen, lägger kamratföreningen ner en krans för att minnas våra avlidna kamrater.

I år var vi 18 kamrater som deltog på kransnedläggningen till minne av de som gått före oss. Stabschefen vi Gotlands Regemente, överstelöjtnant Hans Håkansson lade ner kransen och Hemvärnsbataljonens pastor Ulf Kundler Ridderstedt höll en fin betraktelse för både de avlidna och oss deltagare. Vi sjöng efter bästa förmåga "härlig är jorden" och bad Herrens bön "Fader vår". Fanförelsen Lars Boström paraderade med den numer nedlagda Stockholmskretsens röda fana. Efter ceremonin begav sig traditionsenligt ett antal kamrater till Märtas café för kaffe och macka där vi alla hade en trevlig stund.

TEXT LARS BROLUND

BILD CRISTER PERSSON

UPP ROP!

Utgivningen av denna tidskrift medför stora utgifter.

Varje inkommen krona är ett välkommet bidrag.

Du som vill stötta utgivningen med ett frivilligt bidrag, sätt in det på plusgiro 16 30 01-1.

Styrelsen GRKF

SKRIBENTER!

- din kontakt på GRKF, redaktör Lars- Åke Permerud
Othemarsgatan 13
621 43 Visby,
lassepermerud@bahnhof.se
070-207 78 80

GÅ MED I GRKF

Har du gjort värnplikt på I 18, P 18 eller P 1G? Tjänstgjort eller arbetat på regementet?

Betala in årsavgiften 100:-, pg 16 30 01-1. Ange namn, adress, födelsedata och e-post. Tillhör du inte någon av ovanstående kategorier men vill bli medlem ändå – kontakta någon i styrelsen.

GOTLANDS FÖRSVARSMUSEUM BEHÖVER DIN HJÄLP

1. Ställ upp som museivärd i sommar. I sommar behövs 2 värdar per dag under högsäsong. Värddlista kommer med vårbrevet.

2. Anmäl dig som volontär i verksamheten. Ex vis snickare, museiarbetare.

Anmäl dig redan idag!

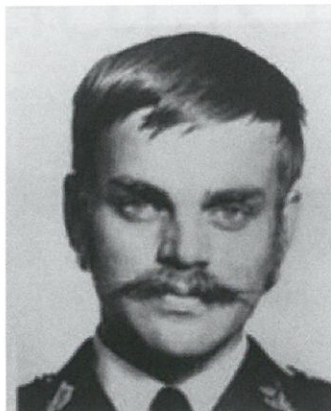
Gör tummen upp till Anders Österberg
0706-671046 eller andersosterberg@telia.com

In memoriam

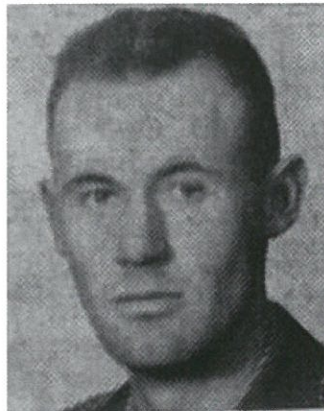
Major Hans Dahlström avled den 15 april, 93 år gammal. Han var upp vuxen i Göteborg. Efter grundutbildning vid I 5 i Östersund, sökte han till I 18 för att komma till ett regemente nära havet, göteborgare som han var. Hans kom tidigt att fästa sig vid Gotland. Gården i Boge som förvärvades på 1960-talet, ägnade han mycket tid och kraft till att restaurera. Hans intressen omfattade även lokalpolitiken på Gotland genom att han var ledamot i kommunfullmäktige, bland annat i byggnadsnämnden. Hans var en social och öppen person som trivdes i glada vänners lag. Så länge hälsan stod bi deltog han i officerskårens traditionella julluncher som började med bastubad följt av subalternernas "livning" av de äldre officerarna och julbord. Många av kollegerna fick då smaka på Hans ryggdunkningar! Han brukade säga att det enda året han hade missat en jullunch var 1958, då han var FN-observatör i Korea. Avslutningsvis en liten historia om honom. Hans var chef för 4. pbat med krigsuppgift på norra Gotland. Under en KFÖ medgav läget att ➔

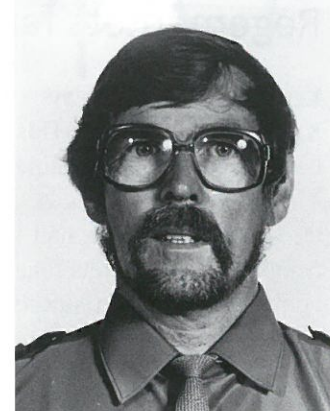
Kapten Johan Blix avled den 22 augusti, 73 år gammal. Han föddes i Dalhem på Gotland. Där hans far senare var kyrkoherde. Efter värnplikten och studier vid Försvarets Läroverk i Uppsala, genomgick Johan Krigsskolan Karlberg och blev han löjtnant vid Gotlands regemente 1973. Han valde att sluta som aktiv officer 1975 och påbörjade då teologistudier. Johan prästvigdes 1977 och blev reservofficer vid regementet. Vi minns alla Johan som en glad och trevlig kamrat. Frid över hans minne.

bataljonschefen kunde lämna över befälet till ställföreträdaren. Hans begav sig då till hemmet i Boge för att "återhämta" sig. Där togs han dock till fånga när han körde in på gårdsplanen, av en styrka från B-sidan. Att bli tillfångatagen kunde Hans acceptera men att hustru Kerstin bjudit fienden på kaffe och bullar hade han svårt att förstå... Hans var en truppofticer i ordets rätta bemärkelse som många minns både med respekt och glädje.

Överste Per Göran Persson avled den 20 mars, 85 år gammal. Han föddes i Östra Husby i Östergötland och blev efter värnplikten, fänrik vid Gotlands Infanteriregemente 1957, löjtnant 1959, kapten 1966. I slutet av 60-talet valde han att lämna regementet för att vidareutbilda sig till tygofficer vid Tygskolan, där han senare arbetade som lärare. Han tjänstgjorde vid Intendentkursen i mitten av 70-talet och blev överstelöjtnant vid Intendentkåren 1976. Per Göran tjänstgjorde sedan några år i början av 80-talet på Förvaltningskolan som huvudlärare och avdelningschef. Han blev därefter byråchef vid FMV, där han befordrades till överste i Intendentkåren 1986. Per Göran pensionerades 1993.

Löjtnant Curt Larsson avled den 26 maj, 84 år gammal. Han föddes i Lärbro och valde att förtidsinskriva sig och gjorde värnplikten som 17-åring. Curt blev furir vid Gotlands Infanteriregemente 1955 och befordrades till rustmästare 1967. När befälssystemet ändrades 1972 befordrades han till fanjunkare. 1983 infördes Ny Befäls Ordning (NBO), varvid Curt blev löjtnant. Han jobbade länge på 70- och 80-talen med sjukvårdstjänst, gjorde ett gästspel på Jägarskolan i Kiruna och slutade sin tjänstgöring som vaktchef efter en mycket lång trupptjänst och gick i pension 1993. Curt var en hängiven cyklist. Vi minns Curt som en mycket god kamrat. Frid över hans minne.

Regementsfanan 2002
Överlämnades av Carl XVI Gustaf 12 oktober 2002 vid Oscarsstenen till överste Peter Molin. Väduren symboliserar egenskaper som styrka, vitalitet och målmedvetenhet. Zodiakens vädur är bland annat krigarens tecken och har en naturlig plats bland andra heraldiska djur som örnar och lejon.

Att uppträda med Regementets fana

I ett tidigare nummer av KamratFöreningarnas Tidskrift berättade fanföraren Daniel Martell hur det kändes att vara fanförare när han troppade Regementets fana vid nedläggningen samt hur det kändes att på nytt vara fanförare vid regementets återupprättande.

Jag vet hur det känns att vara fanförare och få höra musikkåren spela regementets marsch samt annan musik som hör samman med att fanvakten uppträder. Trots att det är mer än femtio år sedan jag agerade som fanförare känns det fortfarande lika aktuellt och högtidligt med de ceremonier som sammanhänger med detta. Omedvetet intar kroppen enskild ställning och jag nynnar med i den musik som spelas.

Jag hade förmånen att vara fanförare under en tid då överste Jan von Horn var regementschef för I 18. Han var i grunden Sveagardist och var van med uppträdande vid militära ceremonier. Av honom fick jag tips om hur man skulle göra som fanförare men även tips om hur man skulle klara att stå med fanan vid fanvakten under längre tid. På den tiden fanns många tillfällen att agera som fanförare, våromgång, höstomgång, plutonchefsskola under sommaren, samtliga med inryckning och utryckning. Då skulle det alltid vara ceremoni med bland annat fanvakt och regementets fana. Fanan fick man hämta hos regementschefen och detta var en nog så väsentlig del i ceremonin. Trots att det var länge sedan jag deltog aktivt känns det som det var igår.

Jag återger här några episoder med fanförare som jag minns kommer att publiceras flera kommande nummer

Karl-Erik Bergström

Gotlands Nationalbeväring och Regementets 150-årsjubileum 1961

Regementet skulle fira 150-årsjubileum 1961 och som en del i detta skulle en stor fanvakt agera.

Regementets fem fanor skulle bemannas och regementschefen valde personligen ut vilka officerare som skulle vara fanförare.

De fyra röda bataljonsfanorna skulle föras av Bengt Wellhagen, Lennart Runsten, Nils-Gunnar Lundgren och Olle Östberg. Regementets blå fana skulle föras av undertecknad.

Fanförarna kallades till Idrottsplatsen, där Regementschefen personligen ledde utbildningen av de uttagna fanförarna. Man såg att regementschefen som gammal Sveagardist trivdes i rollen som utbildare inom hans eget specialområde. Utbildningen följde mönstret visa, instruera och öva.

Utbildningen började med hur man skulle göra och vad man skulle tänka på. Varje fanförare fick personlig utbildning av regementschefen. Allt skulle finslipas och ingenting fick gå fel. I fortsättningen gick vi med fanor två, fortsatte med tre, fyra och

sist fem i bredd. Övningen pågick till dess att regementschefen var nöjd med resultatet

Under högtidsdagen lämnade vi av till regementschefen klockan 0800 på kaserngården och därefter marscherade hela regementets befäl och värnpliktiga ut till Oscarsstenen, där vi slutligen formerade oss inför förbimarschen som genomfördes på Toftavägen utanför Kungsladugården. Min uppgift i fanborgen var att få samtidighet i agerandet. Det gällde då att överrösta musikkåren så att kamraterna hörde kommandona från mig och vi agerade samtidigt. Jag ropade: "Fäll!" och då fällde vi samtidigt fanorna till hälsning. Därefter: "Res!" och då avslutade vi hälsningen.

Allt fungerade väl och regementschefen var nöjd med vår insats som fanförare och fanvakt i den kanske största fanborg som regementet dittills hade ställt på fötter med fem fanor i bredd.

TEXT KARL-ERIK BERGSTRÖM
FOTO GFM BILDARKIV

Gotlands trupper

I början av 1880-talet var Sveriges försvar inte i bästa ordning. Det kunde inte svara upp mot statsmakternas krav avseende den svenska neutralitetspolitiken.

Den säkerhetspolitiska utvecklingen efter Krimkriget hade inte varit så fredlig som man hade hoppats, bl.a. hade Ryssland gått till angrepp mot Turkiet 1877 och hotade Svartahavsutloppen och därmed hotades engelska intressen. Ett krig mellan England och Ryssland ansågs vara nära förestående.

Risken att östersjöområdet med Gotland i centrum skulle bli inblandat var stor.

Våren 1885 var återigen krig mellan Ryssland och England nära förestående. Detta på grund av intermezzon i Afghanistan. Risken för att engelska flottan skulle uppträda i Östersjön och därmed var risken för krig var stor. Regeringen beslutade som en följd av detta om beredskapshöjningar med neutralitetsvakt i Fårösund, med bl.a. mineringar och i Slite där Enholmens batterier rustades. Förband från fastlandet tillfördes Gotland.

Nationalbeväringen fick inte användas för neutralitetsvakt, vilket innebar att något måste göras för att öka beredskapen.

1885 kom en värnpliktslag som stadgade att övningsplikten koncentrerades till de tre yngsta årsklasserna (21-23 år). Allt befäl skulle var aktivt och ett volontärsystem infördes. Detta ansågs ge en bättre stabilitet och förmåga. Utbildningen nu skulle ske på en enda plats. Gotlands Nationalbeväring delades då upp i Gotlands infanteriregemente I 27 och Gotlands artillerikår A4 (från 1893 nummer A7). Det innebar att man 1887 övergav de ca 30 kompaniövningsplatserna. I 27 flyttade in till det nyuppförda lägret på Visborgsslätt medan artilleristerna flyttade in i en fd. industribyggnad (Graham Brothers) i hamnen. I 27 kunde hålla två bataljoner och A7 två åkande batterier och ett fästningsbatteri. I 27 skulle vid mobilisering kunna sätta upp ytterligare en reservbataljon, en depåbataljon och åtta landstormkompanier.

1892 kom en ny värnpliktslag som ökade övningsplikten till 90 dagar. Nu ersattes namnet Gotlands Nationalbeväring med Gotlands trupper, eftersom nationalbeväringens särbestämmelser togs bort och Gotland fick full likställdhet med övriga Sverige.

1901 kom lagen om allmän värnplikt och då var det också slut med indelningsverket och båtsmanshållet. Namnet Gotlands trupper bibehölls i 50 år.

TEXT LARS-ÅKE PERMERUD

FOTO GÖRAN HELLSTRÖM, GFM BILDARKIV

”Rute, Bunge, Fleringe kompani uppställning”, ”Skynd jär nå sorkar da, Kaptenen blir arg!”

Forsa bildade ett eget kompani i Gotlands Nationalbeväring 1861. Soldaterna kom från Lärbro och Hellvi socknar. Laikarehaid i Lärbro var Norra Bataljonens övningsplats. Forsa kompani ingick i bataljonen.

Här nedan följer en beskrivning av hur livet på exercisplatsen kunde te sig. Texten är skriven 1930 av signaturen C.F., därav den något gammalmodiga texten. Underlag till texten kommer från upplevelser beskrivna av de äldsta soldaterna som var med på övningarna under 1870, 80-talen.

”Det är endast de äldre som kan berätta något om, när de ”exere på haiden”.

Det var i midsommarveckan, en vecka om året från 18 till 30 års ålder. De flesta var av den åsikten att det endast var ett nöje och många muntrande episoder ha de i minnet från denna tid.

Man fick hålla sig med egna kläder och mat och låg inkvarterad i närliggande gårdar. De som bodde i den närmaste omgivningen gingo hem och åt middag under den 3-4 timmar långa middagsrasten. De som voro längre ifrån skjutsades till sina logi med sitt matskrin som innehöll mat för veckan, bestående av bland annat ”tvebaksbrö, fläsk, kytt, ägg, vaitskake”. Ibland en saltad och rökt ”gåshalve”, samt någon flaska brännvin, ty nykterheten var ännu ej då på modet.

Själva exercisen gick som den kunde, i synnerhet för ”skopinna” som första årets rekryter skämtsamt kallades. Någon enstaka var ju också skäligen bakom och måste gå med en sten i handen för att komma ihåg vilket som var höger eller vänster. Något fel på humöret synes det i alla händelser inte ha varit och det gick i stort sett ganska bra, såvida man inte tagit för mycket till bästa, ty brännvin var det gott om och vid bataljonsmöten var även ölförsäljare ute från Visby.

En gammal soldat berättade om hur religionen integrerades i övningen.

”Vi hadd prideikning mä pa haiden, prästn var u prideikte, dä sätte di två trummar pa si, han hadd ti lägge böikar pa, u så singde vi psalmar, dä var haugteidlit då. Vi var u i Lärbro körke en missummarsdag: dä sägd di till kvällen före dä: I morteili uppställning i Liffride kväigapi, u så va vi da i körku, men då var så mike folk att vi fick sta hail teiden”.

Vissa strapatser under övningarna, vilka ej torde ha varit så svåra, har man glömt, såväl som detaljer av övningarna.

Alla som minnas exercisen äro ense om att det var en rolig vecka varje år som man med glädje fullgjorde.

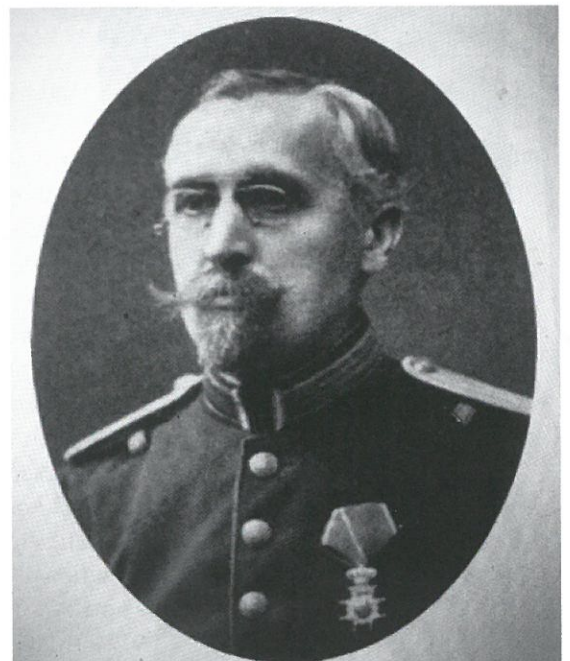
Om befälet har man ej heller annat än gott att säga och mången gång gick det nog så gemytligt till. Exempelvis minnes man en gammal hedersman till fanjunkare som med hög röst ropade: ”Rute, Bunge, Fleringe kompani uppställning”, men när det ej gick fort nog, tillade, ”Skynd jär nå sorkar da, Kaptenen blir arg!”

Från ingen kunde man vid denna tid få höra, att man var missnöjd med sin tjänsteplikt. Och efter denna tids fordringar utgjorde utan tvivel Gotlands Nationalbeväring en faktor att räkna med vid skyddet av vår ö. I tankarna kan vi blotta våra huvuden för våra förfäders insatser till hembygdens värn”.

Forsa kompanifana.

TEXT LARS-ÅKE PERMERUD

Oskar Olof August Hedvall var soldat vid Forsa kompani från 1881. Befordrad till fanjunkare vid Gotland Nationalbeväring 1885. Senare var han anställd vid Gotlands Infanteriregemente och befordrad till löjtnant i slutet av 20-talet. Oskar avgick med pension 1930. Han dog 1947, 86 år gammal.

A 7-kamrater!

Detta år har ju varit ett år helt olikt alla andra. Coronapandemi!! Vi har verkligen fått känna av Folkhälsomyndighetens och främst Anders Tegnells alla presskonferenser som begränsat våra möjligheter att träffas och trivas.

Vi hann ju precis genomföra ett välbesökt årsmöte utan några omkastningar i styrelsen och dessutom en Stockholmsträff med nytändning mycket tack vare några nya deltagare som vi inte sett till på våra träffar förut, jättekul.

Sen blev det stopp på verksamheten och vi som passerat 70 fick vackert hålla oss hemma. Vi reagerade väl lite olika men nog fick vi ändra våra vanor en hel del, eller hur? Många stannade hemma till del medan andra isolerade sig helt. Jo hela världen förändrades på grund av denna pandemi som tyvärr inte är över ännu även om vissa begränsningar i vår leverne har lättats.

Det jubileum som skulle manifesteras, 20 år efter avveckling, blev om intet. Inget stort kalas utan en enklare samling för alla förtroendevalda hemma hos Anne-Marie och Leif. Allt enligt Coronarekommendationerna. Tack för denna gästvänlighet som vi som var där fick uppleva. Nu tar vi sats mot att ses 21 år efter nedläggning.

Vid höstens ärtlunch skulle chefen för Artilleriregementet gästa oss men hans besök ställdes in. Trots detta genomförde vi vår ärtlunch med hemlagad ärtsoppa och delikata plättar som Sinikka och Göte Nilsson fixat. Den varma punschen gav extra krydda på måltiden och de 21 deltagarna fick en härlig torsdagslunch som samtidigt blev en kick för får fortsatta verksamhet. Även årets Barbarafirande valde vi att ställa in.

Nu skall Artilleriregementet i Kristinehamn återuppstå igen, mycket förvånande men så lär det bli. Det skrivs att alla byggnader på gamla kasernområdet är sålda till ett privat företag medan närövningsfältet är mer tillgängligt. Alla skjutningar lär genomföras på Villingsberg, 3,5 mil bort. Undrar om det blir A 9 eller rent utav A 8? Även Östersund, Sollefteå och Göteborg skall få nya regementen!

På Tofta skjutfält byggs det som aldrig tidigare och huvuddelen av regementets byggnader ryms nu inom ett 4 km långt kasernstaket strax innanför Suderbysinfarten. Imponerande utveckling av försvaret på Gotland där många arbeten erbjuds och kommer att erbjudas, vi ser fram emot ett nytt besök på regementsområdet i närtid.

Avslutningsvis vill jag nu att allt återgår till det normala och att vi får träffas och trivas tillsammans i många år framöver.

När du läser det här är julen över och år 2021 kommer förhoppningsvis ett vaccin göra att ordningen är återställd i vår verksamhet och i världen i övrigt.

Ha det gutt!

ANDERS NILSSON
ORDFÖRANDE A 7 KF

VERKSAMHET

2021

Årsmöte

25 februari kl. 17.30 i Arbis lokal vid Kinbergs plats

Kamratträff i Stockholm

11 mars kl. 18.00 i
Militärsällskapets lokal
(Valhallavägen 104)

Ärtlunch

15 april kl. 12.00 i Restaurang P 18

21 år sedan avvecklingen

av A 7 30 juni
Eventuellt en minnesträff

Nationaldagsfirande

6 juni i Tingstäde

Ärtlunch

30 september kl. 12.00 i
Restaurang P 18

Manusstopp för tidningsartiklar

12 november

Sancta Barbarafirande

4 december

Julbön i Visby Domkyrka

16 december kl. 1500, preliminär
dag och tid

KFT

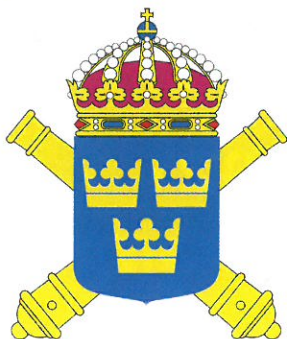
Kamratföreningstidskriften
utkommer 29 december

Styrelse 2020

Ordförande	Anders Nilsson
Sekreterare	Stefan Ekman
Kassör	Leif Svensson
Ledamöter	Sylve Nilsson, Nils-Folke Eriksson, Göte Nilsson och Anders Jolby
Ersättare	Gunnar Trennestam och Christian Ericson

www.a7kamratforening.se

Medlemmar i Artilleriets kamratföreningar

Artillerikamratföreningsmedlemmar

När jag skriver detta har Försvarsbeslutet ännu inte beslutats men förhoppningsvis är det på plats när ni läser dessa rader.

Det har varit mycket intressant och glädjande att följa skrivningarna från Försvarsberedningsrapport Värnkraft till de utkast till propositionen där artilleriet har en framträdande roll till skillnad från tidigare rapporter som resulterade bland annat till nedläggningen av flertalet artilleriregementen.

Det förslag som just nu finns är att artilleriet i krigsorganisationen går från två artilleribataljoner till tre brigadartilleribataljoner, två artillerikompanier samt två divisionsartilleribataljoner samt att dagens enda artilleriregemente i framtiden blir två artilleriregementen. Därtill är namnförslagen att vi återgår till namnen och numreringen innan år 2000, Bodens Artilleriregemente A 8 samt Bergslagens Artilleriregemente A 9 återuppstår igen.

Största tillväxten flera hundra år
Om beslutet fullföljs står vi framför en tillväxt inom artilleriet som man måste gå tillbaka till 1794 då det

dåvarande artilleriregementet utvecklades till fyra regementen för att hitta en liknande händelse. Oavsett hur beslutet slutligen faller ut så känner jag en renässans för artilleriet som är mycket glädjande.

Ställ inte in utan ställ om

Man kan inte skriva en artikel utan att kommentera pandemin som har påverkat oss samtliga såväl personligt som i yrkeslivet. A 9 har under det gångna året jobbat efter devisen - ställ inte in utan ställ om- vilket har renderat i att vi har kunnat genomföra våra internationella åtaganden, utbildat rekryter och skolelever, fortsatt utveckla artillerifunktionen som några exempel där regementet har gjort ett jättebra arbete.

Tyvärre har pandemin inneburit att kontakten med kamratföreningarna har blivit lidande vilket är mycket tråkigt. Kontakten mellan regementet och kamratföreningarna är viktig och jag hoppas att vi snart kan återuppta kontakterna mer frekvent.

Med detta så önskar jag er fortsatt skönt julfirande och ett riktigt Gott Nytt År.

ÖVERSTE MAGNUS STÅHL
REGEEMENSTCHEF

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR
ÖNSKAR
ARTILLERIREGEMENTET

A 7:s tid på Korsbetningen nu inom glas och ram

A 7 verkade på Korsbetningen i Visby under åren 1907 - 1986. Östgöten Sven-Henry Carlssons modell från sin värnpliktstid där i början av 1970-talet, är en utmärkt dokumentation av hur det då såg ut. Modellen tog honom cirka 2000 timmar att bygga.

Av modellens alla byggnader återstår endast ett tiotal. Den enda byggnad som har kvar sitt ursprungliga ändamål är

gymnastiksalen. Övriga har bytt skepnad till Skatteverket, Radio Gotland, Barlingbo Bryggeri, tre skolor, lägenheter och skyttehall för luftgevär. Modellen har nu fått sin slutgiltiga plats på övervåningen i Understöds huset i Tingstäde.

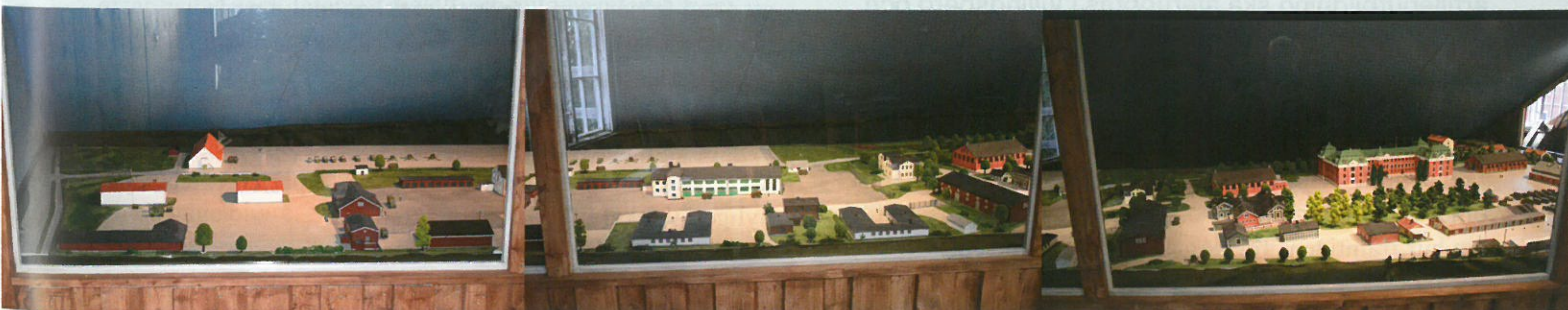
TEXT LEIF SVENSSON
FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Titta in genom fyra fönster på långsidan och ett på kortsidan

Fönster 1. visar bl. a. Arthallen, radarbyggnader och östra grinden.

Fönster 2. visar bl. a. Tygverkstaden och förlägningsbaracker.

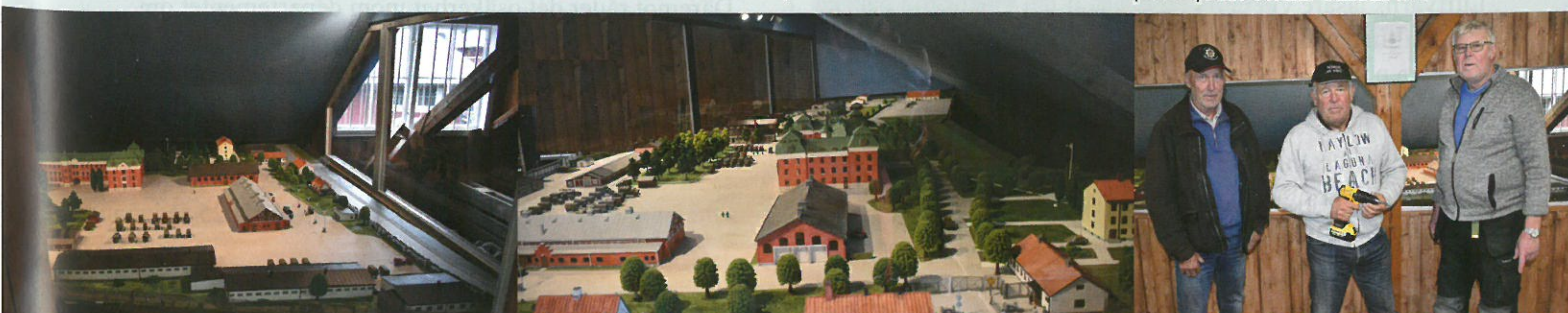
Fönster 3. visar bl. a. Matsalen, gymnastiksal och kasern 1.

Fönster 4. visar bl. a. garage, CÖF och ridhuset

Fönster 5. visar bl. a. kruthuset, bastun, vakten och kanslihuset skymtar t.v.

Fyra monterbyggare. Leif Svensson, Sylve Nilsson och Björn Wizén och saknad vid fototillfället Tomas Sundström.

Skylten står vid infarten till Villingsbergs skjutfält.

Archer under eldgivning.

I VÄRMLAND kan det ske att artilleriutbildningen återupptas?

Den sittande regeringen med socialdemokraterna i spetsen är tydlig med sin uppfattning – artilleriutbildning ska återupptas i Villingsberg och möjligtvis även i Kristinehamn.

Oppositionens budskap är ”kanske” medan ÖB inte alls är lika förtjust i att etablera en ny organisationsenhet i Värmland med allt vad det innebär.

I detta nu är det, inför kommande försvarsbeslut, många olika uppfattningar som torgförs inom den politiska sfären om hur framtidens försvarsmakt ska organiseras och förstärkas.

Konsensus råder definitivt bland de politiska partierna om att Försvarsmakten och även det civila försvaret måste ges ökade resurser, läs anslag. Som de flesta av Artilleri & Luftvärns läsare vid detta laget vet är det emellertid ganska stor skillnad mellan hur stort tillskott som FM ska få bland de olika politiska blocken.

Majoritet finns

Klart är att just nu föreslår en majoritet i riksdagen att artilleriutbildning av bataljons storlek ska återupptas i Villingsberg med trolig förbandslokalisering till

Kristinehamn. Men hur ska detta ske praktiskt?

Försvarsdepartementet anser att det fortfarande finns ett antal frågor som inte är tillräckligt analyserade när det gäller förutsättningarna för att skapa en ny organisationsenhet med prioriterad placering till Kristinehamn. Det framgår av den kompletterande begäran om konsekvensanalys avseende etablering av artilleriverksamhet i Villingsberg som departementet nyligen skickat till Försvarsmakten.

Politiskt ser det ut att inte råda någon tvekan om att Kristinehamn som ort vad gäller geografiskt läge är perfekt med tanke på närheten till Villingsberg skjutfält och även Älvdalen. Kristinehamn har också ett tämligen nytt närövningsfält vars miljö tillstånd fortfarande är giltigt.

Däremot råder det osäkerhet inom departementet om möjligheten att rimligt snabbt få till stånd en fungerande infrastruktur då ett antal anläggningar som behövs för militär verksamhet inte finns kvar.

Risken är att för socialdemokraterna kan det komma att kosta ”mer än det smakar” med en etablering i Värmland. Inte minst vad gäller tidsaspekten för att före 2025 få igång

en fungerande förbandsproduktion.

Samma farhåga har Försvarsmakten och även företrädare för arméstaben torgfört i olika sammanhang.

För dyrt med raketartilleri?

Utbildningsfrågan är alltså en vital del av artilleriets utveckling. Även införandet av en divisionsartillerifunktion är ytterligare ett förslag som den sittande regeringen lagt fram. Till och med så detaljerat förslag som att ytterligare 12 eldrörspjäser ska anskaffas. Men att döma av reaktionerna från både Högkvarteret och FMV är det inte allom givet att eldrör kommer att vara lösningen då det finns en tydlig falang inom Försvarsmakten som förordar raketartilleri. En trovärdig källa inom FM med god insyn i materialfrågor konstaterar att raketartilleri skulle bli en alldeles för dyr lösning, då visserligen motsvarigheten till anskaffningen av vapenplattformen för eldrör (läs pjäser), raketartilleripjäsen i stort sett ligger på samma kostnadsnivå:

-Problemet uppstår när det gäller ammunition. Ska Sverige anskaffa raketartilleri måste vi också köpa en ansenlig mängd ammunition då vi inte har någon ammunition överhuvudtaget för raketartilleri. När det gäller eldrörsammunition har vi stora lager och fyller på dessa efterhand, hävdar Försvarsmaktens sagesperson.

Måste köpa fler pjäser

Ska det bli tal om ett nytt divisionsartilleri måste fler pjäser anskaffas då de 48 pjäser som idag finns tillgängliga redan är in-tecknad till olika förband. Tolv pjäser vardera har de två nuvarande artilleribataljonerna och ytterligare 12 av de pjäser som var avsedda för Norge kommer att allokeras till den nya brigaden i syd. Resterande tolv Norgepjäser fördelas lika mellan de två stridsgrupperna i Mälardalen respektive Gotland.

Frågan är dock om det blir fler eldrörspjäser eller om det blir raketartilleri. Försvarsmakten har i sitt underlag till Försvarsdepartementet poängterat vikten av att anskaffa "långskjutande" pjäser, vilket skulle kunna tolkas som raketartilleri. Enligt vad tidskriften Artilleri & Luftvärn erfar pågår dock intensiv dialog och studier internt inom Försvarsmakten och armén om vilken typ av pjäser som är mest lämpade som divisionsartilleri. En funktion som kommer att ha Boden som utbildningsplattform. Klart är att den sista månadens politiska förhandlingar när den nya försvarspropositionen ska mejslas fram kommer att bli en nagelbitare.

Blir artilleriet en vinnare när talmannen klubbat försvarsbeslutet?

TEXT STEFAN BRATT

FOTO: FÖRSVARSMAKTEN

ARTIKELN HAR TIDIGARE PUBLICERATS I
TIDSKRIFTEN ARTILLERI & LUFTVÄRN

Torsten Gerhardsson och Åke Nordgren i glatt samspråk hos Militärsällskapet på Valhallavägen i Stockholm.

Nytändning för Stockholmsträffen

Efter hot om nedläggning av den årligen återkommande träffen för oss Gotlandsartillerister blev det en bättre uppslutning än på länge! Träffen genomfördes just innan den otäcka pandemin kom in i våra liv.

19 artillerister anmälde sig men tre sena återbud gjorde att vi blev 15 stycken som träffades i Militärsällskapets trivsamma lokaler på Valhallavägen.

Tre deltagare, Kent Wentzell, Bertil Öster och Thor Kaiser, som inte varit med tidigare fanns bland deltagarna och där kan nämnas att Kent rest hela vägen från Umeå för denna träff. Annars var det kända ansikten som hörsammade denna inbjudan.

Vi har nu satt en gräns på minimum 15 deltagare för att träffen skall genomföras och vi välkomnar också kamrater från övriga Gotlandsförband att delta.

TEXT OCH FOTO ANDERS NILSSON

Kent Wentzell var KB-värnpliktig 1970-71.

Medlemmar och årsavgift

A7 Kamratförening hade den 15 november 159 medlemmar varav 87 är boende på Gotland och resterande 72 bor på fastlandet. Vi har 34 medlemmar som är 80 år eller äldre och som därmed är befriade från årsavgift. 6 medlemmar har inte betalat årsavgiften för 2020 trots upprepade påminnelser! Årsavgiften, 100 kr, ska betalas innan mars månads utgång! Är du osäker på om du betalat eller inte så kan kassören Leif Svensson svara på det på 0498-27 18 04 eller kassor@a7kamratforening.se.

Årsavgiften ska betalas in på bankgiro 192-0800 och glöm inte meddela ditt namn vid insättningen! Om du även vill vara med och sponsra vår Kamratfond kan du göra det på samma gång som du betalar årsavgiften. ALLA bidrag, stora som små, mottas med största tacksamhet!

Sponsorerna presenteras med namn här i tidningen och på hemsidan!

Styrelsen

bankgirot

INBETALNING/GIFERINGS AVI

Årsavgiften 100 kr inbetalas för året _____ kr

Frivilligt bidrag/sponsring av Kamratfonden med _____ kr

För ner summan av årsavgiften och eventuell sponsring i beloppsrutan

Kalle Kanon
Artilleriplatsen 7, 621 77 Visby

A 7 Kamratförening

192 0800

45#

Gotlandsartilleristen

Startsida
Om föreningen
Verksamhet 2020
Prel 1/6 2021
Bli medlem
Medlemsbidrag
A 7 Historia
Sancta Barbara
Film och Fotogalleri
Från medlemmar
Vår tidskrift
Styrelsens sida

Välkommen till A 7 Kamratförenings hemsida "Gotlandsartilleristen"!

Här ger vi medlemmar och andra intresserade information om vår verksamhet och vi hoppas på att väcka ditt intresse så att även Du väljer att bli medlem!

Föreningens främsta uppgifter är att

- lära känna de som tjänstgjort vid eller har anknytning till A 7
- värda traditioner som utvecklat vid A 7
- främja kamratskapet som skapats vid A 7 och anknytning förband
- genom kamratskapet och annat kontakttarbete bevara samhörigheten mellan generationerna

Hemsidan uppdaterades senast den 9 november i år. Den publicerades första gången den 13 juni 2007 och omarbetades under april-maj 2011.

Hör gärna av dig till A 7 Webb med förslag till innehåll och förbättringar!
Från medlemmar
Vår tidskrift
Styrelsens sida

Här Du frågor om eller förslag till innehåll på vår hemsida så hör av dig!
Använd då e-postadressen A 7 Webb.

På gång!

Årets Sancta Babarafrände
är inställt!
Se Senaste Nytt!

Dags att sända in
tidningsartiklar!
Se Senaste nytt!

Klicka för "Senaste Nytt"

Besök hemsidan www.a7kamratforening.se

Där kan du läsa om A 7 historia. Kamratföreningens verksamhet samt få reda på senaste nytt, aktuella evenemang och lämna synpunkter/önskemål från dig till föreningens styrelse. Där finns också styrelsens kontaktuppgifter och äldre årgångar av vår Kamratförening.

Vi når i dag 136 medlemmar via e-post men vill gärna nå alla. Om du har en e-postadress men aldrig får någon information från föreningen maila då till info@a7kamratforening.se så att vi får en fungerande e-postadress till dig. Detsamma gäller för dig som ännu inte anmält någon e-postadress!

Styrelsen

In memoriam

Generalmajor Helge Gard

Helge Gard föddes 1929 i Nedertornå och inledde sin militära bana på A 8 i Boden.

Helge var en teknisk officer som avancerade snabbt i graderna och kom till A 7 för att göra trupptjänst som bataljonschef 1975.

Han återkom som överste till A 7 och var regementschef 1980 – 82.

Helge hade en ödmjuk och stillsam framtoning och han hade ett stort intresse för fältidrott och representerade A 7 i såväl Armébudkavlen i orientering som Ebersteinstävlingen på skidor. Helge blev också svensk militärmästare i orientering under sin tid på A 7.

1982 utnämndes Helge till generalmajor och chef för Huvudavdelningen för armémateriel vid FMV, en befattning han hade i 8 år fram till pensioneringen.

Han var ledamot och sekreterare i 5 år i Kungliga Krigsvetenskapsakademien och utnämndes 1971 som Riddare av Svärdsorden.

Helge fyllde 90 år 4 månader före sin död.

Text Anders Nilsson

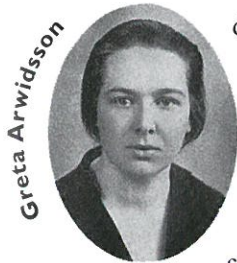

Kvinnorna har tagit över A 7 handövningsfält på Korsbetningen

A 7 handövningsfält vid Korsbetningen med K- och F-bana är nu bebyggt till oigenkännlighet med åtskilliga lägenheter, förskola, industrilokaler mm. En hel ny stadsdel har vuxit upp.

Namnen på kvarteren är välbekanta - majoren, malajen, sergeanten, adjutanten, signallottan, knekten, artilleriet, löjtnanten, korpralen – men vi saknar konstapeln, styckjunkaren m. fl.!

Vem är kvinnorna bakom namnen på de nya gatorna? Greta Arwidssons, Ada Blocks och Wilhelmina Skoghs gata löper nu runt de gamla skjutbanorna.

Greta Arwidsson

Greta Arwidsson, född 1906 i Uppsala död 1998.

En svensk arkeolog och docent i nordisk och jämförande fornknusap samt Sveriges första kvinnliga professor i arkeologi.

1946–1956 var hon landsantikvarie på Gotland och föreståndare för Gotlands fornsal.

Arwidsson var känd för sitt egensinne och viljestyrka – sannolikt en förutsättning för att som kvinna slå sig fram i den akademiska världen under det tidiga 1900-talet. Hon var också hedersledamot på Upplands nation och banade väg för kvinnliga akademiker i det då helt manligt dominerade nationslivet.

Ada Block, född Pettersson 1895 i Fröjel socken på

Gotland, död 1968.

Hon tog studentexamen i Uppsala och utbildade sig i farmaci som innebar att hon blev apotekare. Efter genomförd utbildning återvände hon till Gotland och fick apoteksprivilegier för apoteket i Hemse.

Ada Block var engagerad i Gotlands Fornvänner och skänkte 1965 sina fastigheter Petes i Hablingbo, medeltidsgården Reinickegården, Kaplanen 6 vid Södra Kyrkogatan i Visby samt apoteksfastigheten Kajan II i Hemse till föreningen.

Wilhelmina Skogh, född Wahlgren 1850 i Rute socken på Gotland, död 1926.

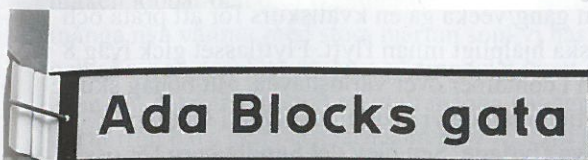
Wilhelmina Skogh växte upp i närheten av Broa gård på Fårö.

Hon reste med ångbåt till Stockholm vid 12 års ålder efter avslutad skolgång och konfirmation. Där sökte hon plats på restaurang och fick börja med att torka disk från tidig morgon till sent på kvällen. Hon avancerade dock snabbt och innehavaren såg en stor talang i henne.

Wilhelmina Skogh var en föregångare i hotell, restaurang- och turistbranschen i Sverige.

Hon förvärvade järnvägshotellet i Bollnäs, turisthotellet i Rättvik, stadshotellet i Gävle och senare VD för Grand Hotel i Stockholm och hade ett avgörande inflytande på hotellets utveckling, hon tog också initiativet till uppförandet av annexet med Vinterträdgården, som vid den tiden inrymde den mest storslagna festlokal som något hotell i Europa kunde erbjuda.

TEXT OCH FOTO ANDERS NILSSON

Nya impulser!

Att vara medföljare åt sin make, vad innebär det?

Första gången det hände oss att få erbjudande om ett utlandsjobb för maken så befann jag mig i Indien på utbildning inför min lärarexamen som jag tog 2000.

Ett telefonsamtal till expeditionen, där jag tillfälligt stod, tog jag emot samtalet "hemifrån" och tänkte snabbt ...vad har hänt därhemma? Är någon sjuk? Men det blev ett kort samtal från maken som undrade om vi skulle flytta utomlands? Ja, att regementet A 7 skulle läggas ned på ön visste vi ju och att en flytt iallafall skulle ske för oss visste vi också. Dessutom så hade jag i fyra veckor sett så mycket annorlunda i Indien och insett att Gotland inte var precis världens centrum, så varför inte?

När hur och vart

Frågan var bara när skulle flytten ske och vart? - Ja, jag skulle egentligen redan börjat, sa maken, i Bryssel i Belgien! - Stopp nu, jag ska ännu vara kvar två veckor till i Indien och var ligger Belgien ?? Smått chockad så sjönk väl tanken ner till slut, lika bra att flytta utomlands, alternativet var till Stockholm. Tusen frågor uppstod, skola för två av barnen och ville dem? Var skulle vi bo? Vem hjälper och ordnar för oss? Nu måste vi sälja vårt hus vi byggt i Endre! Vad ska jag göra, jag som satsat på min lärarutbildning? När skulle maken flytta ner och när skulle det ske för oss andra? Allt blev ju bra till slut och inget jag ångrat det minsta. Bara att skriva in sig i Waterloo, Belgien, nya kommunen, skaffa ny s.k. försäkringskassa, nya bankkonton, tandläkare, läkare, lära hitta i affärer, lära sig köra i trafikkaaset, fixa skolskjuts, gå med i föräldraförening, hur går sopsortering till? Nya grannar att hälsa på ... och nu väntade även studentförberedelser för mellersta sonen. Vårt yngsta barn var även med. Barnen trivdes jättebra i sin nya skola, dottern gjorde väl livet lite surt för oss första året för hon ville inte alls med till Belgien, men insåg till slut att bättre skola skulle hon aldrig

få. Franskan lärde jag mig hjälpligt men satsade inte så mycket för jag insåg att franskan skulle jag inte få så stor användning för efter de tre åren vi skulle bo i Belgien, och så hade jag suttit på skolbänken i fyra år redan. Men inte visste jag då att vi skulle tillbaka till Belgien två omgångar till. Mycket fin tid blev de tre åren med nya vänner i Waterloo och vi startade upp WM (Waterloo mästerskapen) i kubb som spelas än i dag bland de utsända svenska militärfamiljerna.

Vill jag till Japan?

Det är en otroligt stor familjekänsla bland utflyttade svenskar. Efter de tre åren blev det Sigtuna och jag fick äntligen jobba. Trivdes jättebra och fick även här snabbt nya vänner. Nu kom nästa fas, efter bara ett år så fick vi erbjudande om att bli attachepar i Tokyo!! Jag och maken hade åldrande föräldrar, barnen var utflugna och det skulle bli långt, väldigt långt hemifrån denna gång. Det fick funderas på några veckor för mig. Om jag inte hade haft så nära kollegor som pushade på och som älskade Japan och att jag till slut insåg att det var en chans vi aldrig skulle få igen, så tackade vi ja även till detta. Ett så fantastiskt land och människor och så mycket vi fått vara med om, så har det berikats oss som medmänniskor. Vi ångrade aldrig en dag att vi åkte ut på detta uppdrag, mycket representation och nya vänner igen men nu från hela världens hörn. Japanskan, nja hjälpligt för att hälsa artigt. Jag fick ett år på mig att en gång/vecka gå en kvällskurs för att prata och förstå japanska hjälpligt innan flytt. Flyttlasset gick iväg 8 veckor innan i container över världshaven, allt bohag skulle med. Under tiden bodde vi i sommarstugan i Gothem innan vi själva flyttade. Sen blev det Sundbyberg för oss. Åter 8 veckor med allt bohag från Japan och under tiden renoverade vi en gammal lägenhet och tänkte att nu blir det resten av tiden här. Men nä! Nu fick maken erbjudande igen om Bryssel! Tja, nu visste vi iallafall vad vi gav oss in på.

Gunilla Asklander på kurs i japansk blom uppsättning - Ikebana

Så nu blev vi storstadsbor igen. Stockholm kändes faktiskt litet i jämfört med Tokyo och Bryssel.

Vad sysselsätter jag mig med som medföljare?

De första 3 åren i Bryssel var det familj och barn som tog mesta av min tid. Svenska kyrkan fångade mig med ett helt annat nätverk än hemma, de gjorde oss alla till en stor familj bland svenskar. Julbasarer, utflykter, luncher m.m. Ett annat nätverk utomlands är Swea och så lärde jag mig spela golf. I Japan hade jag sådan tur att en svensk familj bodde precis i närheten, där mamman till en elev som jag hade sen tiden i Sigtuna blev en av mina bästa väninnor. Vi upptäckte Tokyo tillsammans medan makarna arbetade. Gick kulturkurser, språkkurser, SWEA, Ikebana (japansk blom uppsättning). Sen var det förstås representation, middagar hemma och borta för mig och maken. De övriga gångerna i Bryssel var jag engagerad i SWEA som Programansvarig och vice ordförande. Lite golf och mycket som privatlärare, Ikebana, bokklubb knyppling m.m.

Nya vänner och fina upplevelser

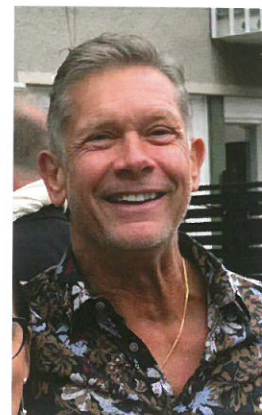
Skulle någon sagt att vi, av våra 16 år borta från vår älskade ö, skulle bo utomlands i 11 år, hade jag tvivlat. Men med facit i hand: vi blev bra på att hitta billiga hotell och hitta hyfsat billiga resor (jo vi passade på att resa runt mycket) och att det är viktigt med nätverk där man får tips och råd om mycket, hitta nya vänner att spendera tid med när maken jobbar och ofta kommer hem sent, väldigt sent. Så många nya vänner med stora hjärtan som vi har lärt känna och så mycket vi fått uppleva så finns det inget att ångra även om det varit jobbigt mentalt många gånger att vara borta från barn och barnbarn som blev fem till antalet medan vi var iväg.

WIFE ASKLANDER
(SÅ KUNDE DET STÅ)

FOTO PRIVAT

Tidningsfonden som blev Kamratfond

För några år sedan ändrade vi reglerna för fonderade medel i vår förening allt i syfte att få möjlighet att kunna stödja våra medlemmar på ett bredare sätt än bara till tidningsproduktion. I år har vi haft anledning att stödja en av våra medlemmar som drabbats av en allvarlig olycka med medel ur denna fond.

Björn Strömberg drabbades av en allvarlig fallolycka i samband med ett träningspass på gymmet!

Han föll baklänges så olyckligt att han bröt nacken och förlamades från nacken och neråt. Han är sedan dess rullstolsbunden och i stort behov av hjälp.

Björn har dock kvar lite känsel i armar och ben, han tränar/tränas regelbundet så vi hoppas på det bästa.

Björn var officer vid A 7, flyttade till P 18 efter A 7 nedläggning och avslutade sin militära bana som chef för Livkompaniet på P 18. Därefter tjänstgjorde han vid SIDA fram till olyckan.

Alla ni som skänkt pengar till vår Kamratfond är delaktiga i att vi nu kan stödja Björn och hans familj i denna svåra tid.

TEXT ANDERS NILSSON

FOTO MATS KVARNBERG

Föredragshållaren Clas Jakobsson från Kustbevakningen.

Efter lång väntan och inställda aktiviteter bjöd vi in till en höstlig ärtlunch i september.

Hela 21 medlemmar hörsammade inbjudan till lunchen som vi denna gång serverade i Arbetarföreningens lokal på Bredgatan. Hemlagad ärtsoppa samt smarriga plättar med sylt och grädde som tillagats av Sinikka och Göte gillades av alla. Denna gång serverades även den eftertraktade varma punschen, länge sen sist.

Kustbevakningens Tritonbefälhavare Clas Jakobsson berättade inspirerat om uppdragen i Medelhavet där många flyktingar undsattes.

Ett flertal hjälteinsatser som räddade många flyktingars liv på väg till ett säkert Europa.

TEXT ANDERS NILSSON FOTO MATS RUNANDER

Välkommen till årsmöte torsdag 25 februari kl. 17.30

i Arbetarföreningens lokal vid Kinbergs plats

17.30 Samling för sedvanligt mingel innan mötet,
baren öppen!

18.00 Årsmöte enligt stadgarna.

Efter mötet blir det förtäring av något slag.
Möjligheter till eventuellt inköp av starkare drycker till
"kamratpris" finns.

Anmälan till Göte Nilsson senast den 19 februari på
gote@a7kamratforening.se eller 0709-27 14 96.

Välkommen Styrelsen

Kamratträff i Stockholm

**Inbjudan till kamratträff i
Stockholm den 11 mars
kl. 18.00.**

I Militärsällskapets lokal på Valhallavägen 104.
Anmälan till Anders Nilsson: sms 0704-74 38 18
eller ordforande@a7kamratforening.se, senast 5
februari.

Pris endast 200:-.

Vid färre deltagare än 15 ställs träffen in.
Ta vara på chansen att få träffas och prata
gamla minnen!

Välkommen

Ärtlunch

Restaurang P 18

(tidigare Restaurang Hvitstjärna)

15 april kl. 12.00. Årets första ärtlunch! Anmälan
om deltagande senast den 12 april
med e-post till gote@a7kamratforening.se
eller 0709-27 14 96.

Välkommen.

A 7 kamratförenings STORA TACK till alla 69 sponsorer av Kamratfonden 2020

Martin Abrahamsson	Harry Kvist
Sverker Adolfsson	Arne Kågestedt
Björn Ahrling	Tord Lickander
Gun-Britt Alfström	Lennart Lindholm
Bertil Allard	Bengt Lindroth
Göte Andersson	Karl Lindström
Mats Annerstedt	Hans Ljungwald
Inge Ask	Tony Löwenborg
Björn Behm	Erik Mattsson
Olle Bjurström	Alf Möllerström
Carl Carlsson	Anders Nikker
Göran Carlsson	Christer Nilsson
Sven-Henry Carlsson	Nils Nilsson
Anders Carp	Tomas Nilsson
Christer Christiansson	Åke Nordgren
Stefan Ekman	Alvar Olsson
Stephan Ekström	Agneta Pettersson
Mats Eriksson	Sten Pettersson
Anders Fogelberg	Sune Ronqvist
Per Frödell	Stig Sandelin
Ove Gardelius	Nils-Gunnar Smith
Olle Gardell	Bo-Gustaf Sorby
Torsten Gerhardsson	Per-Henrik Sorby
Curt-Christer Gustafsson	Christer Starkenberg
Henrik Hammarström	Jan-Ove Stridh
Svante Hezekielsson	Cai Ström
Andreas Häglund	Thony Sundstrand
Tryggve Härviden	Svante Ståhl
Jan Höglund	Sigvard Svensson
Jan Johansson	Tom Tibbling
Anders Jolby	Sven Törner
Thorwald Kaijser	Hans Waldenström
Per-Inge Karlsson	Håkan Wass
Elisabeth Kimell	Bertil Öster.
Bengt Klingvall	

*Vill du vara med och sponsra vår Kamratfond nästa år?
Sätt då gärna in ditt bidrag tillsammans med års-
avgiften 2021 på bankgiro 192-0800.
Kom ihåg att ange ditt namn och adress!*

Luftvärnsvänner

Vi har nyligen lämnat det ur många synvinklar mycket annorlunda 2020 bakom oss. Ett år som innehöll händelser vi knappt kunnat ana. Följderna lär vi inte kunna summera på mycket länge och bl.a. pandemin kommer även påverka detta år påtagligt. Trots det tillönskas alla läsare en god fortsättning på 2021.

Världsläget är fortsatt oroligt och osäkert och i ljuset av det fortsätter uppbyggnad och förstärkning av totalförsvarets alla delar. Lyssnar man på vad politiken säger och hur man agerar, verkar det som om man från ansvarigt håll äntligen tagit till sig att läget är allvarligt och kräver åtgärder. Det enda goda med pandemin är att det gått upp för alla, att vår beredskap inte var god och att vi i allt för hög grad förlitat oss på internationell solidaritet och att man snabbt kunde köpa nödvändiga artiklar på världsmarknaden. Vi måste ha ett baslager av viktig materiel och möjligheter att tillverka det nödvändigaste inom landet.

Vi bygger nu ett nytt civilförsvaret med allt vad det innebär och försvarsmakten får fler plattformar, fler krigsförband och ny materiel. Intressant att vi nu också påbörjar upprättandet av cyberförband, för att kunna motverka cyberattacker och kanske t.o.m. gå till motattack mot t.ex. desinformationsattacker. Samarbetet på försvarets område med främst Finland men också övriga nordiska grannar fördjupas och det är ju intressant, då två av dem också är medlemmar i NATO. Det blir spännande att följa utvecklingen.

Uppbyggnaden av nya P 18 går i rask takt, garnisonsområdet är en gigantisk byggarbetsplats och utbildning av värnpliktiga har påbörjats. I nuläget endast ett 40-tal (förläggningensmöjligheterna är styrande), men om något år, när kasernerna är uppförda, är planen att årligen utbilda 200-250 värnpliktiga. Alltså så många som Lv 2, eller A 7 eller KA 3, utbildade en gång. Luftvärn finns redan på ön och mer kommer när brigadlvkompaniet är organiserat och troligen har vi inom kort även ett artilleriförband med Archer på

plats. Om grundutbildning av luftvärn eller artilleri kommer att ske på P 18 är mindre troligt, volymerna är för små och utbildning på dessa system kan inte ske årligen. Även här en spännande och intressant utveckling.

Ta väl vara på er, följ Folkhälso-myndighetens rekommendationer så att vi kan få ett så bra 2021 som möjligt. Håll ut!

Rutger Edwards

Verksamhetsplan 2021

Verksamhetsplanen för 2021 följer planen för tidigare år. Situationen avseende pandemin kan i värsta fall innebära, att våra aktiviteter får ställas in eller flyttas. Vi kan bara hoppas på det bästa.

28 januari Styrelsemöte

kl. 1830 i Frivillighuset

3 mars Årsmöte

kl. 1830 i Gotlands Försvarsmuseum. Anmälan om deltagande senast 28 februari till Rutger Edwards på 076 – 83 93 230 eller rutger.edwards@tele2.se. Motioner skall vara Rutger Edwards tillhanda senast 26 februari. Efter mötet helsubventionerad måltid.

22 april Vårmöte

kl. 1100 restaurang P 18. En gäst per medlem får delta.

6 maj Styrelsemöte

kl. 1830 i Frivillighuset

6 juni Nationaldagsfirande

Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde, samling 11.45.

10 juni Luftvärnsregementets Kamrater

Nr 1-2021 utkommer

28 augusti Ett försenat uppmärksammande av 20-årsdagen av Lv 2 nedläggning.

Middag i försvarsmuseet i Tingstäde kl.1700. En gäst per medlem får delta. Detaljbestämmelser utges senare.

16 sept Styrelsemöte

kl. 1830 i Frivillighuset.

21 okt Höstmöte

kl. 1100 restaurang P 18. En gäst per medlem får delta.

18 nov Styrelsemöte

kl. 1830 i Frivillighuset.

2 dec Luftvärnsregementets Kamrater

Nr 2-2021 utkommer

16 dec Julbön i Visby domkyrka

kl. 1500. Preliminär dag och tid.

29 dec KFT

P 18-A 7-Lv 2-KA 3 kfs tidskrift utkommer.

Styrelse

Ordförande	Rutger Edwards
Vice ordf	Fredrik Hård af Segerstad
Sekreterare	Bertil Olsson
Kassör	Åsa Grahn
Ledamöter	Ingemar Fransson, Kjell Pettersson, Ingemar Gutenberg

www.lv2kamratforening.se

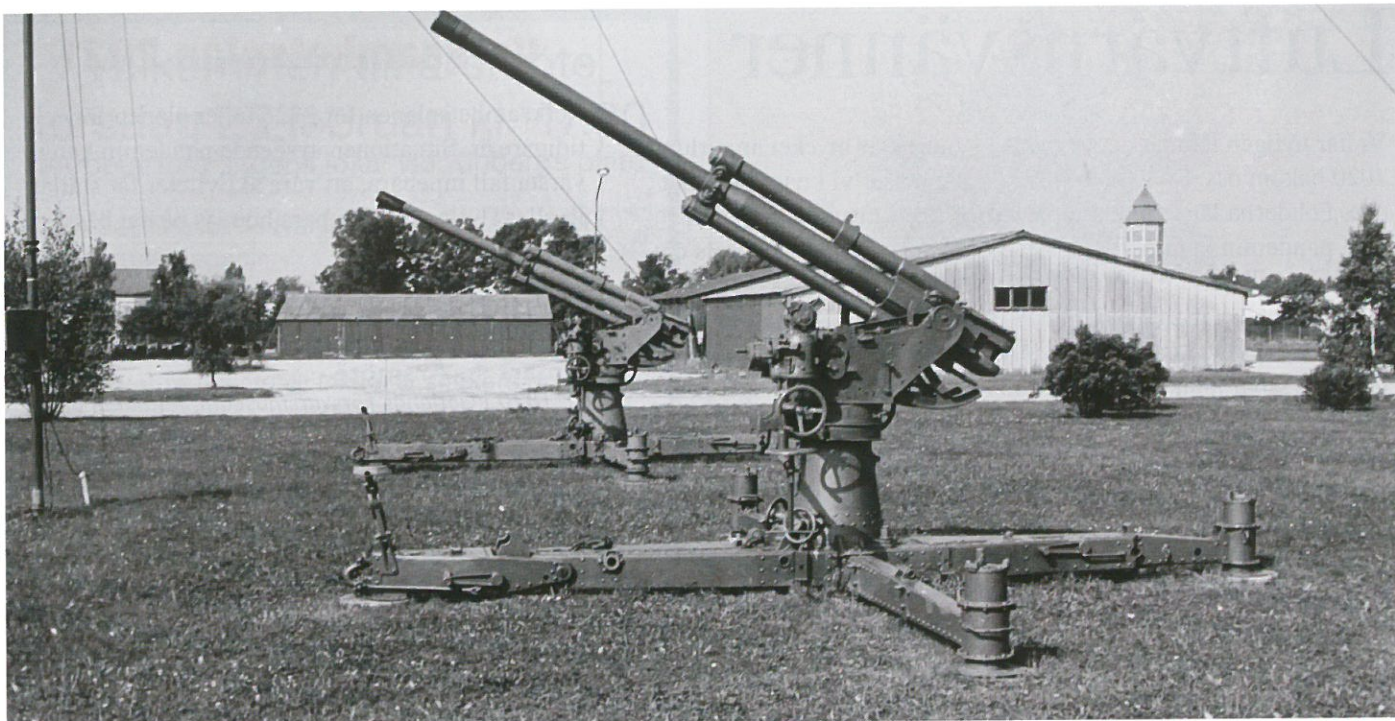

Bild från c:a 1975 visar de två pjäserna framför kasern III. I bakgrunden Lv 2 motorplan med förråd och i fjärran vattentornet.

Lv 2 prydnadspjäser

Vid krigsutbrottet september 1939 grupperades 2. lvbatteriet om tre stycken 7,5 cm lvkanon m/30 på åsen mellan Tingstäde kyrka och fästningen. 1941 tillkom till Gotland ytterligare tre pjäser av denna typ. De ersattes 1944 med modernare 7,5 cm lvkanon m/37. De gamla kanonernas m/30 öde är inte känt i detalj, men tre stycken bevarades här till eftervärlden. Två av dem grupperades som prydnadspjäser på gräsmattan framför kasern III och en tredje har rimligen varit förvarad i ett förråd, då den är i gott skick. Detta har troligen skett någon gång på 1950-talet men mer exakt tidpunkt har inte hittats. Efter Lv 2 flytt till Visborgsslätt 1978 flyttades prydnadspjäserna i mars 1988 och grupperades framför Lv 2 kasern Gunnfjaun. Den tredje pjäsen flyttades

1989 och ställdes ut i museet på Visborgsslätt. När också P 18 lades ner flyttades museipjäsen till det blivande museet i Tingstäde och ställdes inledningsvis upp utomhus för att slutligen ställas ut i Fälthuset. De två prydnadspjäserna gick olika öden till mötes. En skänktes till Beredskapsmuseet i Djuramossa norr om Helsingborg och den andra grupperades vid infarten till Tofta skjutfält mitt emot Suderbys herrgård. Där har väder, vind och människor gått hårt åt den. I april 2020 flyttades den för sista? gången till sin slutliga plats på "kaserngården" på Gotlands Försvarmuseum.

TEXT: RUTGER EDWARDS

FOTO: LV 2 BILDARKIV

Den uppfräschade pjäsen på sin slutgiltiga? grupperingsplats.

Fotot taget 29 mars 1989, visar när officerare i teknisk tjänst har lagt om museipjäsen till körläge och sista luftvärnspjäsen lämnar Korsbetningen. I bakgrunden den igenbomrade kasern III (10. komp), stabsbaracken och kasern II (11.komp).

BILDER FRÅN FÖRR

Den övre bilden från sommaren 1968 visar 28-årige fänrik Lars Forss, som övar med sin pluton på kasernområdet på Korsbetningen. Vid dataomvandlaren sitter han och instruerar sambandskarl pluton och sambandskarl spaningsradar. I bakgrunden centralsiktets omformare.

Den nedre bilden från sommaren 1973

visar 34-årige fanjunkare Gösta Holmqvist under en övning i skydd mot napalm. Mulle, som han kallades, torde vara känd av alla som gjort sin värnplikt vid Lv 2. Han blev något av en legend och torde vara Lv 2 mest kända befäl.

TEXT: RUTGER EDWARDS

FOTO: ÖVRE BILDEN HENRIK HENRIKSON (VPL 67-68),
NEDRE BILDEN INGE TEGVALD (VPL 73-74).

In memoriam

Löjtnant Axel Rodlert var född 27 september 1926 och avled 4 december 2020. Han är den siste av Lv 2 befäl, som anställdes vid Lv 3 G, vilket han blev som furir 1 april 1948. Axel blev överfurir 15 mars 1952 och rustmästare 1966. Vid tjänsteställningsreformen 1 juli 1972 blev han P/fj (plutonofficer/fanjunkare) och slutligen löjtnant vid NBO (Nya befälsordningen) införande 1 juni 1983. Strax därefter, 30 juni, avgick han med något som kallades årlig ersättning, en form av förtida pension. Det var vid en tidpunkt, då nerdragningen av försvaret började och man med olika åtgärder ville minska befälskadraerna. Under sin tidiga yrkesbana har Axel tjänstgjort som instruktör, men rullorna berättar att han 1963 var placerad som pjäshallsföreståndare, utbildningsåret 1969/70 som instruktör på stabstroppen, 1970 som kompaniadjutant och slutligen från 1975 till sin avgång på repetitionsutbildningsdetaljen. Axel var vänligheten själv och är i ljust minne bevarad.

Rutger U:son Edwards

Året vid Luftvärns- regementet

Under ett antal år har jag i tidskriften sammanfattat året vid Lv 6 och så även i år. Omöjligt att inte börja denna återblick med Covid-19 och dess påverkan för verksamheten under året.

Vi är fortfarande mitt i pandemin vilket så här långt inneburit en hel del inställd verksamhet men också en hel del verksamheter som kunnat genomföras om än till vissa delar i förändrad form. Förbandet har under våren och sommaren lämnat viktigt stöd till samhället såsom till Länsstyrelsen Halland och till Västra Götalandsregionen (bla stöd till fältsjukhuset Kronan i Göteborg).

För att reducera smittspridning vidtogs under våren en mängd åtgärder inom Försvarsmakten och vid förbandet vilket fortfarande i stort är gällande. Handlade exempelvis om att reducera större samlingar/möten, använda större lokaler i syfte att hålla avstånd, riskanalyser för att värdera olika verksamhet, nya rutiner vid Försvarshälsan samt åtgärder i matsalar och servicefunktioner för att öka tryggheten. Försvarsmakten i likhet med övriga samhället har märkt ett betydligt minskat resande istället har det genomförts många digitala möten och därigenom har nya arbetsformer etablerats. Flera av de nya arbetssätten kommer sannolikt permanentas efter pandemin medan i vissa fall kommer det förstås fortsatt vara viktigt med det personliga mötet.

Åldersklassens värnpliktiga kvarstannade en lång period (ca tio veckor) under våren utan hemresor för att reducera smittspridning. Efter en kombinerad bataljonsövning och slutövning genomfördes en utryckningsceremoni i mitten av maj och värnpliktiga sändes hem på övningsuppehåll till ordinarie utryckningsdatum i mitten av juni. Trots lång period på förbandet så var det positiva värnpliktiga som hade stor förståelse för de åtgärder som vidtogs. Ett stort antal av årets värnpliktiga har valt fortsatt engagemang i Försvarsmakten som anställda soldater eller elever på officersutbildningar. Mycket viktigt och helt avgörande att få fart på volymer i den tillväxt vi befinner oss i då nya förband skall etableras. Även höstinryckande värnpliktiga påverkas genom längre tjänstgöringstider i följd i syfte att reducera antalet permissionsresor.

Vårens försvarsmaktsövning genomfördes ej av kända orsaker, en omfattande planering var gjord kring verksamheter med förband och funktioner i Halmstad Garnison. Kommande Försvarsmaktsövning planeras mot år 2023.

Det formella övertagandet av befälet för Luftvärnsregementet. Överste Mikael Beck tar emot regementets standar av arméchef Karl Englebretkson. T.h. avgående chef, överste Anders Svensson.

Utvecklingen och införandet av nya luftvärnssystem har fortsatt under året med hög intensitet. Utbildning och övningar har genomförts på robotsystem 98. Inför mottagande av robotsystem 103 (Patriot) har förbandet fortsatt sina förberedelser inom flera områden inte minst gällande att skapa infrastrukturella förutsättningar i Halmstad.

Vid nyåret startade Garnisonsenheten för att stödja chefen Lv 6 i rollen som garnisonschef. Enheten består i nuläget av avdelningar för vakt/bevakning, försvarshälsa och övning/skjutfält. Utöver det finns Garnisonsavdelningen där ett antal gemensamma funktioner finns samlade bla för att hantera miljö, elsäkerhet och mobilisering.

Lv 6 ansvarade under vintern/våren för kontingenten FS 38 i Afghanistan som roterade åter till Sverige under maj månad efter sex månader på plats i insatsområdet.

Utveckling och förberedelser mot de nya krigsförbanden (brigadluftvärnskompanier) har fortsatt under året med kompetensuppbyggnad och deltagande i olika verksamhet såsom fältövningar och ledningsövningar.

I början av november genomfördes chefsbyte vid Lv 6 då överste Anders Svensson efter nästan fem år lämnade för ny befattning vid HKV. Ny förbandschef är överste Mikael Beck som närmast kommer från Arméstaben, Mikael som ursprungligen kommer från IB 16 har tidigare bla varit bataljonschef vid Lv 6.

Denna summering av året vid Lv 6 blir den sista från mig för den här gången., fr o m oktober har jag lämnat befattningen som stabschef på Lv 6 och tjänstgör nu vid HKV Ledningsstaben.

TEXT MAJOR MATS LÖVDAHL (FD OFFICER LV 2)
STABSCHEF LV 6 2017-2020, FROM OKT 2020 HKV

FOTO CARL M SJÖSTRAND

Brigadluftvärnskompani i ny tappning

Eldenhet robot 70 med sin pansarerrängbil i bakgrunden.

Nyligen togs beslutet, att åter organisera brigadluftvärnskompanier till våra brigader och stridsgruppen på Gotland.

Det är en interimslösning fram till dess ett nytt brigadluftvärnssystem kommer på plats och den ingående luftvärnsmaterielen är det ur förråden 2017 "avdammade" men fullt användbara robotsystem 90 och robotsystem 70. Det senare frigörs med början 2020 när robot 98 efterhand införs i våra luftvärnsbataljoner.

Organisationen skiljer sig från det vi är vana vid för ett luftvärnskompani. Brigadluftvärnskompani 2025, som det officiellt benämns, består av 168 personer. En kompaniledning om tre personer och fyra plutoner. En stab-och trosspluton om 45 personer som bl.a. innehåller en CBRN-grupp (för ledning av kompaniets skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel), en kokgrupp och en rekognoseringsgrupp med uppgiften att rekognosera för kommande uppgifter. Kokgrupp och rek.grupp är egentligen inga nyheter, det fanns i de gamla robot 70-kompaniernas organisation. I slutet av 90-talet slogs stabstropp och trossstropp ihop till en stab-och trosspluton i alla lvkompanier. Två

radarstationer PS-90 finns i en sensorpluton om 24 personer. Benämningen "sensor" har ersatt den tidigare "stridsledning".

De skjutande enheterna är två robotplutoner om 40 respektive 56 personer, en beväpnad med robot 70 och en med robot 90. Varje pluton har fyra eldenheter mot de tre vi är vana vid från förr. Genom system robot 90 har kompaniet mörkerförmåga. Robot 90-enheterna är bandvagnsburna och robot 70-enheterna transporteras i pansarerrängbil. Kompaniets främsta uppgift är att understödja brigad och stridsgrupp med bekämpning av attackflyg och attackhelikoptrar..

TEXT: RUTGER EDWARDS

FOTO: FÖRSVARSMAKTEN OCH LV 2 BILDARKIV.

Underlaget till artikeln är tagen ur en artikel i Artilleritidskrift nr 2 2020, författad av major Nicholas Madison vid LvSS

Eldenhet robot 90 med bandvagn med lokalspaningsradar PS-91, målangivare och robotlavett.

Chefen, överste Göran Wahlqvist, mottar en modell av kanslihuset av ordföranden i kamratföreningen, Göran Hellström. Caj Sjögren assisterar med kamratföreningens standar och diplom.

Stämmningsfull och värdig nedläggningsceremoni 2000

Vår förening hade planerat att minnas 20-årsdagen av Lv 2 nedläggning med ett medlemsmöte i försvarsmuseet lördag 29 augusti. Den pågående pandemin och rekommendationen att hålla avstånd omöjliggjorde träffen.

Styrelsen kommer att ta ställning till om vi skall göra som Olympiska spelen, genomföra ett 21-årsminne 2021 eller planera för ett 25-årsminne.

20 år är en lång tid och vad har hänt med vårt luftvärn under de åren? Massor, det är nästan ett helt nytt truppslag. Fredsmässigt att antalet utbildningsförband till slut blev ett (fram till 2005 fanns även en bataljon i Boden för att bibehålla vinterkompetensen i luftvärnet) och antalet luftvärns-bataljoner i krigsorganisationen gick ner till två stycken. Materielmässigt att eldrörsluftvärnet helt utgick frånsett luftvärnskanonvagnssystemet (som tillhör pansartrupperna) och luftvärnet helt robotiserades. Under 2020 började robot 70 ersättas av robot 98 IRIS-T och om något år ersätter robot 103 Patriot det åldrade robotsystem 97 Hawk i de båda bataljonerna. Robotsystem 90, som varit förrådsställt, togs under stort hemlighetsmakeri fram igen från 2017 och kommer tillsammans med robotsystemen 70

att leva kvar ett okänt antal år i de två brigadlvkompanierna och lvkompaniet på Gotland, som är under uppsättning.

Robot 23 Bamse förbandssattes efter år i materielreserven och grupperades på Gotland sommaren 2019. På Gotland grupperades från 2017 även två plutoner (åtta vagnar) med luftvärnskanonvagn 90. Sammantaget kommer krigsorganisationen öka från dagens två bataljoner och robot 23-enheten på Gotland, med ytterligare ett antal kompanienheter och det är inte otroligt att volymen kommer att öka ytterligare i en nära framtid. En oerhört stor förändring är hur luftvärnet leds och strider. I forna tider var bataljonsstabens och bataljonschefens uppgifter att utarbeta och ge order till kompanierna och säkerställa att eldenheterna grupperades på anbefallda platser och sedan följa upp verksamheten. Varken bataljonschefen eller kompanicheferna ledde striden mot luftmål, det gjorde kompanistridsledaren i spaningsradarn eller eldledaren/stridsledaren vid eldenheten. I dagens bataljonsstab, som är helt datoriserade, leder bataljonschefen striden från en ledningscentral, grupperad i en container eller något liknande. Kompanichefens roll är

En sista fika på mässen. Runt bordet ses fr.v. Niklas Sköld, skyvm Anders Karlsson, Niclas Asklander, Åsa Grahn, Anders Fritz, Börje Kavhed, Aksel Kann, skyvm Per Lundquist och Per-Gunnar Persson.

Längst tv Rutger Edwards och Freddie Jangesäter och vid bordet i bakgrunden Fredrik Hård af Segerstad.

främst förbandsledning så att kompaniet är grupperat på rätt ställe med rätt eldberedskap, säkerställa att samband, underhåll, skydd mm fungerar men vara beredda att överta striden mot luftmål om förbindelserna med bataljonsstaben bryts eller störs. Modern teknik medger att alla enheter har en gemensam och sekundaktuell luftlägesbild och information kan även utbytas med flygvapnets system. I brigadlvkompanierna leds dock fortfarande striden mot luftmål från sensorn (spaningsradarn). Luför och fettpenor är sedan länge pensionerade.

Även de mål som skall bekämpas är annorlunda. Givetvis kvarstår uppgiften att bekämpa flygplan och helikoptrar, men nu har tillkommit att bekämpa kryssningsrobotar, ballistiska robotar, beväpnade drönare och vapenlast, avlossad av attackplan på långa avstånd. Den utvecklingen går väldigt fort och kommer att ställa mycket stora krav

på vårt framtida luftförsvar. Stridsförloppen blir extremt korta.

Luftvärnet har idag verkligen vind i seglen, är efterfrågat och få ifrågasätter längre behovet av ett modernt luftvärn och luftförsvar. Det är då lätt att glömma att för drygt 10 år sedan var truppslaget på randen att bli nedlagt, det behövdes ju inget luftvärn i de internationella insatser (Afghanistan m.fl.) som vi deltog och deltar i och försvaret av vårt eget territorium var nertonat. Politiker och s.k. experter har inte och får inte alltid rätt.

Vår nedläggningsceremoni 31 augusti 2000 var stämmingsfull och värdig och finns beskriven bl.a. i vår minnesbok. Till de anställda utdelades medaljer, jetonger, plaketter, kristallskålar och bordsstandar efter strikta regler och dagen efter hölls den sista kårmiddagen.

TEXT: RUTGER EDWARDS

FOTO: LV 2 BILDARKIV

Ovan: Medaljer, jetonger och kristallskålar ligger färdiga för utdelning

Till vänster: Chefen Göran Wahlqvist har just avtäcktt sitt porträtt.

Vid träffen 22 februari 1996 hänger Benkt Kullgard ett luftvärnsmycka om halsen på Anna Stenström under överinseende av vår assistent Eleonor Lindstedt.

Lv 2 ladies träffades tre gånger

1970-talet var på många sätt en brytningstid i Krigsmakten, från 1975 Försvarsmakten. Nerdragningar i förvaret med inställda krigsförbandsövningar, högre levnadsstandard, ökad demokratisering och samhällsutvecklingen i stort innebar för befälen bl.a. att de värnpliktiga mässuppassarna försvann, mässlivet tynade bort och allt befäl blev officerare.

De tre befälskategorierna officer, underofficer och underbefäl (från 1 juli 1972 regements-, kompani- respektive plutonsofficer) hade som regel var sin förening och åtminstone officersfruarna hade en damklubb. Om motsvarande fanns hos de andra kategorierna vet jag inte. Damerna var mig veterligt inte organiserade i en förening och de hade kanske bara en sammanhållande person eller en festkommitté. Verksamheten torde ha inskränkt sig till någon eller några middagar på mässen årligen och damernas sammankomster verkar också ha tynat bort under 1970-talet.

Lv 2 ladies bildas

I början på 1990-talet började åter bl.a. Lille-Jul och högtidsmiddagar att anordnas vid Lv 2 och 1996 tog Benkt Kullgard initiativ till bildandet av "Lv 2 ladies". Det var inte heller en förening utan en gång per år, vanligtvis på våren, inbjöd kårchefen officerarnas makor eller flickvänner till information med efterföljande middag på mässen under benämningen "Lv 2 ladies". Benkt vill minnas, att upptakten till "ladies" var att Roy Hansson i samband med valrörelse 1994 ordnade ett föredrag i genderfrågor. Det utvecklades under 1995 och formaliserades 1996. Till "ladies" räknades även de kvinnor i MKG / MDG stab

(Militärkommando Gotland / Militärdistrikt Gotland), som stöttade Lv 2 med bl.a ekonomiärenden. Informationen kunde handla om vad som hänt och skulle hända på förbandet och inom försvaret och det förekom också praktisk verksamhet som t.ex. riktövningar med robot 70.

Chefen hade säkerställt, att verksamheten vid förbandet skulle garantera, att herrarna kunde vara hemma och sköta marktjänsten. En pikant detalj var hanteringen av maken till vår kvinnliga officer. Det blev inte lättare av att maken dessutom var officer vid A 7.

Dessa årliga träffar var mycket uppskattade och både yngre och äldre deltog. Tyvärr blev inte heller denna tradition långvarig, det var oroliga tider i försvarsmakten med försvarsbeslut, neddragningar och till slut beslutet om Lv 2 nedläggning. Sista träffen med Lv 2 ladies var hösten 1998, det blev därför endast tre träffar.

TEXT: RUTGER EDWARDS

FOTO: LV 2 BILDARKIV

KA 3 vänner

Det har varit lite upp och ner för kamratföreningens verksamhet under det gångna året. Det är 20 år sedan vårt regemente lades ned och Kustartilleriet avvecklades. En artikel om ceremonierna vi genomförde inför nedläggningen finner du längre fram i tidningen. Tanken var att vi i sedvanlig ordning skulle uppmärksamma detta med en återträff. En händelse som jag vet att många av er sett fram emot. Verkligheten kom ikapp oss, det var bara att ställa in och satsa på att genomföra återträffen 2021. Låt oss hoppas att förutsättningarna avsevärt har förbättrats till augusti/september så att vi åter kan träffas. Den planerade kamratföreningsträffen i Göteborg ställdes också in och kommer att genomföras vid lämpligt tillfälle.

Kamratföreningen firar i år sitt 75-årsjubileum. Även detta skulle varit föremål för firande vid återträffen. John Stövring har skrivit om kamratföreningen och dess historia några sidor fram. Stadgarna har fått skrivas om ett par gånger sedan bildandet för att anpassas till nya förhållanden och förutsättningar. Det kan vara på plats att påminna om vad som sägs i stadgarna om föreningens verksamhet och som antogs vid årsmötet 2019:

- Kamratföreningen skall vårda och bevara minnet av KA 3, dess verksamhet och traditioner.
- Kamratföreningen är en föreningslänk för personer som varit anställda vid regementet, som gjort sin värnplikt vid regementet och personer därutöver som visar intresse för det gottländska kustartilleriets historia.
- Kamratföreningen skall vara ett informationsforum för marin utveckling och verksamhet på Gotland såväl i ett

historiskt perspektiv som i aktuella marina frågor.

- Kamratföreningen skall förvalta tillgångar och traditionsföremål som överlåtits till föreningen.
- Kamratföreningen skall, vid minst ett tillfälle årligen, utge kamratföreningstidning.
- Kamratföreningen är medlem i Gotlands försvars-historiska museum och stödjer/biträder vidmakthållande och utveckling av den marinhistoriska delen."

Som du förstår är det ovanstående som styrelsen efter bästa förmåga arbetar mot. Jag hoppas du som medlem är nöjd med vårt arbete. Något årsmöte har inte genomförts i år utan styrelsen kvarstår till kommande årsmöte.

För att vara en kamratförening till ett sedan 20 år nedlagt förband måste man ändå säga att vi har en god rekrytering. 2019 kom 27 nya medlemmar med i föreningen och detta år har ytterligare 11 personer anslutit vilket får betecknas som ett bra resultat. Totalt är vi nu 314 medlemmar. Vår facebookgrupp, "KA 3 kamratförening" har utgjort en viktig del i rekryteringsresultatet. Under det gångna året har medlemsantalet i gruppen ökat ytterligare och gruppen har nu 590 medlemmar, flera presumtiva kamratföreningsmedlemmar.

Trots pågående epidemi har försvarsmuseet varit öppet i sommar om än begränsat antal dagar. Kamratföreningens arbetsgrupp har lagt ner ett omfattande arbete för att göra marindelens utställningar bättre i flera avseenden. Mer om det arbetet kan du läsa på museets sidor. Nytt för i år var att vi var två värdar vid varje pass vid flyg/marindelen. Detta medförde behov av en stor nyrekrytering

En kamratföreningsdag arrangerades i oktober för medlemmarna, vid flyg/marindelen.

Ordförande
1.vice ordförande
2.vice ordförande
Sekreterare
Kassör
Klubbmästare
Information

Rutger Bandholtz
Arne Ekman
Mats Larsson
Eva Weinebrandt
Jan Frändfors
Bernt Weinebrandt
Rutger Bandholrz

av museivårdar. Förutom arbetsgruppen ställde 23 kamratföreningsmedlemmar upp och gjorde 2-3 pass var under huvudsäsongen. Flera av dem yrkesarbetar fortfarande och var vid museet på sina semesterdagar. Tack för era insatser!

I oktober anordnade vi en kamratföreningsdag för medlemmarna vid flyg/marindelen. Ett 30-tal besökare kom. Ett uppskattat initiativ som säkert får en efterföljare under 2021.

Förändringar av regementet och övningsområden sedan KA 3 lades ner

Vad har då hänt med kasernområdet och våra fyra övningsområden under de 20 år som gått sedan nedläggningen? Joachim Kuylenstierna äger fortfarande ganska mycket av kasernområdet. Ett 30-tal fastighetsbildningar har gjorts och de flesta av "våra" byggnader utnyttjas. Tyvärr gäller det inte de båda kasernerna, Kanonen och Ankaret. De står fortfarande outnyttjade. Hoppas att även de kommer till nytta inom en inte alltför avlägsen framtid. Stora och lilla skjutbanorna utgör nu Kronhaga Strand med ett 35-tal avstyckade fastigheter, de flesta bebyggda. I Marinhallen, som återgick i statens ägo 2018, händer det inte så mycket ur ett försvarsperspektiv. En del av de civila verksamheterna har flyttat efter återtagandet. Någon finns fortfarande kvar men lär lösas ut så småningom. Ett glädjande tillfälle har det dock varit när Amfibieregementet angjorde hamnen med sina fartyg och båtar under en övning i augusti. Kanske får vi i framtiden även återse en av KA 3 tidigare bevakningsbåtar, HMS Ärlig (Bevb 90), som nyss genomgått modifiering och numera tillhör Amfibieregementet. Sjövärnskåren och Sjöräddningssällskapet håller fortfarande till med sin verksamhet i marinhallen. Rodret och Franska kasern är i privat ägo och nyttjas som vandrarhem/restaurant.

Av våra övnings-/befästningsområden är det Bungenäs som exploaterats mest. Området är fortfarande "inhägnat" med begränsat tillträde med fordon och ägs av Joachim Kuylenstierna. Inne på området har ca 70 fastigheter styckats av, flera bebyggda av mer eller mindre

spektakulära hus.

Bombfältet/Skarphaga har legat i träda sen det misslyckade försöket att anlägga en golfbana, Gotland Dunes, på området. Nyligen har det sökts lov för uppförande av ett antal hus på delar av området. I det norra batteriet härbärger sedan flera år företaget Fårösunds Fästning med hotell och restaurangverksamhet. Ryssnäs är numera naturreservat med länsstyrelsen som huvudman. Engelska kyrkogården sköts av Fårö hembygdsförening.

Trelge/Vialms är kvar i Försvarsmaktens ägo. Utnyttjas f.n. i mycket begränsad omfattning då miljötillstånd saknas. Nyttjandegraden kommer säkert att öka efterhand som försvarets verksamhet på ön ökar.

Hultungs är i privat ägo. Resterna av batteriet är fortfarande synliga

Asunden är till huvuddel naturreservat med länsstyrelsen som huvudman

Enholmen förvaltas av Statens fastighetsverk. Befästningarna sköts av Othem Boge hembygdsförening som också svarar för guidning av ön.

Mojner är kvar i statens ägo och nyttjas av det gotländska hemvärdet.

Du som deltar vid nästa återträff, när den nu blir av, kommer att få en mer noggrann redovisning av vad som hänt med KA 3 infrastruktur

Ett annorlunda år

Det har varit ett i många avseenden omvälvande år som påverkat oss alla. Jag hoppas att vi under 2021 kan återgå till någorlunda normala förhållanden så att kamratföreningen kan återuppta våra aktiviteter. Inte minst tänker jag på att kunna genomföra återträffen på Fårö i augusti/september.

Fram tills vi ses – ta hand om dig och dina närmaste. Tillönskar dig en god fortsättning på julen och förhoppningsvis ett Gott Nytt År.

RUTGER BANDHOLTZ

ORDFÖRANDE KA 3 KF

FOTO RUTGER BANDHOLTZ, FÖRSVARSMAKTEN

Amfibieregementet angjorde hamnen med sina fartyg och båtar under en övning i augusti.

HMS ÄRLIG efter första ankomsten till sitt nya förband. Hon möttes upp av dåvarande regementschefen överste Tommy Jonsson, gudmor Anki Jonsson. T.h. fartygschefen kapten Patrick Ryott.

Bombkanonerna tillbaka på Enholmen

Bombkanonen åter på sin rätta plats. Med KA 3 kf standar på lavetten.

2018 flyttades de två bombkanonerna från vårt gamla förbandsmuseum vid Franska kasern till Enholmen.

På sätt och vis kan man säga att cirkeln är sluten. Det var denna typ av kanon som en gång utgjorde Enholmens fästnings huvudbeväpning.

Den 23 juni var det dax att inviga dem på sin nya plats. Bernt Weinebrandt deltog som KA 3 kamratförenings representant och berättade lite om just dessa kanoners historia innan han överlämnade kamratföreningsens standar till Slite Utveckling som nu ansvarar för Enholmen. En uppskattad gåva.

TEXT RUTGER BANDHOLTZ

FOTO RONALD JAKOBSSON, BERNT WEUINERBRANT

I anslutning till invigningen överlämnade Bernt Weinebrandt kamratföreningsens standar till Mait Juhlin, Slite Utveckling.

Nationaldagen 6 juni*

Firas 2021 på Gotlands Försvarmuseum i Tingstäde. Frivilligorganisationer, föreningar och klubbar kommer att bilda fanborg.

11.45 Samling Gotlands Försvarmuseum

12.00 Flaggan hissas, Högtidstal, kören Nio Sångare, GotlandsMusikens blåsorkester, Fanvakt och Underhållning. Servering av kaffe, saft och bullar.

*Med hänsyn till pandemiläget 2021 är flera verksamheter osäkra. Kolla därför vår FB-sida och GFM hemsida för aktuell info.

Kamratförenings årsmöte 2021*

Årsmötet planeras att hållas vid Gotlands Försvarmuseum i Tingstäde i anslutning till nationaldagsfirandet den 6 juni* då även ett besök vid marindelen kommer att göras.

Mycket har hänt på ett år. Kallelse med tid och plats utsänds under våren 2021.

Årsavgiften för 2021 är oförändrad

Medlemsavgiften för 2021 är endast 100:-, sätts in på bg 718-4732, ange namn och årsavgift 2021.

Har du flyttat, meddela din nya adress. Likaså om du har ny e-post-adress.

OBS!

TIDSKRIFTSFOND

Fondens syfte är att ekonomiskt underlätta utgivningen av tidskriften. Många har hörsammat vårt upprop genom åren och lämnat generösa bidrag. Allt efter vars och ens plånbok. Det har definitivt underlättat för tidskriftsverksamheten. Frivilliga bidrag mottages tacksamt på bg 718-4732, märk bidraget med "tidning".

Nytt från Amfibiekåren

Kamrater

Jag har fått i uppgift att sammanfatta verksamheten vid Amfibieregementet under året som har gått. 2020 har i många avseende varit ett annorlunda år. Även om mycket var sig likt och tidlöst.

Det som kanske starkast har präglat året som har gått är COVID-19 och de åtgärder och de förändringar av verksamheten som den har tvingat oss till. Utebliven totalförsvarsövning AURORA, inga internationella samövningar och uppskjuten övning AMFIBIE var några av de ingrepp i verksamhetsåret som syntes tydligast. Men bakom kulisserna har många gjort storverk för att både anpassa vardagen och skydda alla vid förbandet. Men sjukdomen letar sig fram och flera kamrater har varit sjuka.

Ett antal medarbetare har under perioder också varit avdelade för att stötta Socialstyrelsen i deras stabsarbete. Det är samma källa till stolthet när vi ser våra medarbetare och kollegor ta plats i en för dom ibland helt okänd miljö. Men ganska snart faller dom tillbaka på sin utbildning och sitt sunda förnuft. Ordning och reda, arbetsmoral och ödmjukhet bär ofta hela vägen. Dom gör skillnad och det är klokare och mer erfarna kamrater vi får tillbaka.

I år, med anledning av COVID-19 restriktionerna så var man tvungen att skjuta på övning AMFIBIE. Så istället för att genomföra den i senare delen av grundutbildningen fick den i år genomföras med personalen efter anställning. Det betydde att övningen genomfördes under höstmörker, ihållande nederbörd och allmänt kärva förhållanden. I denna rent ut sagt utmanande miljön genomfördes övningen med mycket gott resultat.

Etablering av Älvsborgs Amfibieregemente i Göteborg
I övrigt växer amfibieförbanden och när ni läser detta hoppas vi att riksdagen har behandlat regeringens försvarspolitiska proposition och att vi har ett nytt

försvarsbeslut. För Marinen innebär detta en sedan länge efterlängtat utveckling. Flottan kan antligen påbörja framtagningen av ersättare till dagens korvetter och ett nytt marint logistikkoncept kan börja utvecklas. Men än mer efterlängtat för Amfibiekåren är återetableringen av Älvsborgs Amfibieregemente i Göteborg.

Beslutet för oss nästan tillbaka till försvarsbeslutet år 2000. I det beslutet utvecklades det dåvarande kustartilleriet och amfibiekåren uppstod. Kåren skulle omfatta två regementen och en brigad i krig. Tyvärr höll det beslutet endast till nästa försvarsbeslut som fattades redan 2004. Man kan tycka mycket om detta men det är viktigt att nu påminna sig att det försvarsbeslut som nu har fattats, oavsett vad man tycker om enskildheter, symboliserar den största satsningen på vårt försvar sedan det tidiga femtiotalet. Det är en bra start.

Nya resurser

För Amfibieregementet har detta inneburit att man utöver de redan ingående förbanden i Göteborg; 17.bevakningsbåtskompaniet och 132.säkerhetskompaniet sjö, har tillfört resurser för utvecklingen som komma skall. Sedan halvårsskiftet finns en kader till förbandsledningen och 5.amfibiebataljonen på plats för att förbereda etableringen som kommer att ske under nästa år.

Älvsborgs Amfibieregemente kommer att omfatta 5.amfbat, 17.bevbcomp och 132.säkkomp. Utöver detta så övertas garnisonsansvaret och med detta kommer dessutom ansvaret för en grundutbildningsbataljon som ska svara för det samlade behovet av värnpliktsutbildning för Amf 4, FömedC och inledningsvis även Hemvärnet i Göteborg. Garnisonen omfattar även Skredsvik samt ett antal övnings- och skjutfält som idag drivs av Skaraborgs regemente P4. Sammantaget kommer garnisonen att när den är i full drift med värnpliktiga, anställda soldater och

Det inledande organiserandet av torbandet sker som ett nollsummespel mellan Amf 1 och Fömed C som båda kommer att överföra personal och ansvar till Amf 4. Efter det fortsätter anställandet av flera soldater och utbildning av värnpliktiga till de utpekade krigsförbanden. Allt detta pekar på den vikt som i det nya försvarsbeslutet läggs på västkusten. En logisk utveckling som i sitt resonemang helt följer logiken i den satsning som redan genomförs på Gotland och P 18. Beroende på omvärldsutvecklingen ska man inte utesluta att det kan komma att ytterligare satsningar bortom försvarsbeslutsperioden.

Avslutningsvis så fortsätter värnpliktsproduktionen med oförminskad kraft. Vi ser kvaliteten i vår verksamhet dels genom intresset för att göra sin värnplikt hos oss men än viktigare hur många som visar ett intresse för fortsatt anställning efter muck. I år var den siffran nämnare 90%! De stående förbanden fortsätter att göra skillnad. Även om vårt säkerhetspolitiska fokus må ha skiftat så innebär inte det att våra internationella åtaganden utgår. Under året har regementet genomfört en utmanande insats i Irak och vi vet redan nu att förbandet kommer att återvända till Mali igen. Att Amfibieregementet pekas ut för denna typ av viktiga och bitvis riskfyllda uppgifter är ett tecken på dess kvalitet.

Det är i år sjuttiofem år sedan KA 3 kamratförening bildades, det är samtidigt tjugofem år sedan regementet lades ned. Jag kan bara konstatera att förbandsandan och försvarsviljan på ön är lika stark idag som då. Tyvärr satte COVID hinder i vägen för jubileum och annan verksamhet men jag uppfattar ändå att föreningen är stark och att arvet vårdas på ett utomordentligt grannliga sätt. Så väl mött under 2021 då vi tar sats mot framtiden, medvetna om var vi kommer ifrån!

Vid pennan,
HANS GRANLUND
ÖVERSTE

OGH PROJEKTLEDARE FÖR ETABLERING AV ÄLVSBOGERS AMFIBIEREGEMENTE.

FOTO FÖRSVARSMAKTEN

Amfibiekårens fana blottad vid kårens 20-års jubileum.

Amfibiebataljonens förevisning i Göteborg.

Robot 17-enhet i Göteborg, Läppstiftet i bakgrunden.

Uppställning vid klockan före avmarsch.

Tjugo år har passerat sedan vårt regemente lades ned.

Det kan vara på plats att friska upp minnet om KA 3 sista år.

Vi fullföljde våra uppdrag som ålagts oss. Vårt sista utbildningsuppdrag, ett amfibieskyttekompani, genomförde sin grundutbildning med utmärkt resultat. Det bekräftades såväl under SAMMARIN som den centrala utbildningen i KAS regi. Det var ett dugligt och välövat förband vi lämnade över till Amf 1. Ett bevis på att, trots nedläggningsbeslutet hängande över sig gjorde, både befäl och värnpliktiga gjorde sitt jobb "ända in i kaklet".

Innan ineliggande åldersklass skulle rycka ut genomförde regementet, den 30 september, en marsch genom Färösund, bl.a. som ett tack och farväl till samhället för de 62 år vi verkade tillsammans. I marschen ingick regementets alla enheter med såväl militär som civil personal, ineliggande åldersklass värnpliktiga och kamratföreningen. Många åskådare kantade gatorna då vi med Gotlandsmusikens blåsorkester och fanvakten i täten genomförde vår förbandsmarsch genom Färösund. De värnpliktiga och bataljonens befäl avtackades av regementschefen vid en särskild ceremoni vid salutbatteriet. Ceremonin avslutades med att en sista salut, dubbel svensk lösen, avgavs i regementes regi. Den sista salutofficeren var också den förste som invigde salutbatteriet – kn Karl-Erik Hellgren. Dagen avslutades "förbandsfest" för personalen i hangaren på Bungefältet. Totalt deltog 330 personer i denna "sista kvällen med gänget".

Förbandsmarsch mot samhället.

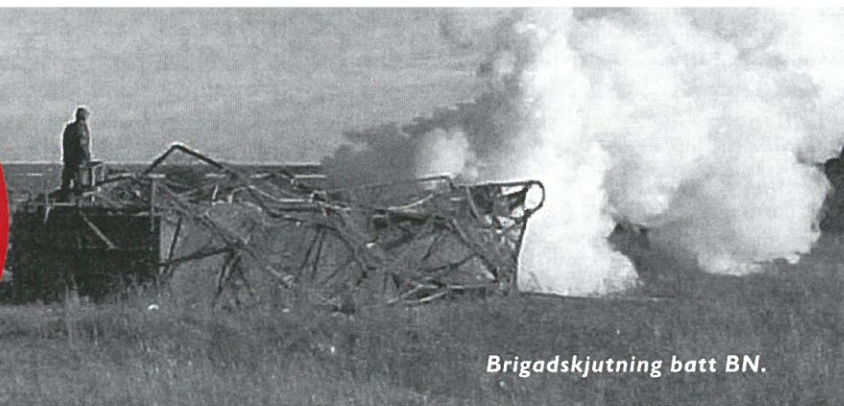
Marsch genom Färösund.

Avtackning av den sista åldersklassen.

Sista saluten, kapten Karl-Erik Hellgren salutofficer.

Brigadskjutning batt BN.

Oktober månad ägnades åt att förbereda nedläggningen. Största kraften ägnades åt regementets personalavveckling. Vårt personalkontor tillsammans med de fackliga organisationerna var hårt belastade denna sista månad. Att de gjorde ett grannliga arbete vittnar resultatet om. Ingen av förbandets anställda gick ut i arbetslöshet. Många fortsatte vid andra förband, en del fick stöd med yrkesväxling, andra att starta upp egen verksamhet och några fick olika typer av pensionslösningar.

Den 31 oktober var det dags. KA 3 sista dag som aktivt regemente. Chefen angav tidigt inriktningen för dagen – ”vi ska sjunka med flaggan i topp”. Ett påtagligt bevis på detta var den brigadskjutning vi genomförde med delar av två tunga batterier, batteri Slite 1 och batteri Bungenäs och delar av två lätta batterier, batteri Fårö och 502. kabatteriet grupperat på Bungenäs och med HR som övningsledare. Brigadskjutning följdes på plats av överstarna Jonsson, Hammarskjöld och Söderlindh.

Nedläggningsceremonin genomfördes framför kanslihuset. Klockan 15 påbörjades ceremonin med att KA 3 förbandsfana blottades för sista gången. Uppställd mittemot fanvakten var en officersvakt ur Amf 1 uppställd beredd att efter nedläggningen föra vår förbandsfana till Amf 1. Många inbjudna gäster och åskådare var samlade för att följa denna historiska händelse. Efter tal av regementschefen, chefen Amf 1, stf generalinspektören för marinen och länsrådet halades så örlogsfanan kl 1602. Hedersuppdraget att hala fanan för sista gången utfördes av Gunnar Olsson. Han ingick i den hedersvakt som deltog då örlogsflaggan hissades första gången den 6 juni 1939. Efter att Amf 1 officersvakt avmarscherat avtäcktes minnesstenen över regementet av före chefen Arne Lundell tillsammans med vår siste chef, överste Tommy Jonsson.

TEXT OCH BILD RUTGER BANDHOLTZ

*Gunnar Olsson halar fanan en sista gång...
... och överlämnar örlogsflaggan till överste Tommy Jonsson med orden "Då örlogsflaggan är hissad pågår militär verksamhet. Fanan är nu halad och verksamheten har upphört".*

Många kom för att närvara vid nedläggningsceremonin.

Officersvakten ur Amf 1 avmarscherar för att föra KA 3 fana till Amf 1.

Gotlandskustartilleristerna

KA 3 KAMRATFÖRENING 75 år

Den 17 juni 1945 samlades en munter skara vid busstationen i Fårösund. Man hade anlänt i bil, kommit med buss eller cyklat. Det var omkring två hundra man, inklusive regementets musikkår. Musikkåren spelade upp och började sin marsch mot regementets grindar.

Sedan kom den stöddige Gunnar Berg, han var civilanställd vaktmästare vid fritidshemmet, med svenska fanan högt. Sedan kom det stora sällskapet marscherande efter. Hela samhället var ute och tittade på eller följde med i tåget. Marschen slutade vid KA 3 matsalar. Man åt god mat och höll kamratföreningens första sammanträde och beslutade att anta de stadgar som interimsstyrelsen föreslagit. Man bestämde sig också för att kalla sig för Gotlandskustartilleristerna, det som senare i dagligt tal kom att kallas för KA 3 kamratförening.

Festyra och glädje Till föreningens förste ordförande valdes överste Cederlöf. Man var ungefär 180 medlemmar och medlemsavgiften var en(!) krona. Pressklippen berättar vidare om festyra och glädje. Snart skulle antalet medlemmar öka avsevärt. Medlemmarna var både stamansställda befäl av alla kategorier, civilanställda män, värnpliktiga och andra som hade anknytning till förbandet. Kriget i Europa var slut sedan en dryg månad tillbaka. Många var det som även mindes det första kriget och alla hade minnen och historier att berätta. Det fanns ett behov av gemenskap. Kanske trodde man, rent erfarenhetsmässigt, att regering och riksdag nu skulle besluta om nedläggning. Vem skulle då bevara minnen och historia? Vem skulle då ta hand om alla dem som hade lagt så mycket av sina liv här i Fårösund för, att försvara sitt land? Tankar man kanske anar när man läser om syftet med kamratföreningen. "Att skapa och vårda traditionen mellan personalen vid KA 3 och deras föregångare, Fårösunds kustartilleridetachment, samt att vara en föreningslänk mellan den anställda personalen och värnpliktiga och deras föregångare." Hur som helst, förbandsnedläggning blev det inte och snart stod "Kalla kriget" för dörren.

I mitten av femtiotalet erhöll kamratföreningen en egen

fana. Det skedde genom gemensam insamling av medel från föreningens medlemmar och efter godkännande av utformningen av riksheraldikern.

Regementscheferna har alltid varit måna om att hålla liv i föreningen. Flera av dem har gång på gång betonat behovet av att ha en möjlighet att sprida information om regementet och dess verksamhet.

Äntligen eget förbandsmuseum

En sak som växte fram under 80-talet och fick sin slutliga form, var förbandsmuseet. Det skedde under flera år och

kom att bli ett mycket väl genomfört projekt.

Under 90-talet genomfördes flera stora omorganisationer av regementet och dess krigsorganisation. "Järnridån" hade fallit på allvar och regementsdöden närmade sig KA 3.

I KA3-Nytt Nr 2 juli 1999, sidan 11, kan man läsa:

"Kamratföreningen guidar i Förbandsmuseet". Nu visste man vad som komma skulle och regementet tog höjd för detta. Kamratföreningen var den del av förbandet som "Dödspatrullen" inte kunde komma åt, och Gotlandskustartilleristernas bakomliggande uppgift kom väl till pass. Att bevara traditioner, historia och att fortsatt ta tillvara föreningens

medlemmars intressen. Den nya och stora uppgiften för kamratföreningen stod för dörren. En uppgift som krävde och alltså kräver, stora uppoffringar av medlemmarna.

Ett nytt kapitel i kamratföreningens historia började skrivas.

Redan nu samlas en grupp entusiaster ur kamratföreningen och arbetar målmedvetet med att rädda vad som räddas kunde. Denna grupp lade grunden till den del av kamratföreningen som kom att kallas, onsdagsgruppen. Ännu hade man förbandets resurser i ryggen, både fysiskt och ekonomiskt. Pjäser och annan materiel flyttats undan till museet och minhallen i hamnen, som kamratföreningen fått sig tilldelad. Dessutom tillfördes ett Åssa-skjul. Det var bråttom, för nedmonteringen av krigsförbanden pågick för fullt. Man var tvungen att välja och prioritera. Ibland fick man ta till olika knep för att rädda värdefulla saker.

Så kom då den dagen som var oundviklig, den 31 oktober 2000. KA3 hade upphört att existera.

Nu stod Gotlandskustartilleristerans kamratförening utan ordförande och utan ett regemente att luta sig mot. Nu skulle man välja en ny ordförande och stå på egna ben. Situationen var dock inte unik. Över hela Sverige var det kamratföreningarna som förde sina förbands traditioner vidare.

Anders Hammarskjöld tog över "rodret" efter Tommy Jonsson och såg till att medlemmarna även fortsättningsvis hade en förankring på Gotland. Medlemmarna ställde upp och såg till att träffar och möten kunde fortsätta som förut, ofta i museets lokaler. Det var inte lätt.

Viktigt att hålla kontakten med medlemmarna. Allting byggde (och alltjämt gör) på frivillighet, välvillighet, medlemsavgifter och donationer. Men det gick bra, för man var som sagt, väl förberedd.

En av de första sakerna ordförande tog itu med var att fortsätta komma med information och hålla kontakten med medlemmarna. Man tryckte på en kopiator man räddat från kanslihuset och postade hem till medlemmarna. Det blev först ett antal lösblad i A4-format som ändå kom att påminna om vår gamla förbandstidning. Nu kallades den för "KA 3 Kamratföreningsnytt".

Man fortsatte bevaka avrustningen och kompletterade samlingarna. Dessutom dokumenterade man flitigt. Man var på plats när pjäser lyftes upp ur sina värn och slaktades. För de som var där, måste det ha varit tungt och sorgligt. Underhållsarbetet av de föremål man hade intensifierades. Man träffades varje onsdag, fikade och sedan arbetade man till en bit in på eftermiddagen. När det var säsong eller besök guidade man på museet och visade upp samlingarna.

En sak man lade mycket arbete vid, särskilt

ceremonimästaren, var att se till att träffar och middagar kunde genomföras. Ärtmiddagar arrangerades, årsmöte i samband med nationaldagsfirandet, lillejul, sammankomster mellan olika andra kamratföreningar. Vid dessa tillfällen samlades medlemmarna, umgicks, delade minnen och höll tal. När lokalen i museet blev för liten hyrde man in sig på mässen ovanpå gamla Markan eller andra lokaler. Ibland utnyttjade man partytältet och all utrustning man tagit över för ändamålet, såsom bord, stolar, porslin, bestick och mycket mera. Medlemmar som behövde, kunde (och kan fortfarande) också låna utrustningen, precis som "under den gamla goda tiden". Festerna och träffarna var mycket populära.

En annan sak kamratföreningen tog hand om, var salutbatteriet. Fortfarande sköt man salut i Fårösund och kamratföreningens arbetsgrupp skötte underhållet och planeringen. Förbanden i Visby och Hemvärnet bemannade pjäserna och sköt, allt under överinseende av kamratföreningen. Batteriet var det enda av sitt slag på Gotland och ett av sju i Sverige.

Allt verkade vara frid och fröjd. Man förvaltade arvet efter KA 3 väl. Museet var en samlade punkt och fylldes på efter hand med fler och fler föremål. Föremålen som visades hade från början en bra grundstruktur och utställningarna var pedagogiskt väl uppbyggda från början, så utbyggnaden var enkel att utföra. De som samlades och arbetade bubblade av arbetsglädje. Ett stort dokumentationsarbete skedde fortlöpande. Sammanslaget fungerade dock kamratföreningen över förväntan.

Alla medlemmar var mycket nöjda.

Men faran lurade runt hörnet. A 7 och Lv 2 var också borta och P 18:s existens var inte heller självklar längre.

Sista nationaldagsfirandet vid museet 2014.

Och "som lök på laxen" som det gamla ordspråket säger, hotades även vårt museum av nedläggning. I Info-nytt nr 3 år 2002 låter ordförande Anders Hammarsköld meddela, att i besparingsutredningen avseende försvarets museiverksamhet hade KA 3 förbandsmuseum varit "på tapeten". Då lyckades det ordförande, med starkt stöd av militärdistriktschefen på Gotland, att få museet i Fårösund att vara en permanent del inom Gotlands Garnisonsmuseum, placerad i Fårösund. "Det känns bra, men det är säkert inte sista utredningen", skriver han och uppmanar medlemmarna att sprida kunskapen att det finns ett museum i Fårösund, väl värt ett besök, för att få upp besöksstatistiken.

En positiv konsekvens av att tillhöra Gotlands Garnisonsmuseum var att vi fick en riktig tidning igen, året är nu 2003. Denna gång en försvarsgemensam sådan. I alla fall gemensam med A 7:s och Lv 2:s kamratföreningar, vars förband avvecklades året innan. Dessutom fortsatte kamratföreningens styrelse att ändå ge ut extra informationsblad, som kallades Info-nytt. En positiv sak i sammanhanget var att våra medlemmar även fick information om de andra föreningarna och deras historia. Sakta men säkert började en viss gemensam kamratkänsla märkas. I tidningen rapporterades om vad som hände med KA 3:s gamla område, vad som byggdes på varvet, vad som hände i idrottscentret, Ingenjörfirman Curt Nybergs etablering, fiberkabel som kom från fastlandet och fick sitt landfäste i Kustparken, hur man arbetade och underhöll föremål på museet och mycket mera.

Ibland kom dock vemodet och sorgen upp till ytan. Förvaltningen av KA 3:s gamla område förvaltades kanske inte som man hade hoppats på. Utvecklingen skedde långsamt och alla i samhället var inte alltid överens om hur det skulle ske.

Runt om oss hopade sig orosmolnen. KAROF Gotland, reservofficerarnas förening vid KA 3, insåg att deras dagar var räknade och höll sitt sista årsmöte år 2005. Varvet reducerade sin personal. Anders Hammarskjöld förstod att ännu svårare tider stundade och uttryckte sin oro i sina förord i tidningen. Han gjorde det med en vass och tydlig "tunga".

Till sist föll även P 18 för regementsdöden, år 2005. Nu fanns endast Hemvärnet kvar dock kvar på ön men de förde också en kamp för sin överlevnad. Det var nu bara de som bemannade salutbatteriet.

Efter P 18:s avveckling började armébröderna sin planering, att flytta sin museiverksamhet till Tingstäde. P 18:s kamratförening var nu med i vår gemensamma tidskrift och den blev än mera fylld av information. I Fårösund stretade arbetsgruppen på. Nu tog man hand om kupol och eldrör till en av pjäserna från Batteri Slite. Man gjöt fundament och fick den fint placerad ovanför

de övriga pjäserna i parken vid salutbatteriet. Och medlemsantalet, det ökade ständigt på. Vi blev fler och fler.

Återkopplingen från dem var verkligen positiv och inspirerade arbetsgruppen till nya insatser. Särskilt uppskattat var de årligen återkommande kamratträffarna med utflykter, lillejulfirande, ärtmiddagar och nationaldagsfirandet som även vidmakthölls utan salutbatteri (efter 2006). Till just nationaldagsfirandet valde man från och med 2013 det lyckade konceptet att välja talare ur Fårösundsskolans högstadie. Uppslutningen från samhället var imponerande.

Men orosmolnen ville inte skingras. Det var som om kamratföreningen gick igenom samma långsamma nedmontering som KA 3 en gång gjorde, för det höjdes röster från "andra sidan Östersjön" att vårt museum också skulle flyttas till Tingstäde eller stängas. Utredningen kallades "Försvaret i förvar." Dessutom annonserade man att det skulle vara sista gången man fick skjuta salut med salutbatteriet. Och så blev det, sista saluten blev dessutom bara en svenskt lösen. Pjäserna monterades ned i maj 2014 och överfördes till Karlsborg där de skulle utgöra reservpjäser för övriga salutbatterier. Anders Berlin beskriver turerna och förhandlingarna väl i Kamratföreningarnas tidskrift 2007.

Ekonomi stramades åt så det handlade om att få ner förvaltningskostnaderna vilket man lyckades man med. Från år 2010 skulle man finansiera hyra och underhåll av lokalerna själva. Lyckligtvis var Diös & Kuylenstierna välvilligt inställda till museet och kamratföreningen. En del av hyreskostnaderna betalades i form av dagsverk, där arbetsgruppen bland annat röjde sly på Bungenäs och Bungeör. Från chefen Amf 1 fick man också visst stöd. Man gick också med på att kopplas administrativt närmare till Gotlands Försvarsmuseum (som det från och med nu kom att kallas) i Tingstäde i museifrågor. Gotlands Försvarsmuseum betalade hyran för museet genom bidrag från Statens försvarshistoriska museer.

KA 3 kamratförening ville inte lämna Fårösund. Känslorna för platsen var allt för starka och en mera perfekt plats för ett Marinmuseum finns inte, inte på Gotland i alla fall. Investeringarna av medlemmarnas arbete och föreningens medel hade också varit för höga för att ge upp nu. Man vann alltså även rond två, visserligen med förlusten av salutbatteriet, men striden var inte över. Året 2014 var sista gången kamratföreningen arrangerade nationaldagsfirandet i Fårösund. Det blev en ståtlig tillställning trots allt, med tal, musik, fanvakter, fika och en stor uppslutning av folk. Vemodet fans där men fick aldrig tag i oss, trots att museet nu skulle flyttas till Tingstäde eller stängas och föremålen skingras.

Nya storverk

På något vis lyckades det ordföranden, Rutger Bandholtz att samla kamratföreningens arbetsgrupp till nya storverk.

Med kraft, god planering och ansträngningar och bra support från Gotlands Försvarsmuseum, entreprenörer och frivilliga, arbetade man hela hösten och våren med flytten till Tingstäde. Vi skulle dela lokaler med flygets samlingar och samarbetet med flygarna fungerade utmärkt. Man lyckades bli klar till Museets öppnande sommaren 2015 i Tingstäde. En regnig dag, den blötaste i mannaminne invigdes det nya museet genom att KA 3:s grand old lady, Barbro Ahlqvist 91 år då, klippte bandet. Senare, under kamratföreningens återträff i augusti, som präglades av en stor uppslutning, godkändes arbetet med råge. En välbehövd uppmuntran till fortsatt arbete. Kustartilleristerna hade ännu en gång visat vad de var kapabla till. För att underlätta kontakten med medlemmarna och andra intresserade av KA 3 och dess kamratförening startades 2012 en egen Facebook-grupp. Den var och är fortfarande mycket populär och har skaffat föreningen många nya medlemmar. Här kan medlemmar lägga upp bilder och berättelser, diskutera och få svar på frågor. Här har med tiden samlats mycket KA3-historia som skulle kunna bli värdefull, om någon har kraft och kunskap nog att hjälpa föreningen att skriva en bok om vårt förband och dess historia.

Stabil grund och fortsatt utveckling
Energien har inte svalnat. Samlingarna växer för varje år. Pjäsparken har snart nog en pjäs av varje sort som kustartilleriet på Gotland innehåft under hela 1900-talet. Just nu verkar det som om kamratföreningen och marindelen av Gotlands Försvarsmuseum är på stabil grund och fortsätter att utvecklas.

En stor fördel med flytten till Tingstäde är att vi når ut bättre till allmänheten och har många fler besökare idag än tidigare. Samlingarna har fått en ännu bättre pedagogisk uppställning. Vi har nya vänner ur de andra kamratföreningarna att arbeta med och vi hjälp åt att utveckla hela museet.

Kamratföreningen har klarat rond tre med bravur. Men hur blir det sedan? De flesta av oss tillhör vad som i folkmun kallas: reparationsåldern. Vi blir allt äldre och rekryteringen bland yngre, särskilt till arbetsgruppen är obefintlig. Ålder och krämpor påverkar fler och fler av oss. Hur möter vi det problemet? Det finns dock ett ljus i "tunneln" I sommar har vi fått vår första riktiga ungdom med i arbetsgruppen. Inför framtiden kanske vi skall ha en arbetsdag i månaden som ligger på en veckoslutsdag? Kanske kan vi väcka intresset i den unga generationen. Dessutom har flera ännu verksamma kamrater i försvaret och i det civila, tidigare kustartillerister, välvilligt och entusiastiskt arbetat som värdar på somrarna. Säkert är att vi kan ta hand om dem. Det finns mycket att göra, både inom föreningen och på museet, så att vi gemensamt kan bevara minnet av KA 3, dess verksamhet, personal, krigsförband och historia.

TEXT JOHN STÖVRING

FOTO KA 3 BILDARKIV

Återträff på Färö 2018.

Posttidning B
FÖRSVARSMAKTEN
P 18, A 7, Lv 2, KA 3 kamratföreningar
Poste Restante
Göran Hellström
621 00 VISBY

**HUVUDUPPGIFT: SKYDDA, BEVAKA,
YTÖVERVAKA OMRÅDEN OCH OBJEKT.**

Bild: John Lantz

**HEMVÄRNET LÖSER UPPGIFTER ÖVER HELA ÖN.
KOM MED DU OCKSÅ.**

WWW.FORSVARSMAKTEN.SE

WWW.HEMVARNET.SE

"Hemvärnsförbanden är utformade för att kunna verka vid ett väpnat angrepp."
(Handbok Hemvärn 2018, sid 13.)

På Gotland består bataljonen av en stab med ledningspluton, två bevakningskompanier, ett insatskompani, en flyggrupp och en båtgrupp. Soldaterna och specialis-terna gör 4 eller 8 övningsdygn per år.

Vi rekryterar via Hemvärdnet och ett antal frivilligorganisationer.

Gör din intresseanmälan via www.hemvarnet.se eller tag kontakt med
Andreas Björklund 0723 88 10 65 andreas.bjorklund@mil.se

HEMVÄRNET

GOTLANDS HEMVÄRNSBATALJON